

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KAHRAMANMARAŞ MERKEZLİ DEPREMLERİN
SONUÇLARININ TÜM YÖNLERİYLE ARAŞTIRILMASI,
DEPREME DİRENÇLİ YAPI STOKUNUN
OLUŞTURULMASI VE KENTSEL DÖNÜŞÜM
UYGULAMALARININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI
İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS
ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

**(10/6996, 7004, 7005, 7006, 7007, 7009, 7010, 7024, 7026, 7034,
7035, 7036, 7037, 7038, 7039, 7040, 7041, 7042, 7043, 7044, 7045,
7046, 7047, 7048, 7049, 7050)**

**3'üncü Toplantı
20 Mart 2023 Cuma**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- AÇIKLAMALAR

Sayfa

1.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, TMMOB'un görüşlerinin alınması için tekrar çağrılmasını istediğine ilişkin açıklaması

2.- Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol'un, depremin yaşandığı ve deprem riski olan illerin valileri ile belediye başkanlarının Komisyonca dinlenmesi veya yazılı olarak taleplerinin alınması önerisine ilişkin açıklaması

3.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız'ın, depremle ilgili öneri metninde Tuz Gölü segmentiyle ilgili hususun da yer almasını arz ettiğine ilişkin açıklaması

4.- İstanbul Milletvekili Gökân Zeybek'in, güçlendirme yönetmeliği, deprem toplanma alanlarıyla ilgili hızlı bir yönetmelik değişikliğine ihtiyaç olduğuna ve bağlayıcı kararlar alınarak uygulamaya bir an öne geçilmesini talep ettiğine ilişkin açıklaması

5.- Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın, acil olarak yeni deprem yönetmeliğine ihtiyaç olduğuna ve yapıların yeni hazırlanacak yönetmeliğe göre yapılması gerektiğine ilişkin açıklaması

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Veysel Eroğlu'nun, Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol'un yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Veysel Eroğlu'nun, İstanbul Milletvekili Gökân Zeybek'in yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Veysel Eroğlu'nun, Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

IV.- SUNUMLAR

AFAD Başkanı Yunus Sezer'in, AFAD'ın teşkilat yapısı, afetle ilgili çalışmaları ve Kahramanmaraş depremleri hakkında sunumu

**KAHRAMANMARAŞ MERKEZLİ DEPREMLERİN SONUÇLARININ TÜM YÖNLERİYLE
ARAŞTIRILMASI, DEPREME DİRENÇLİ YAPI STOKUNUN OLUŞTURULMASI VE
KENTSEL DÖNÜŞÜM UYGULAMALARININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI İÇİN
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

**(10/6996, 7004, 7005, 7006, 7007, 7009, 7010, 7024, 7026, 7034, 7035, 7036, 7037, 7038, 7039,
7040, 7041, 7042, 7043, 7044, 7045, 7046, 7047, 7048, 7049, 7050)**

3'üncü Toplantı

20 Mart 2023 Pazartesi

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kahramanmaraş Merkezli Depremlerin Sonuçlarının Tüm Yönleriyle Araştırılması, Depreme Dirençli Yapı Stokunun Oluşturulması ve Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Etkinliğinin Artırılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu 14.05'te açılarak iki oturum yaptı.

Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin, TMMOB'un görüşlerinin alınması için tekrar çağrılmasını istediğine ilişkin açıklama yaptı.

Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol, depremin yaşandığı ve deprem riski olan illerin valileri ile belediye başkanlarının Komisyonca dinlenmesi veya yazılı olarak taleplerinin alınması önerisine ilişkin açıklama yaptı.

Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız, depremle ilgili öneri metninde Tuz Gölü segmentiyle ilgili hususun da yer almasını arz ettiğine ilişkin açıklama yaptı.

İstanbul Milletvekili Gökan Zeybek, güçlendirme yönetmeliği, deprem toplanma alanlarıyla ilgili hızlı bir yönetmelik değişikliğine ihtiyaç olduğuna ve bağlayıcı kararlar alınarak uygulamaya bir an önce geçilmesini talep ettiğine ilişkin açıklama yaptı.

Muğla Milletvekili Mürsel Alban, acil olarak yeni deprem yönetmeliğine ihtiyaç olduğuna ve yapıların yeni hazırlanacak yönetmeliğe göre yapılması gerektiğine ilişkin açıklama yaptı.

Komisyon Başkanı Veysel Eroğlu,

Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol'un yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Gökan Zeybek'in yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine,

Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

AFAD Başkanı Yunus Sezer ve AFAD Deprem Risk Azaltma Genel Müdürü Orhan Tatar tarafından, AFAD'ın teşkilat yapısı, afetle ilgili çalışmaları ve Kahramanmaraş depremleri hakkında sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 21 Mart 2023 Salı günü saat 11.00'de toplanmak üzere saat 20.03'te toplantıya son verildi.

20 Mart 2023 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.05

BAŞKAN: Veysel EROĞLU (Afyonkarahisar)

BAŞKAN VEKİLİ: Recep UNCULOĞLU (Sakarya)

SÖZCÜ: Zeynep YILDIZ (Ankara)

KÂTİP: Sefer AYCAN (Kahramanmaraş)

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, toplantıyı açıyorum. Hayırlara vesile olmasını gönülden temenni ediyorum.

Bütün bugünü AFAD için ayırdık. İnşallah AFAD Başkanlığımız sunum yapacak.

AFAD, tabii, Türkiye’nin en büyük kurumlarından biri. Bildiğiniz gibi, daha önce değişik kurumlar afetle ilgili çalışma yapıyordu. Ben de Bakan olduğum o tarihlerde -çünkü o tarihte afet üst kurulu vardı bakanlar düzeyinde- üst kurulda özellikle şunu teklif ettim: Bu dağınıklığı kaldıralım. “Böyle, merkezî ve bölgeleri olan bir kurum kurulsun, afetlerden tek sorumlu o kurum olsun.” dedik. Hakikaten o tarihten sonra AFAD kuruldu, hızlı bir yapılanma gerçekleştirdi. Yani kendilerini de Sayın Başkanımız burada olmak üzere dinleyeceğiz.

Toplantıyı açıyorum ancak vekillerimizin bir kısa sözü var, ben size söz veriyorum.

Buyurunuz.

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin’in, TMMOB’un görüşlerinin alınması için tekrar çağrılmasını istediğine ilişkin açıklaması

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sayın Başkan, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin çağrılmasına ilişkin, sağ olun, duyarlılık gösterdiniz çağırdınız ama arkadaşlardan şöyle bir şey geldi: Toplantının olduğu gün, toplantı saat ikideyken saat birde uzmanlar tarafından aranmışlar ve o saatte onların hazırlanıp gelebilmeleri olası değilmiş. Lütfen bununla ilgili çağrımızı tekrarlarsak, TMMOB’un da önemli görüşleri var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, şimdi, şöyle ifade edeyim: Hatırlarsanız, sizin teklifinizdi; MTA dinlenirken “Jeoloji ve jeofizik mühendisleri de özellikle dinlensin.” demiştiniz. Biz onları aynı gün çağırdık ama “Biz bugün gelemeyiz, başka bir gün gelelim.” dediler.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – İşte, o anda hazır olmaları mümkün değilmiş.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, tamam, onları çağıracağız, merak etmeyin.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Tamam, peki, teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yeter ki çalışın ama istiyorsanız toplantı sürelerini uzatalım, mümkün olduğu kadar çalışalım. Ama bana da...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Uzatalım gerekirse.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ayrıca, şey teklifiniz de gerçekten güzel bence. Türkiye’deki deprem riski olan illerde -bu Komisyon sınırlı olduğu için süre de sınırlı- önümüzdeki dönemde böyle bir komisyon kurulmasını teklif edelim.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ben kayda girsin diye onu açayım da Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Peki, ben size de söz vereyim.

Gürsel Bey, buyurun efendim.

2.- Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol'un, depremin yaşandığı ve deprem riski olan illerin valileri ile belediye başkanlarının Komisyonca dinlenmesi veya yazılı olarak taleplerinin alınması önerisine ilişkin açıklaması

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Sayın Başkanım, geçen hafta deprem yaşanan 11 ilin Valilerinin ve Belediye Başkanlarının dinlenmesiyle ilgili bir önergemiz vardı. Aynı zamanda, olası bir deprem riski olan Tunceli, Bingöl ve İstanbul illerinin hem Valilerinin hem Belediye Başkanlarının dinlenmesiyle ilgili yani orada önleyici tedbirlerin alınmasıyla ilgili, mevzuattan, eksikliklerden kaynaklı yetki kargaşasıyla ilgili, alınması gereken önlemlerle ilgili bir önergemiz vardı. Demin siz de ifade ettiniz, kayda girmeden kendi aramızda da değerlendirme yaptık; bizim sizden talebimiz, Deprem Komisyonu raporu olarak ve kararı olarak 28'inci dönemde özellikle Tunceli, Bingöl ve İstanbul illerinin Belediye Başkanlarının ve Valilerinin bir komisyon kurularak dinlenmesi ama bu Komisyonun da yine bu 3 ilden yazılı olarak bir görüş alması yani illerin ihtiyaç duydukları mevzuat değişikliğiyle ilgili, yardımlarla ilgili, taleplerle ilgili. En azından gelmeleri mümkün değilse de yazılı olarak taleplerinin alınması konusunda yarar görüyorum. Bu önerimizin de değerlendirmesini sizden rica ediyorum.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Veysel Eroğlu'nun, Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol'un yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, şöyle diyelim: Sadece sizin belirttiğiniz şehirler değil de depremde riskli bütün şehirlerde, mesela, Bursa'da, Balıkesir'de, oralarda da problem var -Afyonkarahisar'da da var yani Ege Bölgesi'nde- dolayısıyla mümkünse depreme riskli bölgelerde yeni dönemde, 28'inci Dönemde geniş kapsamlı bir komisyon kurulması diye teklif edelim.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ama bu süreçte de bu 3 ilin, özellikle İstanbul, Tunceli ve Bingöl Valiliklerinin yazılı önerilerini alalım raporumuzda.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yazılı önerileri sadece onlardan değil belki diğer vilayetlerden almak için...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Olabilir, olabilir.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Söz istiyorum.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Önce Gökan Bey söz istemişti. Gökan Bey, siz centilmensiniz, Zeynep Hanım çıkacak, bir toplantısı var.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Ben tamamlayıcı mahiyette bir şey söyleyeceğim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Her zaman kadın milletvekillerinin önceliği vardır.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, siz zaten centilmensiniz.

Buyurun.

II.- AÇIKLAMALAR(Devam)

3.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız'ın, depremle ilgili öneri metninde Tuz Gölü segmentiyle ilgili hususun da yer almasını arz ettiğine ilişkin açıklaması

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Teşekkür ediyorum, çok sağ olun.

Ben de bir katkı sunmak adına yani artı bir noktayı daha işaret etmek istiyorum. Şimdi, bu deprem akabinde Bingöl, Tunceli hattı konuşuldu ancak konuşulan diğer hatlardan biri Adana ve Tuz Gölü segmenti. Tuz Gölü segmenti de Ankara'yı ilgilendiren bir başlık olması münasebetiyle bizim yine öneri metnimizde buna ilişkin bir hususun da yer almasını arz ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ediyoruz.

Zeynep Hanım, önümüzdeki Komisyonunda, 28'inci Dönemde hangi şehirler riskliyse bunları dâhil etsinler diye teklif edelim.

İstanbul Milletvekilimiz Gökhan Bey, şimdi size söz veriyorum efendim.

Buyurun.

4.- İstanbul Milletvekili Gökhan Zeybek'in, güçlendirme yönetmeliği, deprem toplanma alanlarıyla ilgili hızlı bir yönetmelik değişikliğine ihtiyaç olduğuna ve bağlayıcı kararlar alınarak uygulamaya bir an önce geçilmesini talep ettiğine ilişkin açıklaması

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, tabii, biz geçmişte yaptığımız Komisyon çalışmasında ve bu kısa sürede yapılacak olan çalışmalarla ilgili kurumları dinlerken hem Anayasa'da olmasını istediğimiz hem yasalarda olmasını istediğimiz ama ağırlıklı olarak da İmar Yönetmeliği'nde, Afet Yönetmeliği'nde olmasını istediğimiz kimi yönetmeliklerle ya da genelgelerle ilgili de geçtiğimiz hafta, sizin yaptığınız önerme üzerine biz -yarın Çevre ve Şehircilik Bakanlığı burada olacak- buna ilişkin ağırlıklı olarak yönetmelikle ilgili önermelerimizi yapacağız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok memnun oluruz.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sizden ricamız şu: 14 Mayıs'ta seçim var, 28 Mayıs'ta ikinci tura kalma ihtimali, arkasından yeminler; bakıldığı zaman gene üç aydan önce Parlamentonun çalışmayacağı gibi bir anlama geliyor. Oysa afet riski bizim açımızdan her bir günün bile çok kıymetli olduğu bir zaman sürecini de ifade ediyor. O nedenle, siz “Büyükşehirleri, diğer belediye ve kurumları önümüzdeki dönem çağırırız.” diyorsunuz ama biz burada çalışan, beş yıldır çalışan, komisyonlarda çalışan milletvekilleri olarak da buna ilişkin önermelerimizin hayata geçmesi konusunda da bu Komisyonun katkı sunmasını istiyoruz. Yani yarın onları çok ayrıntılı raporlarla Bakanlık temsilcilerinin huzurunda sunacağız ama bunlar, bir an önce yönetmelikler değiştirilirse çok hızlı bir ivme kazanacağını düşünüyorum. Nedir bunlar? Tip İmar Yönetmeliklerinde... Güçlendirme Yönetmeliği, mesela, kesinlikle hızlı bir biçimiyle bizim Güçlendirme Yönetmeliği konusunda ön almamız gerekiyor ya da deprem toplanma alanlarıyla ilgili, bütün bunlarla ilgili hızlı bir yönetmelik değişikliğine ihtiyacımız olduğunu görüyorum. Keza, çatılar, bodrum katlar, asma katlar, yumuşak katlar gibi, hiç bunları beklemeksizin bağlayıcı kararlar alalım ve uygulamaya bir an önce geçmesini talep ediyorum.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI(Devam)

2.- Komisyon Başkanı Veysel Eroğlu'nun, İstanbul Milletvekili Gökhan Zeybek'in yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, teşekkür ederim.

Gökhan Bey, şunu ifade edeyim: Buraya bütün kurumlardan çok güçlü bir ekip geldi -arka taraftaki arkadaşlarımız- ben de toplantıdan önce onlarla da bir toplantı yaptım. Bizim de kanaatimiz yani kurumlara yapılacak olan birtakım tespitleri, teklifleri ve tavsiyeleri hemen bildirelim diyoruz çünkü beklemeye gerek yok yani hakikaten. Tabii, bunda kanun değişikliği Meclise bağlı ama diğer

mevzuatlar, yönetmelikler ve yönergeler ise kurumlar tarafından değiştirilebilir diye düşünüyorum. Bunu, aynı görüşü zaten paylaşacağız. Zaten özellikle arkadaşlarla yaptığımız toplantıda mutlaka uygulanabilir bir Komisyon raporu olsun diye teklif ettik, kararımız bu.

Teşekkür ediyoruz.

Mürsel Bey, buyurun, son sözü size vereyim, toplantıya başlayacağız.

II.- AÇIKLAMALAR(Devam)

5.- Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın, acil olarak yeni deprem yönetmeliğine ihtiyaç olduğuna ve yapıların yeni hazırlanacak yönetmeliğe göre yapılması gerektiğine ilişkin açıklaması

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de şunu merak ediyorum: Şu an, Gökân Vekilimin de tarif ettiği gibi Meclis 28'inci Döneme kadar devredip üç ay bir boşluk oluşacak. Ama bu arada, mesela, deprem bölgelerindeki depremedelerle ilgili deprem konutları yapılıyor. Bu konutlar artçı depremler veya yeni depremler daha devam ederken yapılmaya devam ediyor. Yanlış bir sistemle yapılıyor çünkü bir temel dökseniz artçı depremlerde çatlaması çok mümkün ve sağlıklı bir yapı olmayacak. İkincisi, bu arada, bu üç aylık zamanda bu yeni yapılan yapılar da eski deprem yönetmeliğine göre plan, projeleri hazırlanıp buna göre yapılıyor. Bence acil ve ivedi olarak yeni bir deprem yönetmeliğinin yazılmasına, hazırlanmasına ihtiyaç var ve o yapıların da yeni hazırlanacak deprem yönetmeliğine göre yapılması gerekiyor.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI(Devam)

3.- Komisyon Başkanı Veysel Eroğlu'nun, Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, teşekkür ederiz.

Mürsel Bey -ben de betonarmeciyim yani inşaat yüksek mühendisiyim- ben şunu ifade edeyim: Büyük bir deprem olursa tabii, beton dökülmesi doğru olmaz ama küçük artçılarda, büyüklüğü 3-4 gibi artçılarda bir mahzuru olmadığı kanaatindeyim ama bakarız.

İkincisi de bu eski yönetmeliğe göre değil, biliyorsunuz yönetmelik değişti, şu anda yeni yönetmeliğe göre yapıldığını ifade edeyim. Yarın zaten Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımız gelecek, onları kendilerine de sorarız, oldu mu efendim?

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Peki.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ediyoruz.

AFAD Başkanlığımızın heyetini ben tanıtayım: AFAD Başkanı Yunus Sezer kendisi sunum yapacak. Profesör Doktor Orhan Tatar, Deprem ve Risk Azaltma Genel Müdürü; Profesör Doktor Kürşat Esat Alyamaç, Afet Araştırmaları Merkezi Müdürü; Tuncay Güven, Basın Müşaviri; Mustafa Esin, Acil Yardım ve Altyapı Hasarları Dairesi Başkanı; Nihan Karacameydan İncemehmetoğlu, Bilgi Sistemleri ve Haberleşme Dairesi Başkanı; Recep Şalcı, Arama Kurtarma Dairesi Başkanı; Niyazi Çetinkaya, Uluslararası İnsani Yardım Dairesi Başkanı; Salih Altınay, Geçici Barınma ve Lojistik Depo Yönetimi Dairesi Başkanı; Zekeriya Karaoğlu, Afet Yönetim Merkezi Dairesi Başkanı; hoş geldiniz.

Şimdi, ben sözü Başkanımıza veriyorum. Bugün bu toplantıyı sadece AFAD için ayırdık çünkü depremle alakalı en önemli kurumlardan biri. Dolayısıyla rahatlıkla sunumunuzu yapabilirsiniz efendim.

Buyurun Sayın Başkanım.

IV.- SUNUMLAR

1.- AFAD Başkanı Yunus Sezer'in, AFAD'ın teşkilat yapısı, afetle ilgili çalışmaları ve Kahramanmaraş depremleri hakkında sunumu

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Ben öncelikle Başkanım, sizleri ve heyetin kıymetli üyelerini selamlıyorum.

Sözlerimin başında, yaşamış olduğumuz depremten dolayı kaybettiğimiz bütün insanlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum, milletimizin başı sağ olsun.

Tabii, önemli bir dönemden geçiyoruz, bugün 43'üncü gün. Birçok insanımızla beraber bizim AFAD olarak da personellerimizi kaybettiğimiz ağır bir dönemden geçtik ve akut dönemin ötesinde bir iyileştirme çalışmalarının hızlandığı bir dönemi şu anda programlayıp, takip edip yönlendirme ve koordinasyonunu yapmaya çalışıyoruz. Eğer müsaadeniz olursa AFAD'la ilgili birkaç bilgi vererek sunumuma başlamak istiyorum.

Siz de konuşmanızın başında bahsettiniz, AFAD daha önce 3 birimden oluşan, 2009 yılında alınan kararla beraber Sivil Savunma Genel Müdürlüğünün, Afet İşleri Genel Müdürlüğünün ve Acil Durum Yönetim Genel Müdürlüğünün birleştirilmesiyle oluşturulan hem afet ve acil durumlara müdahaleyi hem de ülkemiz adına ülke dışındaki insani yardımları koordine etmeyi görev olarak üstlenmiş bir kurum.

Son üç yılda yaşanan afetlerin büyüklüğü, yoğunluğu ve hemen hemen bütün illerimizde, bütün bölgelerimizde aynı anda farklı afet türlerinin yaşanması nedeniyle AFAD'ın kapasitesini geliştirmek üzere 2022 9 Haziranında bir Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle AFAD'ın yapısında 2009'dan sonra yeniden bir değişiklik yapılarak genel müdürlükler ve genel müdürlüklerin altında sorumluluklar dâhilinde daire başkanlıkları oluşturuldu. Aynı zamanda, AFAD'ın araştırma ve akademik çalışmalara yönelik bir kapasite oluşturması adına AFADEM'in yanı sıra -yani AFADEM bizim bu konudaki daha önceki birimimizdi, onun yanı sıra- bir de araştırma merkezi oluşturularak ülke genelindeki 43 üniversitemizin araştırma merkezleriyle ortak çalışma yürütecek hâle getirilmiş durumda.

Genel olarak teşkilat yapımız, Deprem ve Risk Azaltma Genel Müdürlüğümüz, Afetlere Müdahale Genel Müdürlüğü, Barınma ve Yapım İşleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve altında kendi alanlarıyla ilgili daire başkanlıklarımızdan oluşmaktadır. Tabii, bu yapılanma da dünyanın da kabul etmiş olduğu bütünleşik afet yönetim döngüsüne göre yapılmıştır. Öncelikle risk azaltma ve zarar azaltma, sonra hazırlık, müdahale ve iyileştirmeyi kapsayan afet döngüsüne göre AFAD'ın da yapılanması gerçekleştirilmiştir. Tabii, 2009 yılında AFAD kurulunca 2014 yılında ilk Türkiye Afet Müdahale Planı taktik planı olarak hazırlanıyor ve bu sene, daha doğrusu 2022 yılı içerisinde TARAP, Türkiye Afet Riskleri Azaltma Planı ve yine aynı şekilde de TASİP, Afet Sonrası İyileştirme Planı'mız şu anda da hazırlanmış durumda. 3 planla beraber, afetle ilgili olarak çalışmalarımıza devam ediyoruz.

Tabii, TARAP'ın altyapısını il risk azaltma planları oluşturuyor. Bunlar, ilk Kahramanmaraş'ta çalışmalar yapılarak bütün illerin afetlerle ilgili olarak risk azaltmalarını içeren -sunumun ilerleyen sayfalarında da var- akademisyenlerin, oradaki yerel birimlerin, yerel yönetimlerin, kamu kurumlarının katılımlarıyla oluşturulan il risk azaltma planları. Onlar, 81 ilimizde tamamlanarak yürürlüğe alınan planlarımız. TAMP, hâlihazırda Türkiye Afet Müdahale Planı zaten uygulanan bir planımız ve TASİP de bu sene yürürlüğe girecek olan planımız olarak 3 plan şeklinde çalışmalarımıza devam ettiriyoruz.

Burada, yine, hepimizin bildiği deprem tehlike haritamız mevcut ve deprem tehlike haritamızın üzerinde de risk haritalarının oluşturulmasıyla ilgili olarak da çalışmalarımız devam ediyor. Tabii, Türkiye, Avrupa'nın 2'nci en büyük deprem gözlem ağına sahip olan ülkesi ve burada da 1.145 deprem gözlem istasyonuna sahibiz. Son yaşanan depremlerimizi de 300'ün üzerinde deprem gözlem istasyonundan ölçme imkânımız oldu.

Az önce bahsettiğim gibi, Türkiye, risk azaltma kapsamında İRAP'ları bununla ilgili olarak 2021 yılının sonunda tüm illerimizde hazırlamış ve bunu faaliyete almıştır. Bununla ilgili olarak 3.500 kuruma anket yapılmış, 1.500 katılımcı ve 6 çalıştay gerçekleştirmiş, 107 kurum ve kuruluşla çalışılmış ve 11 farklı afet türü, yine TARAP kapsamında çalıştırılmıştır. TARAP, İRAP'ların bir üst planı olarak, aynı zamanda hem uygulama hem de plan olarak yürürlüktedir. İRAP'larla ilgili olarak sürecimiz 2019 yılında Kahramanmaraş'ta başlamış, 2021 yılında 74 il İRAP belgesi, İRAP İzleme ve Değerlendirme Sistemi'yle beraber faaliyete alınmıştır ve yine bununla ilgili olarak da entegrasyon çalışmalarımız devam etmektedir. Bu, tabii, çok önemli, uluslararası alanda da çok karşılığı olan önemli bir çalışma ve bununla ilgili olarak kurulan takip sistemimiz var, aylık takipler yapılmakta, üç ayda bir valilerin başkanlığında ve koordinasyon kurumlarında gündem oluşturularak ne aşamadaydık, ne aşamaya geldiği takip edilmekte; aynı zamanda da yılda 2 defa da genel değerlendirme toplantıları yapılmaktadır.

AFAD'ın kapasitesini artırma adına bir önemli konu da ilk kez ülke gündemine alınan ve üç yıllık geçmişi olan akreditasyon sistemi. Maalesef, ülkemiz afet ülkesi ve bununla ilgili olarak sürekli hem kamu kurumlarının hem STK'lerin hem de diğer birimlerin afetler noktasında hem eğitilmesi hem de kapasite oluşturması gerekiyor ki bu depremde de bunun, diğer afetlerde olduğu gibi, birlikte çalışmanın çok büyük faydalarını biz gördük. Bizim akredite edilen 106 ekip ve 2.959 üyemiz vardı ve yine 2022 yılı içerisinde bütün afet ve acil durum eğitimlerini tamamlamış 100'e yakın yine ekibimiz vardı; bunlar da bu süreçte bu deprem çalışmalarına katıldılar. Akreditasyon sistemiyle ilgili olarak hedefimiz, hemen hemen bütün illerimizde birden fazla akredite edilmiş arama kurtarma birliklerini oluşturmak, sivil toplum kuruluşlarını, kamu kurumlarını bu işin içerisine katmak ki şu anda bütün illerimizde bu süreç yoğun bir şekilde devam ediyor.

Yine, her sene bir başlıkla biz afet farkındalığını devam ettirmeye çalışıyoruz. 2021 yılı "Afet Eğitim Yılı" ilan edilmişti, burada bire bir, yüz yüze 56 milyon 667 bin kişiye eğitim verildi. Yine, 2022 yılında gönüllülük sistemiyle beraber bunu devam ettiriyoruz; bu da AFAD'ın bünyesine alınan yeni bir sistem, AFAD gönüllülük sisteminin de üç yıllık bir geçmişi var. Depremden önce 600 bin civarında gönüllümüz vardı, 616 bin civarında; şu anda 1 milyon 374 bin AFAD gönüllüsü aktif bir şekilde deprem bölgesinde çalışmalarına devam ediyor. Yine, afet farkındalık eğitimlerimiz sürekli devam ediyor; 2022 yılında "Afet Tatbikat Yılı" ilan etmemize rağmen 33 milyon 228 bin kişiye ulaşmış durumdayız.

Sayın Başkan, müsaade ederseniz, çok acil bakmam gereken deprem bölgesinden bir şey var. Bakabilir miyiz telefona?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buyurun.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Adıyaman Tut ilçemizde bir anne ve bir yavrumuzu arama faaliyetleri devam ediyor, onunla ilgili bir arkadaş... Annemizi bulduk ama diğeriyle ilgili de... Kusura bakmayın, sunumu kestik.

50 il ve 32 ilçede de yine eğitimler devam ediyor. Yerel destek ekipleri de bu kapsamda oluşturduğumuz daha bir yıllık, bir buçuk yıllık geçmişi olan bir sistem, burada da her ilin kendi kapasitesini oluşturmasını istiyoruz. Bu da belediyelerden, özel idarelerden ve yine gönüllülerden

oluşan, bir ilde afet olduğu zaman ilk müdahale edecek birimlerin oluşturulduğu bir sistem; şu an itibarıyla 4.624 kişi bütün illerimizde bu kapsamda faaliyet gösteriyorlar. Geçen yıl tatbikat yılıydı, 97.360 tatbikat yapıldı. Burada hem farkındalık oluşturma hem de selle ilgili, depremle, yangınlarla ilgili olarak, bizim hem akredite edilen birimlerin hem de tüm kamu kurumlarının bir organize içerisinde çalışmalarını sağlamak üzere, içerisinde uluslararası tatbikatın da olduğu tatbikatları gerçekleştirdik. 2022 yılında gerçekleşen olay sayımız 31 bindi ve bunlarla ilgili olarak 5.592 olaya aktif bir şekilde katılarak müdahale edilmiş durumda.

Yine, 42 ilde 276 ilçe afet yönetim merkezi kurulmuştur. Bizim sadece illerde afet yönetim merkezlerimiz vardı, son iki yılda alınan kararlar doğrultusunda nüfusu belli ölçeğin üzerindeki ilçelerimizde de afet yönetim merkezleri kurulmuştur. Bu, İstanbul'un tamamında kuruldu. Yine, görüntü sistemleri ve kesintisiz iletişimin sağlanmasıyla ilgili olarak çalışmalar da bu kapsamda tamamlandı.

Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) “müdahalelerin anayasası” diyebileceğimiz bir müdahale planı. Bununla ilgili olarak da geçmişte yaşamış olduğumuz afetlerden edindiğimiz tecrübeler kapsamında bunu da 15 Eylül 2022 yılında yeniden güncelledik. Burada yerelde 23 afet grubu, ulusalda ise, ulusal seviye ilan edildiği takdirde ise 25 afet grubundan oluşan bir planı yürürlüğe koyduk. Yine, yerli ve millî diyebileceğimiz, daha önce Sivil Savunma döneminde kurulan ikaz alarm sistemlerimizi de yeniliyoruz ve bununla ilgili olarak da önümüzdeki iki yıl içerisinde tamamını bitirmeyi hedefliyoruz. Şu ana kadar 9 ilimizde kuruldu, 6 ilimizde de bu sene tamamlanacak, şu anda çalışmaları devam ediyor.

Yine, arama kurtarma araçları kapsamında da hem birlik sayılarımızın artırılmasına binaen burada da çeşitli kapsamlarda afetlere yönelik arama kurtarma araçları da devam ediyor. 2022 yılında 11 ilde arama kurtarma birliğimiz vardı, bunu da -arama kurtarma birlik sayısını- 16 ile çıkardık ve 884 arama kurtarma teknisyeni eğitimini tamamlayarak görevlerine başladılar. 217 arama kurtarma teknisyeninin alım işlemleri de şu anda devam ediyor. Toplam 7.380 -sağ alt tarafta- AFAD personel sayımız var. Bir kapsamda da tabii iyileştirme çalışmaları yapılıyor. Burada hem deprem sonrasında afetzedelere yönelik olarak hak sahiplerine yönelik yapmış olduğumuz konutlar var hem de binalarımız ve illerdeki yapılanmamızı da güçlendiriyoruz.

Yine, lojistik depolarımızla ilgili 81 ilimizde lojistik depomuz var fakat afet riskinin büyük olduğu illerde bu lojistik depo kapasitesini artırmaya yönelik çalışmalar son iki yıldır devam ediyor. Özellikle İstanbul’la ilgili olarak 2 olan lojistik depo sayımız geçen yıl 6’ya çıkarılmış durumda ve şu anda da hem Arnavutköy İnsani Yardım Merkezi, Arnavutköy Lojistik Depo Yapımı ve beş ayrı ilçede de yine cep depo planlaması yapılmış olup bununla ilgili olarak çalışmalar da devam ediyor.

Son dönemde yaşanan afetler sonrasında hak sahiplerine yapılan 59.707 bağımsız bölüm, bina, ahır ve iş yerleri burada belirtilmiş durumda ve Türkiye Afet Sonrası İyileştirme Planı da geçen yıl tamamlanmıştı, inşallah bu sene aktif bir şekilde uygulanmaya devam edecek.

Burada da tabii, bütün bunların bir karar destek sistemi var, bizim bilişim karar destek sistemimiz var “AYDES” diye, hem AFAD-RED’in hem lojistik depolardan hak sahipliğine kadar diğer bütün sistemin bir bilişim altyapısının olduğu bir yapımız var; bunu da yine olay türlerine göre ve yaşadığımız afetlere göre devam ettiriyoruz. AFAD’la ilgili, yapısıyla ilgili kısa bilgilendirmem bu şekilde.

Eğer müsaadeniz olursa depremle ilgili olan sunumuma geçmek isterim Başkanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buyurun Başkanım.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Hem Orhan Hocamız hem de Kürşat Hocamız bu depremle ilgili, teknik boyutlarıyla ilgili burada bilgilendirme yapabilirler.

Tabii, bu deprem anından itibaren birçok sunum yapıldı, bilgilendirmeler yapıldı ama müsaadenizle, depremin boyutlarıyla ilgili kısaca bilgi vermek isterim. Uzmanlara göre, yaklaşık dokuz saat arayla meydana gelen bu depremler, olağan dışı ve ender görülen doğa kaynaklı bir afet olarak nitelendiriliyor. Burada karşılaştırmalar yapılmış; işte, Hiroşima atom bombasının 15 trilyon joule, Loma Prieta depreminin 1,5 katrilyon joule, Haiti depreminin 2,1 katrilyon joule ve 6 Şubat depreminin 30 katrilyon joule olarak değerlendirilmesi ve etkisi belirlenmiş durumda. 120 bin kilometrekare etki alanına sahip ve 15 milyon kişi bu depremden etkilenmiş durumda. Aynı gün içerisinde 7,7; 7,6 ve 6,5 büyüklüğünde 3 deprem meydana geliyor artçılarla beraber. Yine, şu ana kadar 7 büyük deprem, 18.738 artçı meydana gelmiş durumda.

Aşağıda, baktığımız zaman, bu süreçte 5 ve 6 arasında 44 tane deprem yaşamış durumdayız; bunu deprem fırtınası olarak değerlendirebiliriz. Burada Orhan Hocam da bilgi verebilir, Hocam bu etkinin Mercalli şiddet ölçeğine göre ne anlama geldiğini...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buyurun efendim.

AFAD DEPREM VE RİSK AZALTMA GENEL MÜDÜRÜ ORHAN TATAR – Şöyle, aslında, ben kendi sunumumda bunları hızlıca anlatabilirim. Eğer siz hızlıca geçerseniz ben kendi sunumumda sizden sonra anlatayım isterseniz Sayın Başkanım.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Yok, devam edin, aynı zaten.

AFAD DEPREM VE RİSK AZALTMA GENEL MÜDÜRÜ ORHAN TATAR – Sayın Başkanım ve değerli milletvekillerimiz; şimdi, 7,7 büyüklüğündeki depremin Mercalli şiddet ölçeği 11. Bu 11 şu anlama geliyor: Baktığımızda, Mercalli şiddet ölçeğinde 12 tane skala vardır, bunlardan 11’incisi -yani bu depremin şiddeti olarak hesaplanan değer- yoğun yani yoğun yıkımın olduğu bir anlam ifade ediyor. Zaten bunun bir sonrası, tamamen bütün binaların tümüyle yıkılacağı, yıkılabileceği bir şiddette depremi ifade ediyor. Dolayısıyla, burada 11 olarak hesaplanmış bu Mercalli ölçeğine göre. Tabii, bu depremin “etkin süresi” dediğimiz yani S dalgalarının binaları sarsmaya başladığı ve artık yavaş yavaş buna dayanamayacak ölçüde mühendislik hizmeti almamış olan binaların yıkılmaya başladığı süre altmış beş saniye aslında, baktığınızda yani binanın toplam... Bu depremin süresi nereden baksanız, işte, değişik kayıtlar var elimizde, kimisi doksan-doksan beş saniye, kimisi yüz saniyeyi geçiyor. Baktığımızda bizim “etkin süre” dediğimiz yani S dalgasının depremin en etkin şekilde binaları ve yer kabuğunu sarstığı süre altmış beş saniye olarak değerlendirilmiş ki bu gerçekten çok uzun bir süre. Hatırlarsanız 17 Ağustos 1999 depreminin toplam süresi kırk beş saniyeydi ve bu sürenin de yaklaşık otuz saniyelik bölümünde binalarda S dalgasının etkisini görmüştük.

7,6 büyüklüğünde 2’nci depremin Mercalli ölçeğine göre şiddeti ise 10 olarak hesaplanmış yani 1 kademe altında ama tabii, bu da oldukça ciddi şekilde, yoğun bir şekilde hasarın meydana geldiği bir şiddet anlamına geliyor. Burada da baktığınızda, az önce ifade ettiğim S dalgasının etkin şekilde binaları sarsmaya başladığı süre kırk beş saniye olarak hesaplanmış durumda.

Uygun görürseniz Sayın Başkanın sunumundan sonra, daha sonraki aşamalarda kısaca başka bir bilgi daha vermek isterim. O da şu: Özellikle, tabii, bu...

Şunu alayım o zaman ben, Başkanım, isterseniz...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Başkan, daha sunumda bu kadar sıkıntı yaşıyoruz, Başkan kendisi neden sunmuyor?

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Sunayım ben. Bir teknik bilgi almak isterseniz diye...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Başkanım müsaadenizle sunacak ama müsaade edin. Mürsel Bey, Sayın Vekilim, biliyorsunuz gelen arkadaşlar kendi sahasıyla ilgili...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ya, Başkanda bir tamamlayalım, diğer destekler ondan sonra. Üç beş kelime edip pası atması iyi bir şey değil...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, müsaade et. Biz nasıl sunum yapılacağını kurumların takdirine şey yapıyoruz.

Buyurun Başkanım, devam edin.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Evet, burada da depremin etki alanıyla ilgili olarak yansıda görüldüğü gibi hem büyüklükleri hem deprem odak noktaları ve depremin etki alanları hem Türkiye’yi hem de sınırimızın ötesindeki ülkeleri de etkilemiş durumda. Deprem 1 milyon 200 bin kilometrekareyi ve Suriye, Irak, İran, Mısır ve Lübnan’ı da etkileyecek şekilde bir etki alanına sahip. Depremin ülkemizde 11 il ve 62 ilçede yoğun yıkımlar meydana getirdiği ve yine, bu il ve ilçelerimizin dışında da 21 ilimizde ve 171 ilçemizde de yine, aynı şekilde az hasar, orta hasar, ağır hasar diyebileceğimiz hasar tespitlerinin yapıldığını, can kaybımızın 50.096 ve yaralılarımızın da 107.204 olduğunu... Allah rahmet eylesin tekrar, yaralı olanlara da geçmiş olsun dileklerimizi iletiyoruz.

Burada, görüntülerde de 7,7 Pazarlık depreminin yakınlarında 3 metreye varan yer değişimleri, 7,6 Elbistan depreminin yakınlarında 7 metreye varan yer değişimler gözlemleniyor.

Yine, bölgede AFAD, TÜBİTAK ve MTA tarafından yapılan arazi çalışmalarından görüntülerimiz. Burada, Türkiye Afet Müdahale Planı’na göre bir afet durumunda her il için bir 1’inci ve 2’nci grup destek illeri belirlenmiş durumda. Tablodan da görüleceği gibi, 1’inci grup destek illerin tamamında yine, depremin etkisi var ve 2’nci grup destek illerde de yine, aynı şekilde depremin etkisi nedeniyle kendi illerinde kalarak buradaki desteğe gidemediklerini görüyoruz. Yine, burada 3’üncü grup illerimiz olduğu için bunlarla ilgili olarak da 3’üncü grup dediğimiz ulusal çapta başka illerden desteğe gitmişlerdir. Bir ilimizde bir afet meydana geldiği zaman 1’inci grup illerin burada desteğe gitmesi, orası da etkilenmişse 2’nci grup illerin burayı desteklemesi buradaki beklentimiz fakat depremin büyüklüğü ve etki alanı nedeniyle bunun birçok ilimizde gerçekleştirilemediğini görüyoruz.

Yine, Meteoroloji Genel Müdürlüğü’nün deprem günü haritası... Ülke genelinde yoğun bir kar yağışıyla, yılın en büyük kar yağışıyla ve buzlanmasıyla ve kötü hava koşullarıyla karşı karşıyaydık. Burada Meteorolojinin verilerinden de görüleceği üzere, hem batıda hem doğuda hem de deprem bölgesinde, hemen hemen bütün illerimizde hem kar yağışı hem yoğun sis vardı ve buna bağlı olarak da bütün illerimiz o gün teyakkuz hâlindeydi, kriz merkezlerimiz açık durumdaydı.

Deprem meydana geldikten sonra 2.309 AFAD arama kurtarma personelimiz, 90 ülkeden 11.488 uluslararası arama kurtarma personeli ve 21.453 ulusal arama kurtarma personeli olmak üzere toplamda 35.250 arama kurtarma personeli deprem bölgesindeki çalışmalara aktif bir şekilde katılmıştır. Toplamda 26.032 enkazda arama ve kurtarma çalışması gerçekleştirilmiştir. Birleşmiş Milletler INSARAG’a bağlı arama kurtarma personellerinin yaklaşık yüzde 85’i bu deprem bölgesindeki arama kurtarma çalışmalarına katılmışlardır.

Yine, burada, görev alan personelin dağılımı belirtilmekte. Sahada AFAD, PAK (Polis Arama Kurtarma), Jandarma Arama Kurtarma, JÖAK, DİSAK, Sahil Güvenlik, MSB-DAK, güven timleri, itfaiye, madenciler ve STK’lerden oluşan timler bu çalışmaları yürütmektedir. Aynı zamanda da 273.939 personel burada aktif bir şekilde görev almıştır; şu anda hâlen daha 201.496 personelin de görevi devam etmektedir.

Aynı zamanda da bu dönemde belki de dünyanın en büyük tahliye faaliyetlerinden bir tanesi kısa sürede gerçekleştirilmiştir. Bir taraftan deprem bölgesinden yoğun bir şekilde deprem bölgesi dışındaki illerimize depremzede vatandaşlarımız hava yoluyla, kara yoluyla, demir yoluyla ve deniz yoluyla tahliye edilmiştir, bir taraftan da -az önce belirttiğim gibi- 273.939 personele deprem bölgesinde görev verilmiş ve yine aynı yollarla görevinin başına intikal etmeleri sağlanmıştır.

Depremde zarar gören illerimizden Bakanlarımızın koordinasyonunda Bakan Yardımcılarımız ve Bakanlıklarımızın üst düzey yöneticileriyle beraber 40 valimiz, 160 mülki idare amiri, 19 AFAD üst düzey yöneticisi -genel müdür, başkan yardımcısı ve daire başkanları- 68 il AFAD müdürü görevlendirilmiş ve hâlen daha da görevlerine devam etmektedirler. Yine, güvenlik ve trafikle ilgili olarak da 124.721 güvenlik ve trafik personeli de bu dönemde burada görev almıştır.

Afetin ilk günü sahaya sevk edilen gönüllü sayımız 11 bin ve daha sonraki dönemlerde de 35.409 gönüllümüz yine destek personeli olarak bizzat depremle ilgili olarak çalışmalara katılmıştır. Yine, az önce sunumumda bahsettiğim, belediyelerden, STK'lerden ve il özel idarelerinden oluşturulan yerel destek ekipleri de burada aktif görev almış ve toplamda 51.567 gönüllü ve yerel destek ekibi çalışmalara katılmışlardır. 18.053 iş makinesi, 116 helikopter, 75 uçak, 38 gemi burada çalışmalara aktif bir şekilde katılmış ve şu anda hâlen daha çalışmalarını devam ettirmektedirler.

Bizim beslenme grubunun başında Kızılayımız var ve Kızılay uhdesinde birçok kamu kurumu, STK ve diğer birimler görev yapmaktalar, şu ana kadar da 174 milyonun üzerinde sıcak yemek ve 180 milyonun üzerinde yine aynı şekilde günlük yemek verilmeye devam edilmektedir.

Barınma çalışmaları kapsamında hem çadır kentlerin ve bireysel çadırların dağıtımı hem de konteyner kent alanlarının oluşturulması çalışmaları ilk günden itibaren başlamış ve yine bu da devam etmektedir. Toplamda 501.069 çadır kurulumu gerçekleştirilmiş dün itibarıyla ve 316 çadır kentimiz var ve 33.919 çadır buralarda kurulmuş ve çadırdaki barındırılan kişi sayımız da 2 milyon afetzedemiz olarak tespit edilmiştir. Çadır kent yönetimi de yine aynı şekilde bir mülki idare amirinin koordinesinde okul müdürlerimiz ve Milli Eğitimden personelle beraber, yine destek ekiplerimiz ve yönetim hizmetleri kapsamında güvenlik hizmetleri ve psikososyal destek alanında, eğitim alanında görev alan personelimizden oluşmaktadır.

Yine, konteyner kentler alanında da benzer bir yapılanma söz konusudur. Şu anda 11 ilimizde 248 planlanan konteyner kent alanımız var, ihtiyaca göre konteyner kent alanlarının sayısı da artırılmaktadır. Kurulan konteyner sayımız şu anda 30.344 ve burada barınan kişi sayısı da 40.788'dir. Bir taraftan konteyner kentlerimiz kurulmaya devam ediliyor, bir taraftan da afetzedelerimiz buralara yerleştirilmeye devam edilmektedir. Yine, konteyner kentlerimizin yönetim modeli de aynı şekilde burada; yönetici, sağlık, itfaiye, teknik personel ve diğer görevlilerden oluşan bir yönetim mekanizmasıyla beraber devam etmektedir.

Mevcutta, afet bölgesi dışında şu ana kadar toplam 340 bin afetzedemiz misafir edilmiş, bunlar otellerde, yurtlarda ve kamu misafirhanelerinde barındırılmış, şu an itibarıyla da 210 bin afetzedemiz aynı şartlarda misafir edilmeye devam edilmektedir.

Yine, bölgede bir taraftan da geçici barınmayla ilgili olarak kurulan çadır kentlerin, çadır alanlarının ve konteyner kentlerin tamamında konteynerlerde tuvalet ve duş mevcut fakat daha çok çadır kentlerimizde ihtiyaç ilk günlerde vardı. 24.680 duş ve WC şu anda buralarda kurulmuş durumda ve aynı şekilde ihtiyaca binaen sürekli takviye edilmektedir. Yine, bütün çadır kentlerde ve konteyner kentlerde çamaşır yıkama alanları oluşturulmuş durumda, yine, hem çamaşır makinesi hem kurutma makinesiyle beraber oradaki afetzedelerimizin bu noktadaki ihtiyaçları da sürekli olarak karşılanmaktadır.

Yine, bir diğer ihtiyaç da ticaretin yeniden canlanması ve hayatın normale dönmesi adına orada yıkılan iş yerlerinin yerine yenilerinin yapılması; bu da en az barınma kadar önemli bir ihtiyaç. Bu noktada da 11 ilimizde 57 lokasyonda 10.570 adet iş yeri yapımı planlanmıştır ve bununla ilgili olarak da bütün il ve ilçelerimizde de çalışmalar devam etmektedir.

Bir kampanya yürütüldü ve “Evim Yuvam Olsun” kampanyası çerçevesinde de afetzedelerimizi evlerinde barındırmak isteyen... Buradaki vatandaşlarımızın vermek istedikleri evlerle afetzedelerin ihtiyaçları bir araya getirildi. Bu noktada 9.119 afetzedemiz “Evim Yuvam Olsun Projesi”nden faydalanmış durumda.

Hasar tespit çalışmalarımız birçok ilimizde tamamlandı ve askıya çıktı; şu ana kadar 1 milyon 895 bin 348 binanın hasar tespiti yapılmış durumda; bunlardan 303.455 bina, 887.293 bağımsız bölüm acil yıkılacak, ağır hasarlı, orta hasarlı ve yıkık olarak tespit edilmiştir. Yine, burada, yıkık bina sayıları, acil yıkılacak bina sayıları, ağır hasarlı bina sayıları, orta hasarlı ve az hasarlı bina sayıları ile hasarsız bina sayıları toplamı dağılım olarak verilmiş durumda.

Burada, deprem öncesi ve deprem sonrası uydu görüntülerimiz depremin yapmış olduğu yıkımı ortaya koymakta; Gaziantep İslâhiye, Hatay Merkez, Kahramanmaraş Elbistan...

Yine, Deprem Bilgi Sistemi; burada, deprem sonrasında hem yurt içinden hem de yabancı araştırmacılar, bilim adamları yoğun bir şekilde deprem bölgesinde çalışma yürütüyorlar. Bu deprem, bütün dünyanın dikkati çeken ve bilim adamlarının da çalışma yapmak istedikleri bir deprem.

TÜBİTAK Acil Destek Programı’ndan 550 araştırmacı 120 grup hâlinde depremin ilk gününden itibaren burada. Bizim Genel Müdürlüklerimizle beraber, araştırma merkezimizle beraber yoğun bir şekilde çalışma yürüttüler. Yine, aynı şekilde Afet Yönetimi Bilimsel Destek Kurulu çalışma grupları da 11 grup 75 araştırmacıyla beraber burada çalışmalarını devam ettiriyor.

Yardımlar noktasında da vatandaşlarımızın afet bölgesinde herhangi bir sıkıntı yaşamaması için depremden etkilenen kim olursa olsun -az hasar görmüş, orta hasar, ağır hasar ve yıkık olanların- 1 milyon 506 bin afetzedemize hane başına 10 bin lira ödemelerimiz şu anda yapıldı. Yine, taşınma yardımı 15 bin lira olacak şekilde 261 bin afetzedemize ödeme yapıldı ve ödeme işlemleri devam ediyor. Bundan sonra da kira yardımı ödemelerimiz üzerine de yine aynı şekilde çalışılıyor ve yine, depremde hayatını kaybedenlerin yakınlarına, her hayatını kaybeden kişi adına 100 bin lira ödenmek üzere, bununla ilgili olarak ödeme sistemi çalışmaktadır.

Deprem, ilk dakikalarında, ilk saatlerinde uluslararası düzeyde büyüklüğüne bakılarak “4’üncü seviye” olarak ilan edildi. Burada da uluslararası destek talep edildi ve 103 ülke de yardım talebinde bulundu. Bunların bazıları arama kurtarma yardım talebinde, bazıları da insani yardım noktasında talepte bulundular. Hiçbir ülke ayrımı yapmaksızın bütün ülkelerin yardım talepleri bu noktada kabul edilmiş ve bölgede kendilerine gösterilen alanlarda faaliyetlerini sürdürmeleri sağlanmıştır.

Yine, aynı bağış ve depo yönetimi çalışmaları Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızın uhdesinde, AFAD koordinasyonunda devam etmektedir. Bu noktada da 16 uluslararası aynı bağış deposu, 71 aynı bağış deposu ve 18 ilde toplam 87 aynı bağış deposu şu anda aktif bir şekilde gelen yardımları ayıklama yaptıktan sonra belli bir koordinasyon içerisinde afet bölgesine taşımakta. Toplam 203 sosyal market var ve yine aynı şekilde de gezici marketlerle beraber afetzedelerin ihtiyaçları karşılanmaya devam edilmekte. Yine, burada, Tarım ve Orman Bakanlığımızın etkilenen hayvanlarla ilgili olarak hem buradaki hayvan çadırları noktasında hem de bu hayvanların yemleri noktasındaki destekleri yansıda görüldüğü gibi. Ayrıca, sokak hayvanları da bu dönemde unutulmadı. Her hafta 11 ilimize 1 tır kedi ve köpek maması gönderilerek orada hayvansever STK’lerimiz aracılığıyla da dağıtımları

gerçekleştirmektedir. Yine, 4 mobil sosyal hizmet merkezi Kahramanmaraş, Hatay, Osmaniye ve Malatya illerine gönderilmiş; burada personelimizle beraber, hem Millî Eğitim hem Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın personeliyle beraber, deprem bölgesinde bütün afetzedelerimize yönelik psikolojik danışmanlık, psikososyal destek çalışmaları devam etmektedir.

Sayın Başkan, kıymetli üyeler; benim sunumum bu kadar.

Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkürler.

AFAD DEPREM VE RİSK AZALTMA GENEL MÜDÜRÜ ORHAN TATAR – Sayın Başkanım, ben çok fazla tekrara kaçmadan, ilave belki birkaç...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buyurun.

AFAD DEPREM VE RİSK AZALTMA GENEL MÜDÜRÜ ORHAN TATAR – Sayın Başkanım, çok değerli milletvekillerimiz; öncelikle hepinize hoş geldiniz diyorum. Milletimizin, ulusumuzun başı sağ olsun. Bu büyük depremlerden sonra çok büyük acılar yaşadık, yaşıyoruz.

Tabii, ben çok detaya girmeden, hızlı bir şekilde bu depremin birkaç farklı parametresini aktarmak istiyorum size. Özellikle, tabii, bu depremler, baktığımızda jeolojik olarak dünyada gerçekten çok ender görülen depremlerden bir tanesi yani aynı anda, yaklaşık dokuz saat arayla birbirinden farklı, ayrı segmentler üzerinde 7,7 ve 7,6 büyüklüğünde iki ayrı deprem meydana geliyor. Tabii, bunu biz bir “deprem sekansı”, bir “deprem serisi” olarak adlandırıyoruz. Bu, ne demek? Baktığımızda, dünyada birçok farklı örneklerini incelediğinizde, bir fay kırıldığında ya da bir fay zonunda bir deprem meydana geldiğinde, bu depremin sonrasında en fazla 1 veya 2 tane farklı fay segmentinin kırıldığını görüyoruz. Bu depreme baktığınızda ise şu ana kadar Doğanşehir gerçekten ilginç yani açıkçası, bizim, Malatya fayının hemen güneyinde bulunan ve kısa bir uzanıma sahip olan Doğanşehir fayının kırıldığını görüyoruz, Çardak fayının kırıldığını görüyoruz, bunların daha güneyinde bulunan Amanos segmentinin kırıldığını görüyoruz. 6,4 büyüklüğündeki 20 Şubat'taki deprem sonrasında ise Antakya'nın güneyindeki Antakya fay zonuna ait bir bölümün yaklaşık 25 kilometrelik kesiminin kırıldığını görüyoruz ve hatta daha da kuzeydoğuya doğru gittiğinizde, 24 Ocak 2020 tarihinde meydana gelen Elâzığ depreminin kaynağını oluşturan Sürgü segmentinin ve aynı zamanda Pütürge segmentinin de bir miktar bu deprem sonrasında kırıldığını görüyoruz. Yani nereden baksanız birbirinden farklı 7 ayrı segmentin yaklaşık dokuz saatlik bir süre içerisinde kırıldığını ve bunun sonucunda nereden baksanız yine 450 kilometre civarında bir yüzey kırığı oluşturduğunu görmek mümkün.

Tabii, ülkemiz bir deprem ülkesi; baktığınızda, evet, bunlar bilinen, beklenen depremler. Biz, biliyorsunuz, depremin nerede, ne zaman, hangi saatte, hangi gün olacağını söyleyemiyoruz ama ülkemizin şöyle bir jeolojik konumuna baktığınızda, gerçekten hem ülkemizin hem de daha doğuya doğru “Alp-Himalaya kuşağı” diye adlandırdığımız kuşağın tamamen bu zon üzerinde meydana geldiğini görüyoruz.

Bugünlerde çok konuşuluyor. MTA'nın diri fay haritası bizim için önemli bir harita. Bu haritalar çok büyük emekler sonucunda yani yıllarca birçok bilim insanının sahada, at sırtında, eşek sırtında ta ki 35'li yıllardan, 40'lı yıllardan itibaren ürettikleri haritalar ve tabii, doğal olarak da sürekli bilim insanları bu çalışmaları yürüttükçe, yaptıkça da bunların sayısı artıyor. Bunlara ait birtakım farklı parametreleri daha net olarak anlayabiliyoruz ama şu anda Türkiye'de 485 tane diri fay var, bunların toplam uzunluğu 14.500 kilometre civarında ve her biri de en az 5 veya üzeri büyüklükte bir deprem üretme potansiyeline sahip.

Bu detayları geçiyorum, bunları Sayın Başkan ifade etti. Yani bu deprem, gerçekten kırım uzunluğu bakımından istisnai bir deprem ama bu kırılan fay parçasının uzunluğunu birkaç ülkeyle kıyasladığımızda, işte Tayvan'dan, Güney Kore'den, Portekiz'in kara parçasının neredeyse uzunluğuna eşit olduğunu söyleyebiliyoruz.

Ve bir jeoloji profesörü olarak bunu söylemeye üzülüyorum ama ne yazık ki ülkemizde bu son 2 deprem sonrasında yıkımların olduğu yerlerin çoğunlukla faylar üzerinde olduğunu görüyoruz. Burada 2 değerli yer bilimci Milletvekilimiz var; Müzeyyen Hanım ve Lütfi Bey, onlar da çok iyi bilirler demek istediğimi. Gerçekten, baktığımızda, insanların bu depremlerde ne yazık ki fay hatlarına yakın yerlerde yaşadığını bu grafikten görmek mümkün. Bunu da geçiyorum.

6,4; biliyorsunuz, 20 Şubat tarihinde Antakya'nın güneyinde meydana gelen bir deprem, bu da bağımsız bir deprem ve bunun sonucunda yaklaşık 25 kilometre civarında bir yüzey kırığının oluştuğunu saha gözlemlerinde görüyoruz.

Şimdi, bu depremlerin çok ayrı bir özelliği var. Depremın olduğu günden şu ana kadar yani sabah gelmeden önce aldığımız en son bilgi 19.126 tane artçı sarsıntı var. Bu ne anlama geliyor? Kırk iki günlük, kırk üç günlük süreyi hesapladığınızda neredeyse üç, dört dakikada bir artçı sarsıntının meydana geldiğini görüyorsunuz. Şöyle kabaca baktığımızda, bunların 4-5 arası büyüklükteki sarsıntıların vatandaşlarımız hissedebilir. Şu ana kadar 514 tane artçı sarsıntı var, 5-6 arası yani bizim son dört ayda İzmir'de yaşadığımız 4,9 büyüklüğünde; Düzce'de yaşadığımız 5,9 büyüklüğünde ve toplam 44 tane sadece artçı sarsıntının olduğunu görüyoruz; bu çok büyük bir rakam. E, doğal olarak vatandaşlarımız büyük bir travma yaşıyor. Her gün onlarca -tırnak içinde söylüyorum- deprem uzmanı ne yazık ki çok kontrolsüz bir şekilde demeçler vererek, çok kontrolsüz bir şekilde bu konularda görüş bildirerek sonuçta vatandaşlarımızı çok daha tedirgin hâle getiriyor. Tabii, etkilenen nüfus 13 milyon 500 bin diyoruz ama sosyolojik olarak baktığımızda 85 milyon insan. Orada hepimizin bir canı, bir arkadaşı, bir dostu, bir kardeşi var; benim de birçok arkadaşımın kayıplarının olduğunu biliyorum. Dolayısıyla bunlar, tabii, bizim çok klasik birtakım kıyaslamalarımız ama gerçekten, baktığımızda, çok geniş bir alanda bu depremin etkisinin olduğunu söylemek mümkün.

Tabii, Doğu Anadolu fay zone, eski tarihsel dönemlerde de deprem üretmiş bir fay zone. Yani en son 1513 yılında üretmiş, aradan geçen süre yaklaşık beş yüz-beş yüz elli yıl civarında; hareket hızına baktığımızda yılda işte 1 milimetre-5 milimetre arasında olduğunda şu ana kadar biriktirmiş olduğu enerjinin miktarı neredeyse 7 metrelik bir birikime karşılık geliyor. E, ne oldu? Zaten bunun sonucunda, baktığımızda, hem 7,7 büyüklüğündeki hem 7,6 büyüklüğündeki depremlerin sonrasında biz yer kabuğunda maksimum 7,3 metreye varan yer değiştirmeler gördük; çok büyük bir rakam. Düşünsenize yer kabuğu sol yönlü bir şekilde, yatay bir şekilde yaklaşık 7,5 metre civarında yer değiştiriyor yani bunun üzerinde hiçbir binanın kalması mümkün değil. O yüzden sürekli fay yasası diyoruz. Bu fay yasası meslek şovenizminin çok ötesinde bir şey. Bu, gerçekten çok ciddi şekilde ele alınması gereken bir husus ve en kısa zamanda da bunu inşallah hep birlikte yasalaştırmak durumundayız. Bütün köylere -gittim, işte birkaç hafta önce yine gittim, dün yine gittim- bakıyorsunuz, ben vatandaşa soruyorum: Köyde buradan fay geçtiğini biliyor musunuz? “Ya, bir rivayete göre işte şu ileriden, 500 metre öteden fay geçiyormuş.” diyor ama kendi köyünün altından geçtiğini bilmiyor. Dolayısıyla buraları bizim ciddi şekilde çalışmamız gerekiyor, her bir fayın teker teker parametresinin ortaya konulması gerekiyor; bu, son derece önemli bir husus. Belki MTA'daki arkadaşlar söylemiştir; MTA şu ana kadar 450 tane, 485 tane fayın 172 tanesinin parametrelerini ortaya koydu kendi imkânlarıyla. TÜBİTAK projeleri, üniversitelerin çalışmaları... Yaklaşık 60-70 civarında orada fay çalışıldı, geriye kalan 250 civarındaki fayın çok hızlı bir şekilde, en kısa zamanda deprem parametrelerinin... Nedir bunlar?

Deprem tekrarlanma aralığı, üzerinde meydana gelen en son depremin olduğu tarih, bunun oluşturduğu yüzey kırığının uzunluğu, bunun şiddeti gibi birçok farklı parametrenin bilinmesi gerekiyor ki her bir depremin gelecekte, yakın bir gelecekte ne kadar boyutta bir deprem üretme potansiyelinin olduğunu bilmemiz gerekir. Hemen aksiyon alındı ve -TÜBİTAK Başkanına buradan teşekkür etmek istiyorum- şu anda 1007 Projesi'yle, bir hizmete özel projeye, içerisinde TÜBİTAK MAM'ın, AFAD'ın, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ve aynı zamanda MTA'nın bulunduğu büyük, geniş bir grupla, yaklaşık 25 üniversitenin bu alanda uzmanlaşmış insanların katılacağı bir ekiple, bu yıldan itibaren yaklaşık 80 civarında yani eli kulağında diyebileceğimiz, her an deprem üretme potansiyeli bulunan faylara öncelik verecek şekilde bunların çalışılmasını planlıyoruz.

Bütün bu depremlerin sonrasında önemli olan bir husus da şu: Tabii, bir yandan iyileştirme çalışmalarını yürütürken diğer yandan da beş yüz yılda, altı yüz yılda bir önümüze gelen bu depremin oluşturduğu bilimsel verilerin de kaybolmaması gerekiyor; bu da çok önemli. Bu anlamda, hemen depremin 3'üncü gününde biz AFAD'da bir Deprem Bilgi Destek Sistemi oluşturduk; on-line bir sistem, bir yazılım geliştirdik ve bu yazılımla sahaya çıkan her bir kişiyi tamamen bu sisteme entegre ederek, akredite ederek sonuçta, bu sahadaki insanların elde ettikleri tüm verileri bu sistem içerisine aktarmasını da sağladık.

Az önce bahsettiğim, bu depremin büyüklüğünü gösteren, yer kabuğunda meydana gelen yer değiştirmeler. İşte, kimi yerlerde demir yollarının yer değiştirdiğini, kimi yerlerde yolların deforme olduğunu, yer değiştirdiğini görebiliyorsunuz.

Tabii, aynı zamanda, çok geniş yüzey deformasyonları meydana geldi yani Hatay'ın, Antakya'nın doğusuna baktığınızda inanılmaz boyutta heyelanlar geliyor. Bu heyelanlar sonucunda çok geniş alanlarda, çok büyük boyutlu deformasyonların geliştiğini görüyorsunuz yani bu heyelanlar da ayrı bir sıkıntı. Özellikle bu tür depremlerden sonra bizim "ikincil afet" diye adlandırdığımız heyelan türü, kaya düşmesi gibi birtakım afetlerin de birtakım olayların da çok ciddi şekilde takip edilmesi gerekiyor. Şu ana kadar 3.500 civarında yerleşim yeri AFAD ekipleri tarafından teker teker incelenerek... Buralarda çok ciddi sayıda yerleşim yerinin, buralardaki binaların yer değiştirdiğini söylemek istiyorum; bu da başka bir önemli husus çünkü yoğun yağışlar sonrasında, yoğun artçı sarsıntılar sonrasında kritik bir noktaya gelmiş alanlarda, özellikle kırsaldaki köylerimizde, yerleşim yerlerimizde bu tür afetlerle karşı karşıya kalmak mümkün. O yüzden bu konuda da biraz daha uyanık ve dikkatli hareket etmek gerekiyor. Tabii, her yerde bu tür kaya düşmelerini, bu tür heyelanları gördük. Bunları hızlı geçiyorum ama baktığımızda, özellikle 1900 yılı sonrasında bölgede meydana gelen 6 ve üzeri büyüklükteki depremlere baktığımızda şu anki bölgenin bir miktar boş kaldığını görmek mümkün.

Evet -az önce de ifade ettim- yaklaşık 7,3 metreye varan yer değiştirmeler var demiştim. Çok değerli milletvekillerimiz, burada önemli bir husus da şu: Birinci depremin büyüklüğü 7,7; oluşturduğu şiddet yani yapılar üzerinde, binalar üzerinde, mühendislik yapıları üzerinde oluşturduğu etki Mercalli ölçeğine göre 11. Mercalli ölçeğinde 12 tane skala vardır, bunun 12'ncisi "tam yıkım" diye adlandırılır, 11'inci, bu ise "aşırı" diye adlandırılan yani tamamen yıkım öncesinde... Eğer çok büyük bir oranda mühendislik hizmeti almamışsa, doğru zemine inşaatlar yapmamışsanız, faya yakın yerlere binalar yapmışsanız buralarda bu yapıların ayakta durması son derece güç olabiliyor. Etkin süre 65 saniye ama depremin toplam süresinin -az önce ifade ettim, konuşmamın başında- nereden baksanız 100 saniyeye yakın bir süre olduğunu söyleyebiliriz. İkinci deprem 7,6; 45 saniyelik bir etkin süre var yani sarsıntının yapılar üzerinde etkili olduğu süre 45 saniye ve bunun da şiddeti 10 olarak hesaplanmış yani bizim Mercalli skalasında "yoğun" diye adlandırdığımız bir şiddet derecesine karşılık geliyor. Bunun dışında, 20 Şubat'ta meydana gelen 6,4 büyüklüğündeki Defne depreminin şiddeti ise 9 olarak hesaplanmış. Bu

da yine oldukça şiddetli bir deprem. Hatay'daki binaların bir bölümü de özellikle -hatırlarsanız- bu deprem sonrasında yıkıldı. Yani ağır hasar almış, orta hasar almış, hatta kimi yerlerde hafif hasar almış binalar da ne yazık ki bu 6,4 büyüklüğündeki üçüncü bağımsız deprem sonrasında yıkılmış idi.

Bu detaylara girmeyeceğim, çok fazla vaktinizi almayacağım ama baktığımızda, tabii, burada çok yüksek ivme değerlerinin oluştuğunu görüyoruz, gerçekten büyük ivme değerleri var. Örneğin, Pazarcık istasyonunda 1966,74 g'lık bir ivme değeri... İvme dediğimiz şey, bu deprem dalgalarının yer kabuğunda yarattığı sarsıntıyı ifade ediyor, sarsıntının büyüklüğünü ifade ediyor. Baktığınızda, 7,6 büyüklüğündeki ikinci depremde aynı değer 635 gal civarında ve aynı şekilde, 6,4 büyüklüğündeki Defne depremde ise 445 gal civarında bir ivme değerinin olduğunu görebiliyoruz.

Etki alanı çok geniş demiştik, burada önemli bir başka ayrıntı var. Tabii, bu, vatandaşlarımızın çok yoğun şekilde... Ben dün de bölgedeydim, herkesin temel korkusu şu: Yeni bir deprem olacak mı? Artçı olacak mı? Köpek havladığında, kedi miyavladığında insanlar kaçıyor, bu noktaya gelmişler; tabii, onların depremi biraz daha erken hissettiğini varsayarak. Ama baktığınızda, gerçekten hâlen şunu söyleyebiliriz: Önümüzdeki dönemlerde bölgede 5'in üzerinde oluşabilecek artçı sarsıntılar meydana gelebilir, bunu her zaman söylüyoruz. Çünkü 7,7; 7,6 büyüklüğündeki bir deprem, bu depremin oluşturduğu etki alanı, ortaya çıkan enerji, kırdığı fay parçasının büyüklüğü ve diğer bütün parametreleri dikkate aldığınızda bu belki de 6'nın üzerine kadar çıkabilecek büyüklükte artçı sarsıntılar yaratabilir. Dolayısıyla, bu da Coulomb gerilme analizi, bunu da muhakkak görmüşsünüzdür ama buradaki kırmızı alanlar -çok özetle söylemek gerekirse- bu depremler sonucunda stresin artık bir miktar arttığı, gerilimin arttığı alanlara karşılık geliyor. Diğer mavi alanlar ise artık enerjinin boşaldığı, rahatladığı ve sonuçta, enerjinin açığa çıktığı alanları ifade ediyor. Bu detaylara girmeyeceğim ama tabii, InSAR yöntemiyle buradaki hasarı ve diğer şeyleri belirlemek mümkün.

Çok ciddi şekilde yer kabuğunda deformasyonlar meydana gelmişti, bunları ifade ettik. Bunların hepsi bizim sol yanal doğrultu atımlı faylanma dediğimiz bir sürece karşılık geliyor. Bunları çok net bir şekilde arazide görebiliyorsunuz. Dikkatle baktığınızda, siz şurada durduğunuzda karşıdaki yolun, yer kabuğunun size göre sola doğru kaydığını görüyorsunuz. Bu kayma miktarı değişik yerlerde yaklaşık 7,3-7,5 metreye kadar yükselebiliyor ki çok ciddi, çok büyük bir yer değiştirmeye karşılık geliyor. Burası Nurhak'taki Barış köyü civarı, bakın, yine çok yakın zamanda alınmış, yer kabuğundaki bu faylanma sonucunda oluşan yüzey kırığını gösteren bir fotoğraf. Burada da gerçekten, son derece büyük yıkımların olduğunu biliyoruz.

Değişik yerlerden yapısal hasarlara ait birkaç fotoğraf var ama tabii, bunların çok daha ciddi olanlarını hepimiz gördük, biliyoruz, sahaya gittiğimizde gördük. Bunlar, özellikle kırsal kesimdeki mühendislik hizmeti almadan yapılmış binalar; tabii, çok daha fazla hasar almış durumdalar. Afet döngüsüne baktığınızda aslında biz şu anda iyileştirme aşamasındayız ama tabii, özellikle bu süreçte çok hızlı bir şekilde normal yaşama dönüş yapılması, bir ekonomik canlılık kazandırılması, altyapının muhakkak geliştirilmesi, iyileştirilmesi ve tabii, sanayinin, ticaretin desteklenmesi son derece önemli; bunların hepsini bu süreç içerisinde takip etmek büyük önem taşıyor.

Bunun ötesinde, eğer başka soru olursa ben ilerleyen süreçte size cevap vermekten büyük mutluluk duyuyorum.

Tekrar teşekkür ediyorum Başkanım, sağ olun.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Orhan Tatar Hocamıza çok teşekkür ediyoruz verdiği bilgilerden dolayı.

Başkanım, diğer arkadaşların sunumu var mı?

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Başka sunumumuz yok.

Bina, yapı envanteriyle ilgili konu olursa Kürşat Hocamız da bilgilendirme yapabilir.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bu konuda Kürşat Hocamız bir bilgi verirse yani yapı stoku, bina envanteri, Türkiye’de riskli alanlardaki çalışmalar hakkında bir bilgi verirse memnun olurum.

Buyurun Hocam.

AFAD AFET ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ KÜRŞAT ESAT ALYAMAÇ – Sayın Başkanım, sayın vekillerim, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben inşaat mühendisiyim; depreme dayanıklı yapı tasarımı hususunda ve hasar tespit hususunda uzmanım.

Gerçekten üzgünüz; hepimizin başı sağ olsun. Tabii, bu acı elbette devletimiz tarafından sarılacaktır fakat Orhan Hocam çok güzel bir şey temas etti; 85-86 milyonu etkiledi, hepimizi derinden etkiledi. Sayın vekillerimizin bazıları ifade ettiler, ben öncelikle onlara teşekkür ediyorum çünkü aslında, belki de hepimizin kafasındaki soru işaretleri onlar. Şimdi, birincisi, “Bizim Deprem Yönetmeliği”miz yeterli mi, yetersiz mi?” diye. Şimdi, çok kıymetli bir husus. Şöyle ki, şunu belirtmek isterim: Geçen böyle hep inşaat mühendislerinin olduğu teknik bir yerde müsaade isteyip bir soru sordum -hocalığımız tuttu galiba- dedim ki: “Biliyorsunuz -çok sık duydunuz artık, televizyonlarda- kolon ve kirişlerde sıklaştırma bölgesi olmaması yıkımın önemli nedenlerinden biri. Sizce bu ülkemizde hangi yönetmelikte yayınlanmıştır?” dedim. “Hocam, 1998 yönetmeliği.” dediler. Bakın, bizim 1998’de bir Deprem Yönetmeliği’imiz var -kısaca öyle ifade ediyoruz- 2007’de güncellendi, bir de 2018’de güncellenip 2019’da yürürlüğe girdi. “1998” diye bildiğimiz kural bir önceki 1975 yönetmeliğinde de var Sayın Başkanım, bir önceki 1968 yönetmeliğinde de var fakat biz uygulamadık. Dolayısıyla, aslında, bizim gerçekten mühendislik hizmeti görmemiş bir yapı stokumuz var; ilk önce bunu bir görmemiz lazım.

Biz özellikle kayıtları takip ediyoruz. Şu anda 40’ı aşkın üniversiteden inşaat mühendisliği bölümlerinden hocalarımızla çalışıyoruz beraber, sahayı beraber tarıyoruz, beraber inceliyoruz. Kamera kayıtlarında 6’ncı saniyede sayın vekillerim, 6’ncı saniyede bina yıkılıyor; bu, mümkün olmayacak bir şey. Bu yapı –eşittir- zaten zor ayakta duruyor anlamını taşır, böyle bir problemimiz var bizim. İstirham ederim, sakın yanlış anlaşılmasın, hani “Yönetmelikle ilgili hiçbir çalışmamız yok mu?” İnanın, biz yönetmeliği satır satır bir daha gözden geçiriyoruz, orada sıkıntı yok. Şu anda inanın, dünya ne düzeydeyse yönetmelik olarak oradayız, orada da bir problem yok. Hatta daha iyisini arıyoruz fakat yıkımın nedeni kesinlikle yönetmelikteki kurallar değil, yönetmeliğe uyulmayan hatta hiçbir mühendislik hizmeti almayan yapılar; problemimiz burada.

Bakın, müsaadenizle bir örnek vermek istiyorum. Ben on dört gün Malatya’da AFAD adına afet yönetiminde bulundum. 13’üncü gün Akçadağ’da, Ören’de bir köye gitme şansımız oldu. Vatandaş geldi “Ya, Hocam, benim evim bir yıllıktı, yıkıldı.” Çok ilgimi çekti benim “Bir yıllık bina nasıl yıkılır?” diye. “Bir görebilir miyiz?” dedim; beraber gittik, 3 katlı, kendine yapmış, kendi elleriyle yapmış ve inanın, çatısı yerdeydi. Bu kadar bir göçme olur mu? Olmuş. “Ya, nasıl olur? Burası belediye sınırları içerisinde.” dedim. “Hocam, bunun projesi var.” dedi. Belediye Başkanımız da yanımızda, “Nasıl projesi var?” dedi. “Beraber çizdik ya.” dedi. Eliyle çizdiği bir planı, bir proje gibi kabul ediyor vatandaşımız ve tamamıyla kendi babadan, dededen getirdiği geleneksel kurallarla ev yapıyor hâlâ ve maalesef, o ev yerle bir olmuş. Allah’tan... Basitçe, bizim kendimize göre tuttuğumuz bir istatistiği de sizlerle paylaşmak isterim. Mesela, Malatya üzerinde her 11 binadan 8’i ikinci depremde yıkılmış.

Dolayısıyla Malatya'daki can kaybımız o yüzden şükür ki az oldu. Bakın, düşünün, vatandaşın bir yıl önce kendi eliyle yaptığı bina yıkıldı çünkü hiçbir mühendislik hizmeti almamıştı; bizim problemimiz burada.

Yine, sayın vekilim güzel bir konuya temas etti, oturumun başında ona da destek olmak isterim, katkı sunmak isterim. Bizim yine, Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği'nde binaların nasıl güçlendirileceğiyle ilgili bir bölümümüz var "Bölüm 15." Yani bir binayı güçlendirmek isterseniz onunla ilgili de teknik bir problemimiz yok bizim ama maalesef, biz orada da... Mesela, televizyonlarda şunu duyunca çok canımız acıyor bizim, diyor ki: "Hiçbir hesaba gerek yok; bir kumaş çıktı, siz bu kumaşla kolonlarınızın hepsini sararsanız binanıza hiçbir şey olmaz." Böyle bir mantık olabilir mi? Yani bunun da o dediği kumaşın da -teknik olarak "FRP" diye ifade ediyoruz- Deprem Yönetmeliği'nde yeri var, onun da hesabı var. Dolayısıyla bizim burada, aslında yönetmelik olarak değil de sanırım, o teknik, mühendislik bilgiye, birikime verilen önemle ilgili bir problemimiz var; bunları paylaşmak istedim.

Sayın Başkanım, yine, eğer merak edilen herhangi bir husus olursa katkı sunmak isterim.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sayın Başkanım, diğer arkadaşlardan katkıda bulunacak var mı?

Önce sizleri dinleyeceğiz, sonra sorularımız var, vekillerimizin soruları.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Sunumda genel olarak bahsettik, eğer soru olursa...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, peki efendim.

Şimdi, hemen Müzeyyen Hanım'dan başlayalım. Kendisi jeolog ve her dönem fay kanunu için teklifte bulunan çok değerli vekilimiz, Komisyon üyemiz, geçen dönem de Komisyondaydı.

Buyurun efendim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Maalesef, bir dönemde 2'nci Deprem Komisyonunda görev almak nasip oldu. Allah bir daha nasip etmesin diye tekrar başlamak istiyorum.

Benim şu anda söyleyeceğim şeylerin AFAD emekçilerine yönelik olmadığını burada ifade etmek isterim. Depremde emek ve katkı sunmuş bütün AFAD görevlilerine buradan teşekkürlerimizi iletmek istiyorum. Ama şunu muhakkak dile getirmek durumundayız: AFAD, deprem öncesi, deprem sırası ve deprem sonrasına ya da afet öncesi, afet sırası ve afet sonrasına dönük hazırlıkları olması gereken bir kurumken maalesef birkaç ay önce, bu depremden belki bir iki ay önce, tam zamanını hatırlamıyorum ama "çök, kapan, tutun" gibi müsamere niteliğinde bir tatbikatın yapıldığı...

Bizim 2021 yılında tamamlamış olduğumuz, burada birçok milletvekilinin de görev almış olduğu Deprem Komisyonu Raporu'nda öne sürmüş olduğumuz önermelerden özellikle bir ikisini okumak isterim.

16'ncı maddemizde "Merkezî ve yerel tüm kamu kurum ve kuruluşları, akademik kuruluşlar, özel sektör, sivil toplum kuruluşları, medya, aile ve bireye kadar uzanan toplumun tüm kesimleriyle başta deprem olmak üzere mevcut ve yeni tüm afet risklerini, her türlü afet ve acil durumu ve afet yönetiminin tüm süreçlerini kapsayan Türkiye Afet Yönetimi Strateji Belgesi ve Eylem Planı hazırlanmalı ve uygulamaya geçirilmelidir."

Evet, siz illere dair İRAP raporları hazırlamışsınız. Maraş'tan tutun, işte, özellikle bu 11 ili kapsayan İl Afet Risk Azaltma Planı raporu hazırlamışsınız ve bu, neredeyse oradaki depremin büyüklüğünü hatta Urfa'da sel olabileceğini de öngören bir rapor. Ama ne yazık ki gördüğümüz şu: Deprem öncesi alınması gereken önlemlere dair çok güzel raporlar, fotoğraflar ve emek verilmiş. Maraş

raporu yanımda, birçok ile ait raporlar da yanımda ama şu anda Maraş'ı göstermek istiyorum. Son derece değerli bir çalışma yapılmış. Peki, buna dair ne tür önlemler alındı? AFAD, tamam, çok önemli, gerçekten de değerli çalışmaların yer aldığı ve neredeyse depremin merkez üssünü verecek kadar ciddi bir çalışmanın yapıldığı İRAP raporları... İl afet risk azaltmaya dönük ne tür bir çalışma yapıldı? Mesela, değerli meslektaşım ifade etti, fay zonu üzerinde doğrudan yer alan bu 11 ilimizde niye bir dönüşüm sağlanmadı? Neden fay zonuna dönük çalışmalar...

Bakın, burada yine, 22'nci maddede diyoruz ki: "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen mekânsal planlama sürecinde aktif fay zonlarının 1/1.000 ölçekli haritalanması ve fay sakinim zonu oluşturma kriterlerinin belirlenmesi ve bu projenin hızlandırılarak ülkenin tamamını kapsayacak şekilde geliştirilmesi ve tamamlanması sağlanmalıdır." diye önermemiz var ve bir türlü bu fay yasası hayata geçmedi. Ben 2020'de buna ilişkin bir kanun teklifi sundum, 2021'de geldi ve maalesef, ne yazık ki reddedildi. Yani şunu hep beraber yaşadık, ne yazık ki deneyimledik, 50 bin insanımızı enkaz altında bırakarak deneyimledik ki afetler politika dışı bir şeydir. Yani kimden gelirse gelsin teknik olan önerilerin hayata geçirilmesi büyük önem taşımaktadır. İçişleri Bakanlığınca fay yasasına ilişkin çalışmanın yaptırıldığından bilgimiz var; neden hayata geçmedi, soru bu, niye bugüne kadar hayata geçmedi? 50 bin insanımızı enkaz altında bırakmak durumunda mıydık bunun için? İl afet raporlarındaki önermeler niye hayata geçmedi?

Yine, tabii, Sayın İçişleri Bakanı ikinci gün çıktı, bize dedi ki: "GSM operatörleri çökmüştü, yollar kapanmıştı." Evet, doğru, yollar kapanmıştı, GSM operatörleri çökmüştü. Peki, sizin de ifade ettiğiniz gibi, burada kesintisiz iletişime -yani 21'inci yüzyıldayız ve kesintisiz iletişim araçlarının sağlanabileceği bir mekanizma yine bizim bu raporumuzda, önermelerimizde var- dair niçin bir alternatif iletişim mekanizması oluşturulamadı? Yolların ve havalimanlarının kapatılması bizim milyonlarca kez ifade ettiğimiz, jeoloji mühendislerinin her zaman, her alanda söylediği jeoteknik etütlerin yapılması, fay zonları üzerine bu önemli teknik yapıların yapılmaması gerektiği, özellikle mesela Amik Ovası'nda hem 1'inci derece deprem bölgesi hem Amik Gölü'nün kurutulması 1. sınıf tarım toprağı ve alüvyonel toprak üzerindeki Amik Ovası üzerine yapılan havalimanının oraya yapılmış olması, Adıyaman'da da benzer şekilde yapılmış olması bilimin ve tekniğin öncelenmemesinden kaynaklanıyor. Yani hani bu bir mazeret midir? AFAD'ın bağlı olduğu bir İçişleri Bakanlığının "Yollar kapalıydı, GSM operatörü çalışmıyordu." söylemi bir mazeret değil arkadaşlar. Yani, AFAD'ın zaten yapması gereken böyle bir afet anında, olası bir deprem, olası herhangi bir afet anında hazırlıklı olup bunların envanterinin çıkarılmış olup bunun yerine ikame edebileceği havalimanlarından tutun iş makinelerine, kurtarma ekiplerine, askerî elemanlara... Mesela 7269 sayılı Afet Yasası'nın 7'nci maddesi der ki "Valiler emir verir ve ordu harekete geçer." Ordunun gecikmeli harekete geçmesi, AFAD'ın gecikmeli harekete geçmesi insanların orada diri diri ölmesine neden oldu. Dolayısıyla, bunun mazereti nedir, çok merak ediyorum doğrusu?

AFAD'ın tek başına bu organizasyonu yapamadığı ortada. Buna ilişkin yani Kandilli Rasathanesi'nin ayrı bir büyüklük verdiği yaşadığımız bu son depremde dahi sabahleyin 7,6 büyüklüğünde deprem açıklanırken Amerika'dan 7,8 ifade edilince bizim düzeltme yaptığımız bir süreci yaşadığımız ve bu kadar koordinasyonsuzluğun, plansızlığın yaşandığı bir süreçte bir afet bakanlığı koordinasyonunun varlığına inanıyor musunuz, bu afet bakanlığı olmalı mıdır yani tüm bu koordinasyonu yürütecek? Afet öncesi, afet sırası ve sonrasına dönük bir afet bakanlığı olmalı mı?

Bir diğer sorum: 7269 sayılı Afet Yasası tam altmış dört yıllık bir yasa. Bunun günümüz teknik koşullarına ve teknolojik yapılanmalarına uygun hâle getirilmesine ilişkin görüşleriniz nedir, onu sormak isterim? Tabii, sırasıyla bütün bu 11 ilimizde ayrı ayrı gerçekten kaç insan yaşamını yitirmiştir?

Yani şimdi resmî rakamlara göre 50 bin deniliyor ama biz biliyoruz ki o enkazları gören ve yaşayanlar olarak buradayız, o afet bölgesinden gelen insanlar olarak, yıkılan binalar ortaya konulduğunda bu insan sayısının sadece bununla sınırlı olmadığı ortada. Yine, bu illerden kayıp ihbarları geliyor sürekli. Bu kayıp insan sayısı kaçtır? AFAD'ın buna ilişkin bilgisi var mı?

Ben soruyorum, lütfen notlarınızı alırsanız daha sonra şey yapayım. Depremden sonra 300 bin GSM abonesinin cep telefonunu hiç kullanmadığı ve 183 bin kredi kartının da hiç kullanılmadığına yönelik iddialar ölüm sayısının açıklanandan fazla olduğuna yönelik bir işaret olarak yorumlanmaktadır. Bu konuyla ilgili bir çalışmanız var mı, önünüzde duran bir veri var mı? Bunu öğrenmek isteriz doğrusu. Yine, deprem bölgesinde 11 ilde kayıp çocuklardan bahsediliyor arkadaşlar. Toplam kaç çocuk hayatını kaybetmiştir ve kaç çocuk kayıptır?

Sayın Cumhurbaşkanı evi ve iş yeri çok, orta ve az hasarlı vatandaşlara AFAD aracılığıyla 10 bin lira destek verileceğini belirtmişti. Adana'da evi az hasarlı birçok depremzede bu destekten hâlâ yararlanamadı. Apartman altındaki iş yeri zarar gören birçok vatandaş 10 bin lirayı alamadı. AFAD'ın Adana'da ödeme yapmadığı depremzede var mıdır, varsa kaçtır? Ben kendi ilimden soruyorum, diğer iller için de tabii, bu soru tekrarlanabilir. Bu ödemeler ne zaman tamamlanacaktır, buna bağlı olarak sormuş olayım.

Evet, hâlâ bugün dahi bize çadır alamadığını ileten depremzedeler vardır. Buna ilişkin elinizde veri var mı?

Yine, Adıyaman ve Şanlıurfa'da sellerden zarar gören insanlar için ne tür yardımlar yapılmaktadır ve bu sel... Yani, ben de yıllarca imar planına esas jeolojik etütlerde yer almış bir mühendis olarak bu mühendislik yapıları yapılırken normalde beş yüz yıllık akış ve yağış rejimine bakıp bu debi göz önünde bulundurularak... Çünkü bu mühendislik yapısı bir yıl, iki yıl değil ki, otuz yıl, kırk yıl, yüz yıl hizmet edecektir. O yıl gelmez ama elli yıl sonra bir sel geldiğinde buna göre o kesit alanının ve mühendislik projesinin yapılması gerekmiyor mu yani buna dair bir çalışma olması gerekmiyor mu? Buna dair görüşlerinizi... Ve bu selin geleceği bağıra bağıra tüm meteoroloji istasyonlarınca ifade edilmiş olmasına rağmen, neden afetin yaşanabileceği, bir sel afetinin yaşanabileceği alanlara konteynerler kuruldu, çadırlar kuruldu diye bunu da buradan sormak isterim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, teşekkür ederiz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Hemen 2 soruyla bitireceğim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Toparlayalım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Toparlıyorum.

Fayların deformasyon “zone”u üzerine bina yapılmaya devam edilecek mi yani hâlâ buraya bina yapmaya devam edecek misiniz? Evet, TOKİ gerçekten o fay “zone”u üzerine yapmaya devam edecek mi ve kaç adet özel ve kamu yapısı burada var diye tamamlamış olayım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Evet, şimdi söz sırası Sayın Milletvekilimiz Lütfi Bey'de.

Buyurun.

Siz de Hataylısınız, değil mi?

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Evet, ben de Hatay Milletvekiliyim.

Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri, AFAD'ın çok Değerli Başkanı ve çok kıymetli genel müdürleri, öncelikle hepinize hayırlı günler diliyorum.

6 Şubat günü yaşamış olduğumuz depremde 11 ilde kaybettiğimiz canlarımıza Allah’tan rahmet diliyorum. Bu depremde birçok insanımız da yaralandı, onlara da inşallah acil şifalar diliyorum.

Orhan Hocamın bir okul arkadaşı vardı, kendisi de jeolog -profesör- onu aradım depremden sonra; Ergül Hocam, kulakları çınlasın. Ergül Hocama dedim ki bu Mercalli ölçeğinde 11’den sonrasıyla ilgili gri bir alan var, bizi bir bilgilendirir misiniz? “Lütfi, 11’den sonrası kıyamet.” dedi.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Küçük kıyamet.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Evet.

Yine, bir arkadaşımız da Hatay’da her akşam devam eden AFAD’daki toplantılarda yaşanan depremi “kıyametin bir fragmanı” olarak değerlendirdi.

Ben de o gün Hatay’daydım, Antakya ilçesindeydim. Antakya ilçesinde zeminin en kötü olduğu kesim olan Asi Nehri’nin hemen yanındaki konutumdaydım. Burada konuşurken çok ölçülü kelimeler kullanmak istiyorum. Depremden sonra ilk defa Türkiye Büyük Millet Meclisine geldim ve bir açıklama yapıyorum Sayın Başkanım, o yüzden süre konusunda da biraz pozitif ayrımcılık da sizden hassaten rica ediyorum.

Değerli arkadaşlar, ben 7,7 ve akabindeki tüm depremlerde Hatay’daydım, hep de kapalı alanlarda denk geldim. Daha önceki Türkiye Büyük Millet Meclisi Deprem Araştırma Komisyonunda da Sayın Başkanımızın Başkanlığında yine görev aldık.

Müzeyyen Hanım gidiyor ama...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yo, yo, geleceğim, hemen geliyorum.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – O toplantıda Müzeyyen Hanım’la beraber, Müzeyyen Hanım’la birlikte her toplantıda “Hatay, Adana, Osmaniye ve Kahramanmaraş’ta bir deprem beklendiğini, dolayısıyla buralarla ilgili özel bir hassasiyet gösterilmesi gerektiğini” toplantılarda ifade ettik. Özellikle, Elâzığ depreminden sonra Orhan Hocam veya gerçekten bu alanda saygın diğer bilim insanlarının işaret ettiği üzere Kahramanmaraş ve Doğu Anadolu fay hattının o son deminde bir deprem bekleniyordu. Sürpriz mi oldu? Hayır, sürpriz olmadı. Belki şiddeti, belki süresi bakımından bilim insanları bunu önümüzdeki günlerde daha anlamlı bir şekilde ifade edeceklerdir ama biz bu depremi bekliyorduk.

Bu depremde bu kadar büyük bir yıkımın olması, yine bu konuyla ilgilenen tüm arkadaşlar tarafından muhtemelen bir sürpriz olarak da karşılanmadı hatta AFAD bu depremle ilgili Hatay ölçeğinde bir senaryo yapmıştı. 7,4 büyüklüğünde bir deprem Hatay’ın Kırıkhan ilçesinde, yerin 18 kilometre derinliğinde meydana geldiği zaman neler olacak diye. O senaryoya şöyle bir baktığımız zaman o senaryoda gerçekleşmeyen sadece bir olay kaldı, o da Belen Geçidi heyelandan dolayı kapanacaktı, dolayısıyla başta Antakya ilçemize, Samandağ ilçemize insani yardım ulaşmayacaktı ama çok şükür o yol açık kaldı.

Bunu neden söyledim? Bu deprem bekleniyordu, bu depremin bu kadar yıkıcı etkisi olacağı da yine biliniyordu, özellikle Antakya ilçemiz. Ben Kırıkhanlıyım, Kırıkhan da depremin çok yoğun etkisini hissettiği ilçelerimizden biri oldu ama özellikle Antakya’da yapı stokumuz çok kötüydü. Her bulduğumuz platformda, yapı stokunun yenilenmesiyle ilgili açıklamalar yapıyorduk. AFAD Başkanımız da, Orhan Hocam da veya diğer siyasi parti milletvekillerimiz de, özellikle Gökhan Bey’le görüşemedik ama ben Hatay’da olduğunu duydum. Gökhan Bey de Antakya’yı hem depremden önce hem de depremden sonra gezdi. Yani yapı stokunun, hiçbir mühendislik hizmeti almayan birçok binamız vardı. Bunların 7 ve üzeri bir deprem değil, 6 ve üzeri bir depremde dahi yıkılacağını biliyorduk. Ben deprem öncesi risk azaltmayla ilgili değil, deprem sonrasıyla ilgili sadece AFAD’a, orada bir AFAD gönüllüsü olarak -yıllar öncesinden, 2012’de askerden geldikten hemen sonra AFAD’a başvurup, AFAD gönüllüsü olma

yolunda bir adım atan kardeşiniz olarak- depremi orada yaşayan ve depremde sonraki birçok olayı da gören birçok arkadaşınız olarak gördüğüm bazı eksikleri burada sizlerle paylaşmak istiyorum. Evet, çok büyük bir deprem, çok büyük yıkıcı etkisi oldu öyle ki “Antakya” dediğimiz, yaklaşık 350 bin insanımızın yaşadığı Suzan Hanım İskenderun ilçemizden ama ben İskenderun ilçesini gördüm fakat Antakya’yı gördükten sonra başka bir ilçeye gidemedim, konsantre de olamadım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Kesinlikle; Defne, Samandağı ve Antakya.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Antakya çok kötüydü o yüzden burada vereceğim örnekler hep Antakya üzerinde olacak.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kırıkhan.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Kırıkhan benim ilçem, doğup büyüdüğüm ilçem.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Oralar da felaket, doğru söylüyor Antakya, Defne, Samandağı.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Evet, ailemin kaldığı evin yıkıldığı bir ilçe, dostumu, arkadaşımı, akrabalarımı kaybettiğim bir ilçe ama Antakya kadim bir şehir, Türkiye için de çok önemli, büyük bir miras. Düşünün ki kiliseler yıkıldı, Habib-i Neccar Camisi yıkıldı, binlerce yıllık Ulu Cami yıkıldı. Yani yıkılan sadece binalarımız değildi, bir tarih de yıkıldı. Devletimiz büyük, Allah izin verirse bu yapıların hepsinin ayağa kalkacağını biliyorum, gördüm de. O yüzden depremde Antakya’daydım, depremde sonra da hemen Antakya’daydım. AFAD binasına saat 10.30’da ulaştım. AFAD İl Müdürümüz ayakta, ekibiyle bir toplantı yapıyordu ancak değerli arkadaşlar, insanın aklının beyninden çıktığı bir ortam yani burada kurumları sorgularken, devleti sorgularken bir de işin bu tarafıyla, insani yönünden de bakmamız lazım. Ben depremde doktora yaptım, inşaat mühendisiyim; kendim de çevremde çok sakin bir insan olarak bilirim ama ilk depremin hemen akabindeki bir saati hatırlamıyorum. Dolayısıyla şimdi, mesela Hatay’daki AFAD Müdürümüzü yerden yere vurdular.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Siz o gün tam nerede, hangi noktadaydınız?

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Ben Antakya’da, Asi Nehri’nin hemen kenarındaydım, Asi Nehri’yle aramızda bir yol vardı. Benim bulunduğum adada 200 bina vardı, herhâlde 3 tane bina ayakta.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, orası maalesef yıkılmış.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Ben depremde ablamla beraberdim, deprem olduğu zaman ablamla koridorda buluştuk ve çok inandığım çök-kapan pozisyonunu ablama yaptırıp kanepenin hemen baş kısmında, kiriş ve kolondan uzak bir yerde ablamı eğdim, ben de ablamın üzerine eğildim. Ablam bana yalvarıyordu “Çıkalım Lütfi.” diye, ben de klasik depremler gibi yirmi saniye, otuz saniye sürer, biter diye bekledim. Abla biraz daha bekleyelim, biraz daha bekleyelim diyerek ablama bir mukavemet uyguluyordum yani ablam kaçma eğilimindeydi; ben eğer ona baskı uygulamasam ablam çıkıp gidecekti; işte, bu bir can. En son iki, üç saniyelik bir boşluk oldu, o boşlukta hadi abla, çıkıyoruz dediğim zaman bu sefer daha şiddetli olanı geldi, ikimizi ayrı bir duvara fırlattı. Biz Türk sinemasındaki gibi böyle sürüne sürüne kavuştuk ve bana orada bir cümlesi vardı, çok acıydı mesela: “Lütfi niye bırakmadın, niye çıkmama müsaade etmedin?” Bu, çok acı. Şimdi, bu benim yaşadığım olay; binlerce, on binlerce insan orada travma yaşadı yani ailelerini kurtarmak adına. Ben birçok babanın çocuklarının üzerine kapanıp bu şekilde öldüğünü gördüm yani bu olay gerçekten insanlarda büyük bir travma yarattı. O yüzden “Kurumlar geç kaldı, hızlı hareket etmedi...” İşin bu tarafını muhakkak tartışacağız fakat devletin de insan olduğunu unutmamak lazım. Her zaman derdik: Devlet, millet demek. Sonuçta, devlet adına karar vericilerin, oraya gelip orada çalışma yapan insanların da aynı zamanda, etten kemikten yaratıldığını, bir duygu taşıdığını, acılarla ilgili aynı hassasiyeti yaşadığını da bence unutmamak lazım.

Ben AFAD Hatay İl Müdürüne çok üzıldüm yani on beş gün boyunca AFAD Müdürü gelenden fırça yedi, gidenden fırça yedi. Gelmeden önce de helalleştik kendisiyle. İlk gün on buçukta orada, ekibinin başında... Korkmuştu ama bunu da belirtmek istiyorum, korkmuştu ki hepimiz korktuk. Yani bu kadar büyük bir felaketten korkmamak zaten başka bir duyguyu içerisinde barındırır.

Değerli Başkanım, ben AFAD'ın çok fazla sorumluluk aldığını düşünüyorum. Arama kurtarma mı yapacaksınız, milletin yeme içme ihtiyacını mı karşılayacaksınız, çadıra mı bakacaksınız? O kadar büyük bir sorumluluğunuz var ki. Bu bölünürse, paylaşılsa daha mı rahat olur; bu konuyu lütfen önümüzdeki süreçte aranızda tartışın. Yani AFAD sadece arama kurtarma yapmıyor ki; tuvaletten duşa kadar, beslenmeye kadar, çadıra kadar, çadırların altyapısına kadar, mezar yerine kadar o kadar çok konuyla uğraşıyorsunuz ki. Acaba sadece arama kurtarma ayrı bir şekilde mi değerlendirilmeli? Bu, birincisi.

Yine, ikinci bir konu: özellikle arama kurtarma ekipleri gelene kadar o bölgedeki sivillerin basit bir eğitimden geçirilmesinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Özellikle şehir merkezinde değil de kırsalda yaşayan vatandaşlarımız daha dirençli. Ben kırsaldaki insanlarımızın kürekle, kazmayla çok fazla insan kurtardığını orada gördüm. Acaba bu gücümüzü organize edip, bu gücümüzü bilinçlendirip olası depremlerde, özellikle kırsaldaki insanımızın hızlı bir şekilde şehre gelip arama kurtarma faaliyetlerine destek vermesi sağlanabilir mi?

Bir diğer husus: Maden kazasında da bir araştırma komisyonu kurulmuştu, ben o araştırma komisyonunda da vardım Müzeyyen Hanım'la beraber. Evet, AFAD'a bağlı arama kurtarma ekiplerimiz çok profesyoneller fakat madencilerimiz tam da bu milletin evlatları; hiç önünü arkasını hesaplamadan enkazlara girip yüzlerce insanımızı kurtardılar. Bu manada... Aslında çok eleştirildiler madencilerimiz "Türkiye Taşkömürü zarar ediyor, Türkiye Kömür İşletmeleri zarar ediyor." diye. Sırf bu sebepten dolayı dahi bu kurumların ayakta kalması sağlanmalı ki size ne kadar önemli katkı sunduğunu gördüm.

Yine "enkaz" dediğimiz mesele aslında inşaatı ilgilendiren bir hadise. Burada da inşaat ustaları, kalıpcılar, demirciler çok basit eğitimlerle aslında sürecin ortağı olabilirler. Çok teknolojik tesisatlar var, bunların hepsini gördük, evet, çok önemli fakat Sayın Başkanım, ilk yirmi dört saatte bu cihazlar olmadan sadece balyozla, çekiçle, keserle dahi insanların enkazdan canlı çıkarıldığını gördük. O yüzden, şayet bu malzemeler vatandaşın ulaşabileceği yerlerde olsaydı ben inanıyorum ki birçok ilçemizde vatandaş bu aletlerle arama kurtarmada çok önemli bir mesafe alabilirdi. O yüzden teklifim şudur, değerlendirmenizi canıgönülden isterim: Özellikle afet riski olan bölgelerde mahalle bazlı, afet anında kullanmak için ihtiyaç duyulan aletlerin muhafaza edildiği, saklanabileceği, gerektiği zaman vatandaşın gidip alabileceği konteyner depoların oluşturulması lazım. Bunları muhtarlarımıza emanet edebilirsiniz, bunları kaymakamlıklarla paylaşabilirsiniz. O kadar önemli bir ihtiyaç ki yani bir balyoz, küçük bir el çekici, bir... Benle beraber söyleyin şimdi, hafızama gelmiyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Hilti.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – "Hilti" demiyorum, hadi onlar elektrikle çalışacak ama elektriksiz dahi hareket edebilecek özellikte olan kesici... Yani bunlar olduğu takdirde insanların neler yapabileceğini orada çok rahat bir şekilde gördüm.

İnşallah süreç içerisinde fikirlerimizi burada çok kıymetli kurumlarımızla tekrardan paylaşıyoruz. Ben depremde yakınları ölmüş bir kardeşiniz olarak... Evet, burada siyaset yapabilirsiniz, çok önemli bir mesafe de alabilirsiniz ama bugün söyledikleriniz yarın sizlerin de başına gelebilir; lütfen bunu unutmayın.

İkincisi, ölümlerle ilgili mesele. Bakın, ben kırk gündür Sayın Bakanlarımızın, Valilerimizin koordinasyonundaki toplantılara katılıyorum. Devlet ölümleriyle ilgili o kadar hassas ki şu an kimliksiz olan 870 cenaze var, bu cenazeleri tespit etmek için Suriye'nin Sarmada kasabasına Sağlık Bakanlığına ait bir tır gönderip "Bu ölenlerden bir kısmının akrabası Suriye'ye gitmiş olabilir; dolayısıyla, oraya da bir tır göndereyim, oradaki insanların DNA testlerini alalım." diye bir faaliyetin içerisinde olduğunu daha bir hafta önce alınan bir kararda gördüm. Cenazelerle ilgili, evet, herkeste bir hassasiyet var ama Türk milleti ölüsünün peşini kesinlikle bırakmaz. Dolayısıyla eğer açıklanmayan hususlar varsa -ki ben buna inanmıyorum- bunlar da zaten önümüzdeki günlerde bir bir ortaya çıkar.

Son olarak, Orhan Hocamın ifade ettiği gibi, fay hattının üzerine kurulan bir şehirdi; Hassa ilçemiz, Kırnkhan ilçemiz, Antakya ilçemiz, Samandağ ilçemiz, Defne ilçemiz. Herhâlde bir süre daha devam etseydi Nurdağı'ndan bir kamyon sürüye sürüye Samandağ'a enkazı dökerdi gibi geliyor.

O yüzden, ben ölenlere tekrardan Allah'tan rahmet diliyorum. İstanbul depremi çok konuşuluyordu, biz Müzeyyen Hanım'la beraber hep itiraz ediyorduk "Evet, İstanbul depremi konuşulsun ama Hatay, Kahramanmaraş, Gaziantep, Osmaniye, buralar da çok büyük illerimiz, buralara da biraz eğilelim, buralara da biraz bakalım." diye. Biz bunu başaramadık fakat depremi yaşayan bir ilin milletvekili olarak şu an ne düşünüyorum diye sorarsanız; Adana'yı düşünüyorum ve İzmir'i düşünüyorum. İzmir'i gittim, gördüm. İstanbul'u herkes konuşuyor, İstanbul'u herkes düşünüyor; devletimizin bütün konsantrasyonu zaten İstanbul. İstanbul'la ilgili harcanan bütçeleri biliyoruz, yapılan çalışmaları biliyoruz. Olmalı mı? Evet, olmalı ama -Orhan Hocam süreci daha yakın takip ediyor, biz de bilgisine kesinlikle inanıyoruz- Adana'yla ilgili süreci, İskenderun'la ilgili süreci ve İzmir'le ilgili süreci bundan sonrasıyla ilgili bence yakından takip etmeli.

Orhan Hocamın bir itirazı vardı, her gün televizyon kararlarında onlarca farklı bilim insanının, onlarca farklı konuyla ilgili görüş beyan ettiğiyle ilgili. Bu nasıl önlenebilir, bilmiyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok zor.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Siz bana itiraz ettiniz ama sizin gibi insanlar daha fazla ön planda olursa... Hatırlar mısınız, bir Twitter adresinizi bulamadım Orhan Hocam sizin dediğim zaman...

AFAD DEPREM VE RİSK AZALTMA GENEL MÜDÜRÜ ORHAN TATAR – Yine bulamayacaksınız.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Evet, bana yine bu soruyu sormuştunuz. Ben insanların sizin gibi bilim insanlarına daha kolay ulaşması ve birinci ağızdan değerlendirmeleri dinlemesi gerekir diye düşünüyorum.

Ölenlere Allah'tan rahmet diliyorum, yaralılarımıza başsağlığı diliyorum.

Bir husus daha var canımı çok acıtan. Bizim şehrimizin büyük bir kısmı boşaldı ve bu vatandaşlarımızın büyük bir kısmı devletimiz tarafından başta Muğla'da olmak üzere birçok otele yerleştirildi, hepsi çok iyiler. Kendi imkânlarıyla da şehri boşaltan vatandaşlarımız oldu, Ankara'ya da çok fazla insan geldi. Üzülüğüm nokta şu: Kiralar çok hızlı bir şekilde 2 katına çıktı. Ya, biz bu yaraları bu şekilde saramayız. Biz bu millet değiliz. Bir tarafta "Benim evim senin yuvan olsun." diyen, bir tarafta da bu krizi fırsata çevirmeye çalışan insanlar. Onları da Allah'a havale ediyoruz.

Sayın Bakanım, ben tekrardan teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Hakikaten, depremi bizzat yaşamış olan çok Değerli Milletvekilimiz Lütfi Kaşıkçı Beyefendi'ye gönülden teşekkür ediyorum. Ayrıca, geçmiş olsun diyorum. Ablanız da kurtuldu değil mi?

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Ablam iyi, yaralıydı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kurtuldu inşallah.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Çok şükür.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Geçmiş olsun diyoruz. Tabii, milletimizin başı sağ olsun, hakikaten çok büyük acı yaşadık.

Tabii, Lütfi Bey’in dediği hususları not aldık herhâlde yani bunların mutlaka dikkate alınması lazım. Tabii, bilhassa deprem riski olan bazı illerimiz var yani bunlar biliniyor zaten. Sayın Başkanım, bunlarla ilgili şimdiden tedbir almamız gerektiği kanaatindeyim ben. Basit tedbirler de olabilir -ben de aynı kanaatteyim- bazen bir kürek, balyoz veya kesiciyle birlikte oradaki demirci ustası, kalıpcı, şu bu vatandaşın kurtardığını gördük yani. Dolayısıyla bunlar hakikaten, mahalle bazında, muhtarlara da teslim edilebilir. Bu gibi çalışmaların yapılmasında fayda var.

Bir de Lütfi Bey’in dediği bir husus var, o da çok önemli; gerçekten, bazı hocalar diyeyim veya uzmanlar televizyona çıkıyor, birbirinden bağımsız ve tenakuz içinde olan pek çok bilgiyi halka sunuyor. Yani bu da nasıl çözülebilir bilemiyorum. Ben 1999 depremindeki bir hatıramı anlatayım. Depremden sonra özellikle vatandaşları evlerine soktuk yani bir problem yok ama bir gün, bir televizyonda bir hoca diyor ki: “Kartal’da birdenbire yer altı suyu sıcaklığı arttı, aman büyük bir deprem gelecek, dışarı çıkın.” Ya, ben de tabii, orada İSKİ Genel Müdürüyüm, özellikle bölge müdürüne şu Kartal’daki kuyuya bak dedim. Orhan Hocam, ne olmuş biliyor musunuz? Sadece orada motorlu pompa arıza yapmış, tabii, pompanın elektrik motoru arıza yaptığı için suyu ısıtıyor, yukarıya sıcak su çıkıyor tamam mı? Dolayısıyla bunu incelemeyen ilgili şahıs bütün İstanbul’u heyecanlandırdı. Neticede, biz bunu izah edince vatandaş tekrar yerinde kaldı. Hakikaten bu konuda, İstanbul depremiyle ilgili çok konuşanlar var yani bunlar doktora çalışması yapmış. Kimisi “Tek fay.” diyor, kimisi “3 fay.” diyor, kimisi “5 fay.” diyor, kimisi “Falanca kırıldı, filanca kırılmadı.” diyor. Yani gerçekten bu konuda vatandaş tedirgin oluyor. Yani ben geçen gün, hafta sonu İstanbul’daydım, baktım, etraftaki herkes, çocuklar bile depremden bahsediyor, korku içindeler. Yani bu konuda da bir an önce tedbir almak gerektiği kanaatindeyim.

Şimdi ,Gökhan Bey, siz söz istediniz galiba.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hemen size söz vereyim, daha sonra Mürsel Bey’e de söz vereyim.

Buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, ülkemize geçmiş olsun, yaşamını yitiren bütün yurttaşlarımıza ve ülkemizde misafir bulunan -Suriyeli ağırlıklı- vatandaşlara da Allah’tan rahmet diliyorum.

2020 yılındaki Elâzığ ve İzmir depreminden sonra Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan Komisyon, deprem komisyonu değil, deprem risklerinin azaltılmasıyla ve buna ilişkin yapılması gerekenlerin ortaya çıkarılmasıyla ilgili bir komisyondur ve biz o Komisyonda pek çok kurumu dinledik. Bu kadar dar bir zaman da değildi, Recep Bey’in Başkanlığındaki Komisyonda AFAD da çok geniş bir sunum yaptı bize ve kitapçık da verdi. Şimdi, ben o kitapçığa bakıyorum, 2020 yılında bize verilen kitapçığın bir sayfasında diyor ki: “Kahramanmaraş merkezli bir deprem olacak, burada sismik boşluk çok yüksek.” Yani 5 tane bölge belirlenmiş, bunlardan bir tanesi Kahramanmaraş ve beklenen depremin büyüklüğü 7,4. Yine, İstanbul var bunun içinde, Gölcük var, Aydın-Denizli arası

var ve meşhur Yedisu Fayı var. Şimdi, yani biz konuşmuşuz, aslında devletin ve sizin, AFAD'ın ya da MTA'nın bilmediği bir şey yok. Yani deprem öncesine ilişkin olarak riskin ortaya konması konusunda gerçekten bilinmeyen bir şey yok. Bugün için de aslında önümüzdeki süreçte yani yarın, bir yıl sonra, on yıl sonra yaşayacağımız, olası -deprem komisyonunuz ama- bir afete ilişkin de bilinmeyen bir şey yok, her şey biliniyor. Şimdi, sorun şu: Biz bu önlemleri neden zamanında almıyoruz? Bir kere baştan şunu belirlememiz gerekir: Elâzığ ve İzmir depremini yöneten AFAD kadrosu niye değiştiriliyor? AFAD'ın başına bu kurumda hiçbir geçmişi olmayan bir sayın vali atanıyor; mühendislik eğitimi almamış, yer bilimi eğitimi almamış, AFAD'ın ağırlıklı olarak yapması gereken çalışmalar konusunda bir deneyimi yok ama AFAD'da bir yönetim değişikliğine gidiliyor. Son derece başarılı bulduğumuz, İzmir ve Elâzığ depremlerinde Kızılayın da Genel Müdürlüğünü yapmış olan Genel Müdür Mehmet Bey Tanzanya'ya büyükelçi olarak gönderiliyor yani ne alaka şimdi? Şimdi, AFAD gibi kurumlarda deneyim o kadar önemli ki bu tür kurumlarda büyüme ve yükselme yani terfi etme doğrudan doğruya dikey olabilmeli yani bu tür kurumlara yatay yöntemlerle başka kurumlardan yönetici atanmasının kesinlikle yanlış olduğu bir kez daha ortaya çıktı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yalnız, Başkanımız da valilik yapmış, o yüzden...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Efendim, Sayın Başkanım, ben Kırıkkale Valiliğini yaptığını biliyorum ama yani kendi içinde bunun düzenlenmesi çok daha uygun olurdu.

Şimdi, gelelim, risk analizlerimiz çıktı yani AFAD'ın bize anlattığı bütün risk analizleri çıktı. Ne dediler? “İki saatin içinde bütün GSM operatörlerini uydu üzerinden, İletişim Başkanlığının koordinasyonunda tek bir merkezde yöneteceğiz ve göreceksiniz hiçbir biçimiyle iletişim çökmeyecek.” Dediler mi? Dediler. İzmir depreminde çünkü hatlar kapanmıştı ve dediler ki: “En azından internet hatlarımız açık kalacak, uydu üzerinden bütün insanlara internet hizmeti sağlayacağız ve bu sayede...” Hatta fragmanlarda da reklamlarda da aileler birbirini telefonla değil, WhatsApp üzerinden gruplar kurarak sağlıklı bir biçimiyle “Ayakta olduğunuzu bildirin.” denildi. Peki, çıktı mı sistem? Çıktı. Ya, depremde enkazda kalmış bir çocuğun babasına yolladığı “Sağım, beni kurtarın.” Mesajı, enkazdan kaç gün sonra telefon bulunduğu harekete geçebilirdi.

Peki, ne yaptınız siz? 3 tane büyük GSM operatörüne birtakım para cezaları kesmenin dışında ne yaptınız? Siz, bu Mecliste, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki Deprem Komisyonunun üyesi olan milletvekillerini ve tutanaklara geçtiği için de 85 milyonu kandırdınız. Başka ne oldu? “Hastanelerimizin tümü ve okullarımız 1,5 güvenlik katsayısına alındı.” dediniz. “Bütün hastanelerimize sismik izolatör koyduk.” dediniz ve “Bunlarla birlikte bu yapı güvenlik katsayısını 1,5’a çıkardık, artık bu tür yapılarla ilgili hiçbir risk olmayacak.” dediniz. Ya, Hatay’da ayakta kalan bir tek kamu ve özel hastane kalmadı. 2’nci depremde, 6,4 depreminde Samandağ’da kesin kabulü yapılmamış olan, yeni Samandağ Devlet Hastanesini kapattınız.

Başka ne oldu? AFAD öylesine büyük bir çaresizlik içindeki... Bakın, özel uçaklarla insanları gönderdiniz, kurtarma ekiplerini, kurtarma ekipmanlarını nakliye araçlarıyla gönderdiniz, altı saat Aksaray-Niğde Otoyolu’nu ulaşım açamadınız. “Kar” E, AFAD niye var? En kötü olasılığa göre plan yapacaksınız; en geniş ve en büyük depreme karşı en olumsuz koşullarla. Evet, gece oldu. Evet, depremin büyüklüğü büyüktü. Evet, kar yağıyordu. Ama siz, Hatay’ı Gaziantep’in, Adana’nın ve Osmaniye’nin kurtarması üzerine bir senaryo inşa ederseniz, bunu da bu Mecliste bize yutturursanız, kendiniz de bunu yutarsanız, maalesef, altında kalırsınız.

Bakın, İstanbul'dan gelen itfaiye araçları... Ben 1'inci gün saat 16.00'dan itibaren Hatay'dayım. Uçakla gönderdiğiniz itfaiye aracının ekipmanlarını İncirlik Hava Üssü'ne indirdiniz ve lift yüksekliğini veremediğiniz için kargo uçaklarından ekipmanlar altı saat İncirlik Üssü'nden indirilip bölgeye ulaştırılmadı yani bir kaos yaşandı. İncirlik Üssü'nde indirdiğiniz kargo uçaklarındaki araç gereç ekipmanları neden Hatay'a ulaşamadı?

İkincisi, depremin büyüklüğü... Arkadaşlar, bu depremin büyüklüğü 7,4 olarak açıklandı. Televizyonlar “Kahramanmaraş merkezli deprem 7,4.” dedi. Adıyaman Valisi “3 ölü 5 yaralı var.” dedi. Bu büyüklükte... Yani Adıyaman Valisi karşısındaki binaya baksa yüzlerce insanın öldüğünü ya da o enkazların altında kaldığını görebilecekti. Yani Adıyaman Valiliğinin hemen karşısındaki bütün binalar yıkılmışken nasıl olur da siz “3 ölü 5 yaralı” ya da Silahlı Kuvvetler “Hatay'da 3 askerimiz yaşamını yitirdi.” diyebilerek topluma doğru mesaj vermez? Siz depremin büyüklüğü konusunda ya bunu gizleme ihtiyacını hissettiniz ya da bu büyüklüğün farkına çok geç vardınız ve maalesef, kurtarmanın en hayati olduğu ilk altı saat içinde, evet, deprem bölgesinde hiçbir kurtarma ekibi yoktu çünkü senaryo çökmüştü. Gelmesi gereken... Ya, ben İstanbul İtfaiyesini buldum, ellerinde kürek yok, kazma yok, balyoz yok, hiçbir şey yok. Telefonla ulaşmaya çalışıyorlar, telefonlar çalışmıyor. Yani kırk sekiz saat sonra biz sabit bir telefondan bir cep telefonu arandığında ancak iletişim kurulabileceğini çözebildik. Ya, bunu bile yönetemedi AFAD, kusura bakmayın. 2 kişi karşılıklı birbirini arıyor, birisi sesini iletebiliyor, diğerinin sesi karşı tarafa gelmiyor. Yani, mesaj atıyorsunuz buluta; yarım saat, bir saat, iki saat sonra buluttan mesaj telefonunuza düşerse iletişim sağlayabiliyorsunuz.

Başka önemli bir handicap arkadaşlar, yani Sağlık Bakanının olduğu bir odada, Jandarma Alay Komutanının olduğu binada... Ya, bir kenti düşünün, en çok ölümün yaşandığı bir kenti düşünün, bütün binalarının hasar gördüğü Hatay'da Afet Koordinasyon Merkezi 3x7 büyüklüğündeki bir konteynerdi, geçici bir aracın üzerindeki konteynerdi. Şimdi, siz bana şunu söyleyebilir misiniz, insanların tuvalet ihtiyacının Jandarma Alay Komutanlığında yetmiş iki saat giderilmeme sebebini anlatabilir misiniz, bir tek geçici tuvaletin oraya niye getirilmediğini bana anlatabilir misiniz? Bırakınız içme suyunu, bırakınız gıdayı, kırk sekiz saat sonra bölgeye gelen askerî kuvvetlerin ilk yaptığı, ATM'lerin ve şehir merkezindeki arama kurtarma yapan ekiplerin bulunduğu bölgede önlem almaktır. Yani niçin, mesela, AFAD, böyle büyüklükteki bir depremde doğrudan doğruya bölgedeki en yakın silahlı kuvvetlerin kurtarmayla ilgili çalışmaya katılmasını organize edemedi? Bırakın onu, ilk yirmi dört saatte, arkadaşlar, ben Hatay Emniyet Müdürüne -ya, gözlerimle gördüm, dükkânlar patlatılıyor, kuyumcu dükkânları patlatılıyor, eczaneler, konfeksiyonlar- “Ne yapıyorsunuz?” dediğimde “Hiçbir şey yapacak gücüm yok.” dedi bana. “Yok, hiçbir şey yapamam. Benim de çok sayıda polisim yaşamını yitirdi. Herkes kendi enkazıyla uğraşıyor.” dedi. Doğrudur bu. AFAD bize burada söyledi, “Bir afete maruz kalmış olan kent kendi sorunlarını çözemez. O nedenle, bizim, oraya mutlaka başka bir ilden en azından enkazın altında yakınları kalmamış olan insanları göndermemiz gerekiyor.” dedi.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Sayın Vekilim, bakın, benim memleketim Şuhut. Şuhut Kaymakamı aynı gün...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Gece yarısı geldi efendim, Şuhut Kaymakamıyla biz görüştük.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Antakya'daydı.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Efendim, görüştüm, ben de görüştüm, hatta 3 kaymakamla görüştüm.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şu anda bile hatta orada.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Efendim, görüştüm.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Bakanım, biz oradaydık.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sorun, Kaymakamın gelmesi değil.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Suzan Abla, ben de oradaydım ya ama bakın, Allah için konuşacaksınız.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ben, şimdi... Lütfen...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Neyse, Gökan Bey'in sözünü kesmeyelim.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Gökan Bey konuşsun, biz de konuşalım.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şimdi, lojistik...

Arkadaşlar, bakın, afet anında bir bölgeye araç giriş çıkışlarıyla ilgili mutlak bir kontrole ihtiyaç vardı. Bu 2 tane, Hatay'ı -Nurdağı tarafı kapandığı için- Adana'ya bağlayan yolla ilgili hangi emniyet tedbiri alındı da ilk yirmi dört saatte sadece arama kurtarma ve gıda ihtiyacı için araçların geçişi düzenlenebildi?

Peki, AFAD şu çalışmayı yaptı mı, Hatay'da görevli kamu personelinin yüzde kaçını Hataylıydı? E gördük ki özellikle de arama kurtarma faaliyetinde görev yapacak olan başka personellerin eğer önemli bir kısmı o bölgede doğmuş, büyümüş ve yakınları varsa bu insanlardan da biz ilk yirmi dört saat içinde, maalesef, gerekli şeyi alamadık.

Şimdi, 7,4 büyüklüğündeki bir depremin yani Amerika 7,7'yi açıkladıktan sonra bunun ivme büyüklüğü 7,84 olarak açıklandı. Ben İstanbul'dan 12.45 uçağıyla Adana'ya uçtuğumda, Adana'da ayarladığımız otomobille biz Kahramanmaraş'a gitmek üzere 4 milletvekili plan yaptık arkadaşlar. Ben, 12.30'da İstanbul yeni havalimanından uçağa bindiğimde gerçekten Hatay'ın bu büyüklükte yıkıldığından haberim yoktu yani hiçbir biçimiyle de kamuoyu Hatay'ın en fazla yıkımın yaşandığı şehir olduğu gerçeğini bilmiyordu. Biz Adana'ya indiğimizde bizi karşılayan heyetteki arkadaşlar "Kahramanmaraş'a gitmeyiniz, esas olarak Antakya çok kötü durumda, oraya gidiniz." dediler. Yani nasıl oluyor da ben Deprem Komisyonunun önceki dönem üyesi, İmar, Bayındırlık Komisyon üyesiyim, çok sayıda insanla iletişim hâline geçen birisi olarak, biz Hatay depremini, Hatay'ın gerçekten yıkıldığını Adana'ya iki buçukta indiğimizde öğrenebiliyoruz. Bu manada çok ciddi biçimiyle bir şey vardır.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yalnız, Sayın Vekilim, 3 ilde büyük hasar var: Adıyaman, Kahramanmaraş, Hatay hakikaten. Ya, Antakya mı? Evet Antakya...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – 10 ilin toplamından daha fazla Hataylı hem ölü hem yaralı hem göçük... 10 ilin toplamından...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Devam ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, hastaneler çökünce ilk yirmi dört saatte yani şöyle bir durumla karşı karşıya kalındı: Evet, insanlar elleriyle çıkarıyorlar yani o bölgede yaşayan insanlar komşularını enkazdan çıkardılar Odabaşı Mahallesi'nde, Cebirli Mahallesi'nde, Armutlu'da. Gece sabaha kadar biz oradaydık yani Hatay'daydık. Kahramanlık, evet, Türk insanı; arabasına atlayan gelmiş ya. İstanbul'dan Merter'den birisi arabasına atlamış, akrabaları var diye gelmiş, gece saat onda otomobille gelmiş, yetişmiş ama biz bir tek jeneratörü, bir tek keskiyi, bir tek hiltiyi, maalesef, ilk yirmi dört saat içinde bölgeye ulaştıramadık. İstanbul İtfaiyesi 397 insanı uçaklarla getirdi. Bakın, bu, tutanaklara geçsin: Sağlık Bakanı, Adana Havalimanı'na inmiş olan sivil kurtarma ekiplerinin Hatay'a getirilmesiyle ilgili lojistik konusunda "Ya, Mersin Büyükşehir Belediyesi ve Adana Büyükşehir Belediye Başkanlarına ulaşabilir miyiz? Belediye otobüsleriyle havaalanındaki arkadaşlarımızı getirsinler." dedi, "Sizde telefonu yok mu?" dediğimde "Bizde yok." dedi. Ya, bu, Türkiye'de gerçekten...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Telefonu olan Büyükşehir Belediye Başkanı da telefonuna bakmıyor.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – O da göçük altındaydı...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Telefonların çalışmadığı tabii başka bir şey yani telefonların hiçbir yerden çalışmadığı bir ortamda...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – O da göçük altındaydı herkes gibi.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – ...ama bilinmesi gereken bir nokta gerçekten İstanbul’dan...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Lütfü göçük altında değildi ya.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Psikolojik olarak...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – ...uçakla Adana Havalimanı’na inmiş olan kurtarma ekiplerinin kim tarafından bölgeye aktarılacağı konusunda bir işlem yoktu. Ya, neden o anda OHAL ilan edilip de o an bütün sivil araçlara ya da ulaşım, nakliye araçlarına el konulmadığını anlamam mümkün değil.

Şimdi, tabii, Kürşat Hocam çok önemli bir bilgi verdi, siz dediniz ki: “Mühendislik hizmeti görmemiş yapılar.” Özellikle deprem bölgesinde yaptığımız incelemelerde yani yirmi günden fazla biz bölgede inceleme yaptık, büyükşehir statüsünde olan ya da merkez ilçelerin dışında özellikle kırsal mahallelerde ve nüfusu 20 binin altındaki yerleşim yerlerinde, deprem bölgesinin tamamında “ruhsat almak” diye bir kavram yok. Arkadaşlar, “ruhsat almak” diye bir şey yok, herkes bina yapıyor. Belediye başkanlarına sorduk: “Yani herkes bina yapıyor da siz nasıl bu kenti yönetiyorsunuz?” E, beş yılda bir imar afları çıkıyor ve binalar aften yasallaşüyor. Şimdi, burada da eleştirim üniversitelere: Ya, bu ülkede bütün mühendislik fakülteleri, bütün teknik üniversitelerin ya da diğer üniversitelerin mühendislik fakültelerinde hiçbir akademisyen, 2017 yılında çıkmış olan, 2018’de çıkmış olan imar barışıyla ilgili -araştırdım- ya olumsuz tek bir makale yok, tek bir görüş yok, “Bu yanlışır.” diyen bir tane hoca yok, bir tane kürsü yok. Ya, bu kadar üniversiteler yani “bilim yuvası” diyorsunuz, bilime bu kadar aykırı bir uygulama konusunda nasıl olur da iktidarı eleştirecek tek bir bilimsel makale yayınlamaz? Biz bilmiyoruz ki Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı buraya 31/12/2022 tarihinden önce yapılmış olan tüm kaçak yapıların affedilmesiyle ilgili bir yasa teklifi verdi.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Deprem riski olanlar da dâhil.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Burada sorumluluğu yani deprem riskinde sorumluluğu yapı sahibinin üstüne bırakıp geriye kalan meseleyi de bir seçim öncesindeki reklamlarla işte “Kahramanmaraş’ta 145 bin kaçak binayı affediyoruz; gözün aydın Kahramanmaraş.” “210 bin tane Hatay’da kaçak binayı affediyoruz; gözün aydın Hatay.” “120 bin tane Adıyaman’da kaçak binayı affediyoruz; gözün aydın Adıyaman.” reklamlarına ya bir tek üniversiteden... Ya, böyle olabilir mi? Yani bu, zaten Türkiye’nin temel problemi, konuşmayan üniversiteler, ses çıkarmayan üniversiteler, gördüğü yanlış karşısında “bana ne” deyip sırtını dönen, kafasını arkaya çeviren üniversiteler ve maalesef burada kabahatin çoğu sizde demiyorum ama kabahatin çoğu da üniversitelerdeki bilim insanlarında.

Arkadaşlar, gelelim lojistikle ilgili, depremle ilgili; mesela, biz... Ya, Türk insanı gıdaya ulaşamadığı için, suya ulaşamadığı için yani gerçekten bu büyük millet -ya ben bu milletin hayranıyım, aşığıyım- nasıl olur da yağmacı bir pozisyona bürünebilir? Bu aklından bile geçmeyecek bir milletiz biz ya, ama siz yirmi dört saat, otuz altı saat bir çorba, bir su, bir ekmek bir yere ulaştıramazsanız, insanların ilk bulduğu fırsatta, sürü psikolojisiyle önce, gıda satan mağazalara doğru bir hücumunu gördük. Şu yüz yıllık cumhuriyet tarihinde bu bizim milletimize yapılacak bundan daha büyük bir kötülük olamaz ya! Ya, biz böyle bir millet değiliz, olmamız da gerekir, olmadığımıza da yürekten inanıyorum ama bu koşullar içinde çaresiz bırakılmış ve orada hiçbir biçimiyle... Birkaç belediyenin, birkaç sivil toplum örgütünün getirdiği 50-100 kişiye çorba ya da sandviç ya da bazı belediyelerden

gelen ekmekle falan idare edilemeyecek kadar nüfustan bahsediyoruz arkadaşlar. Hadi Urfa'yı çıkın, Diyarbakır'ı çıkın, Adana'yı çıkın ama 5,5-6 milyona yakın insanın yirmi dört saatin üstünde gıdaya erişimi konusunda hiçbir yedeğin olmadığı ortaya çıktı, ne bir konserve ne bir başka bir yedek şeyin olmadığı ortaya çıktı.

Şimdi, biz şunu çözmek zorundayız: Aslında bu Komisyonda AFAD'ın ne yaptığını değil, önümüzde ki şu sizin yayınlamış olduğunuz haritalardaki olası risk taşıyan bölgelerde bundan sonra neyi yapacağımızı konuşmamız lazım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yapacakları, doğru.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bakın, 8 bin bina yıkılmış. 8 bin bina, ortalama da içinde 5'le 10 arasında daire olduğunu düşünün, bazı binalarda 30-40 daire var; ya 10 kişilik bir ekip gönderseniz her enkazın başına 80 bin insana ihtiyaç var. 3 vardiya bu insanlar enkazda çalışsa 250 bin insana ihtiyaç var. Bu enkazda çalışan insanların gıda ya da ikmal ihtiyacı için de bunlara yardımcı eleman olarak da bir 150 bin insan koymak zorundasınız yani 400 bin insanı siz harekete geçireceksiniz. 400 bin insan bin uçak demektir yani 400 kişilik uçakla bin uçak; bu yönetilebilir bir şey olmadığına göre, bizim, yıkılacak olan, hasar görecektir olan -enkaz altında- ama insanların yaşadığı bina sayısını hızla azaltmamız gerekiyor. Şimdi, bunun için de bu tarafın yapacağı bir şey yok, onu siyaset tarafı yapacak. Kaynaklarını verimsiz yatırımlar yerine, kaynaklarını birtakım önceliği olmayan yatırımlar yerine en büyük risk kabul edeceği, ulusal güvenlik ve ulusal bir mesele olarak gördüğü riskli binaların iyileştirilmesi ve dönüştürülmesi için kullanılması ve kaynak ayırması gerekiyor.

Bakın, Komisyonda konuştuk, Lütfi Bey, diğer arkadaşlar konuştuk; deprem öncesi yapmadığınız 1 liralık yatırımın deprem sonrası size maliyeti tam 7 lira. Cumhurbaşkanlığı açıkladı, 103 milyar dolarlık bir kayıptan bahsediyoruz, 103 milyar dolar, artı insani hizmetlerin yapılabilmesi için de bir 130 milyar liralık bir kaynağa daha ihtiyaç var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ekonomik kayıpları var, bir de onu da hesap etmek lazım.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Tabii yani 103 milyar dolar ki biz yani hepimiz şunu konuştuk: Biz bütün Türkiye için 200 milyar dolarlık bir kaynak ayırmayı başarsak ve her yıl 10 milyar dolarlık bir kaynağı da riskli yapı stokunun iyileştirilmesine harcasak hem altyapımızı hem üstyapımızı hem kamusal hizmet veren binalarımızı hem de yurttaşlara ait olan binalarımızı yenilemiş oluruz. Böylelikle de ne insan kaybımız meydana gelir ne de binalarla birlikte kaybettiğimiz pek çok ev eşyasından, hatıra kadar hepsini kurtarmış oluruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Gökan Bey, toparlayabilir miyiz çünkü beş dakikayla sınırlamıştık ama.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şimdi, bir sorum da şu... Depremlerde ilk yirmi dört saat çok kıymetli, ilk altı saat çok kıymetli. Ya, enkazdan çıkan insanları torbalara koyduk ve gömdük. Biz bu insanların yirmi dört saatte mi, altıncı saatte mi, kırk sekizinci saatte mi, yetmiş ikinci saatte mi vefat ettiğini Adli Tıp raporları olmadığı için bilmiyoruz. O nedenle elimizde kurtarmayla ilgili bir sayısal veri oluşmadığı için de acaba gerçekten ilk yirmi dört saat çok kıymetli midir yoksa o herkesin sesini duyduğu ve ağladığı kızmızdaki gibi, günlerce sesini duyurmaya çalışan insanlara ulaşabilsek acaba onları kurtarabilir miydik?

Son olarak da şunları söylemek istiyorum: Doğanşehir fayının kırılmasını beklemiyordunuz; Hocam, şimdi kırıldı. Peki, Doğanşehir'den sonra o fay nereye gidecek? Malatya'ya mı, Ovacık'a mı? Peki, ne önlem alıyoruz biz? Biz Yedisu fayının kırılmasını... Haritalarda da var, Erzincan-Yedisu. Peki, Bakanlık ya da AFAD Yedisu gibi 2 bin nüfuslu bir ilçeyi niye taşımaz? Fay hattının üzerindeyse,

yıkıldığında orada 300-400 kişi risk altında kalacaksa, enkaz altında kalacaksa neden 2 bin nüfuslu bir beldeyi taşımıyoruz ya da fay hattının tam üzerindeki köy yerleşim yerlerini, 300-500 insanın yaşadığı, 50-100 kişinin yaşadığı köyleri neden taşımıyoruz? Ya, bununla ilgili engel nedir? Yusufeli’ni niye boşalttık biz? Baraj bittiğinde şehir su altında kalacaktı; bunu öngördük, mühendislik bilimi öngördü. Kotu aldı, kotun altında kalan bütün yerleşimler su altında kalacaktı, Yusufeli boşaldı. Şimdi, Yusufeli de dördüncü ayında suyun altında kaldı. Peki, ne farkı var? Ya, bir baraj inşaatının sonrasında su altında kalacak bir yerleşim yerini boşaltmayı ve taşımayı öngören planları yapıyoruz ama fay hattının üzerindeki yerleşim yerlerini taşıma konusunda hiçbir adım atılmıyor. Müzeyyen Hanım “Fay Yasası geçsin...” Hadi, geçmedi, fayın doğrudan... Ne dedi? Sayın Hocam da söyledi, faylar hep aynı yerden kırılıyor hani bazen sürpriz yerler çıkıyor ama çoğunlukla hep aynı yerden kırılıyor. O zaman bunun üzerindeki şehirleri taşıyamıyorsak bile küçük köy yerleşimlerini, mühendislik hizmeti almamış olan yapı stokunu neden taşımıyoruz?

Bir başka konu da şu...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Gökan Bey toparlayalım.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Tamamlıyorum Başkanım.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi 2020 yılında çok büyük bilim adamlarının katıldığı bir deprem çalıştayı yaptı. Bu Kahramanmaraş merkezli depremden sonra da bu çalıştaya devam etti. Biz Türkiye Cumhuriyeti devletinde Hükûmete bağlı kurumlarla yerel yönetimlere bağlı birimler arasında iş birliğini neden sağlayamıyoruz? Ya, bu konuyla ilgili o toplantıya uzman göndermemek, o toplantılara yönetici göndermemek neden oluyor? Bunun üzerinde gerçekten anlamadığımız... Deprem gibi bütün toplumu birleştiren bir mesele de bile yerel yönetimlerle merkezî yönetim neden aynı masanın etrafında bir araya gelerek ortak çalışma yürütemiyor?

İki de sorum var size, bir: CBS Genel Müdürlüğü bölgenin yıkım raporu konusunda sayısal bir model geliştirdi mi? İki: Bu depremde son on yılda yapılan binalardan -yıkılan binaları sormuyorum- ya da yapı kayıt sistemine ya da imar barışıyla sisteme dâhil edilmiş olan binalardan yüzde kaç hasar görmüştür?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Derya Hanım da söz istedi ama...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Başkanım, bizim grup toplantımız vardı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi şöyle yapalım, beş dakikayla sınırlayalım Mürsel Bey.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Beş dakika yetmez Başkanım, yarım saat konuşup sonra beş dakikaya düşürmek doğru bir şey değil; kısa tutmaya çalışacağım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Beş dakikayla şey yapalım.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Beş dakika...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yok, daha önce karar aldık.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Bir beş dakika konuşma; olmaz böyle bir şey, uygulama adaletli olmalı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ya, tamam da...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Toparlayacağım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, toparlayın.

Sözü size veriyorum çünkü daha çok...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Evet, çok konuşacak arkadaş var tabii ki haklı olarak.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Bir ara vermemiz lazım.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Başkanım, bizim grup başlamış; saat 16.30. Size söylemiştik zaten.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Size başta söylemiştik, saat 16.30'da ara verin diye.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, söylediniz.

Şimdi, Mürsel Bey de söz aldı, konuşsun, ondan sonra ara verelim.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ben bir on dakika konuşayım, sonra ara verelim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, buyurun.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Tabii ki şu an deprem, depremi yöneten, afeti yöneten, deprem risklerini yöneten bir kurumun yöneticileri geldi buraya ama sunumlarına baktığım zaman, Başkan depremde kendi hazırladığını anlatacak durumda bile değil. Bakın, inanın yani buna baktım; gerçekten, kendi anlatmıyor, yanındaki...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mürsel Bey...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ya, Başkan, bir müsaade, ben anlatayım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mürsel Bey, tamam, bu tür şeyleri yapmayalım.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Başkan, bakın, şöyle...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bizim prensibimiz, burada varsa tenkit olumlu tenkit yapın.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sormayalım mı Başkan şimdi?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam da ama bu...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Soracağım ama yani Başkanın yönetim şekli ortada. Şöyle edelim: Şimdi, AFAD Başkanı şu an buraya geldi, oturdu, hiçbir şey olmamış gibi anlatıyor; sanki, orada sizin resmî verilerinize göre 50 bin küsur -yani 50 binin üzerindeki can kaybı- can kaybı yokmuş gibi; orada hâlâ her gün, her geçen gün can kaybı sayısı artıyor, daha yüzde 70'i duruyor enkazların sanki onun altından çıkacak sayıları bilmiyor gibi. Yani nedir ben anlayamadım. Hatay Milletvekilimiz Lütfi Bey söyledi, ben bunu geçen de söyledim size. Ya, soruyorum Sayın Başkan: AFAD'ın elinde, envanterine kayıtlı acil durumla ilgili kaç tane balyozunuz var?

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – “Bilmiyorum.” der şimdi!

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Sayın Başkan...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Soruyorum size: AFAD'ın acil durumla ilgili, müdahale etme adına kaç tane kazmanız kayıtlı?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Mürsel Bey, Sayın Vekilim, şimdi karşılıklı değil...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ben soru soruyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sen sor, cevap verecek.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ya, Başkan, sizin istediğiniz gibi konuşamam.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Mürsel ağabey, ne sorduysak “Bilmiyorum.” dedi.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ben ülkemin yaşadıklarıyla, insanlarımızın haklarını korumak için soru soruyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sayın Vekilim, istediğini sor ama şu anda karşılıklı olmaz, biz ona da şey yaparız.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Tamam, ben Başkana soruyorum, bu kurumu onlar yönetiyor; siz yönetseniz size soracağım yani AFAD’ın Başkanı buraya gelmiş, soruyu AFAD Başkanına soruyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, cevap verecek ama...

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Not alsın, cevap versin Sayın Başkan.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Tabii, ben sorayım, o bana cevap versin sonra.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Cevap verecek, merak etme.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Şimdi söylediklerimi, sorularımı lütfen not alın Sayın Başkan. Bugün bu sorulara da yanıt vermeden burada kalkılmamasını ve soruların cevabını bulmasını rica ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mürsel Bey, tamam da toplantıyı biz yönetiyoruz.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Başkanım, süremi kısa verdiniz, ben tamamlayayım olur mu sizden ricam budur.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, buyurun.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Yanlış bir şey konuşmayacağım, herkesin menfaatine, faydalı olan şeyleri konuşacağım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Faydalı olan şeyleri konuşalım.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Eleştiriye de açık olacağız; siyasetin de yönetimin de en büyük özelliğinin bu olması lazım. Hakaretimiz bir şey olmaz; bakın, hakaret yok, bunu bilin.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, buyurun.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Başkan, soruyorum şimdi tekrar baştan: Envanterinizde kaç tane balyoz var? Tekrar soruyorum: Envanterinizde kaç tane kazma var? Tekrar soruyorum: Envanterinize kayıtlı kaç tane çekiç var? Tekrar soruyorum: Envanterinize kayıtlı inşaatta ustaların kullandığı kaç tane demirci makası var? Bakın, afet anında, AFAD yönetimi olarak sizin orada, elektriğin olmadığı bir yerde hiltiniz bir işe yaramaz; jeneratör getirdiyseniz de mazot yok, benzin yok, akaryakıt istasyonları da çalışır durumda değil, bunlarla can kurtaramayacağınızı iyi biliyorsunuz. Şimdi, bunları eğer kaydınızda bilmiyorsanız, o zaman bu acil durum olarak şunu da sorayım size: Hangi bölgelere yerleştiririz? Risk haritanızı verdiniz. Örnek. ilim Muğla’yı sorayım size: Muğla ilinde olası bir depremle ilgili veya Marmara çok konuşuluyor, Aydın... O bölgede kaç tane hazırlığınız var? Elâzığ depreminden önce Muğla’ya birçok konteyner geldi, Düzen mevkiisine bin civarı konteyner yerleşti. Muğla’da olası bir deprem olması hâlinde o konteynerler hazırlık olarak tutulacaktı. Bu konteynerler nereye gitti veya Muğla’nın deprem riski mi ortadan kalktı? Gerçekten merak ediyorum.

Sizin AFAD yönetimi olarak şu an envanterinizde kaç adet ağır tonajlı arama kurtarma araçları var; ağır tonajlı, bakın? AFAD tarafından 7 Şubat-20 Mart 2023 tarihleri arasında ağır tonajlı arama kurtarma araçları satın alınmış mıdır? 5 Şubat 2023 tarihi itibarıyla AFAD’ın envanterinde hafif tonajlı arama kurtarma araçları kaç adet vardır? Bunlar depremin kaçınıcı saatinden itibaren hangi bölgeye intikal ederek yönlendirilmiştir? AFAD tarafından 6 Şubat-20 Mart 2023 tarihleri arasında hafif tonajlı arama kurtarma araçları satın alınıp deprem bölgesine gönderilmiş midir? AFAD’ın envanterinde 8x8 amfibik arama kurtarma araçlarından 5 Şubat 2023 tarihi itibarıyla kaç adet vardır?

AFAD’ın envanterinde 5 Şubat 2023 tarihi itibarıyla kaç adet afet çadırı vardır? Hava kanallı acil müdahale çadırı, barınma çadırı, depolama çadırı, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık çadırı, afet çantası ve termal battaniyeler kaç tane vardır? Diyarbakır, Kilis, Adana, Osmaniye, Şanlıurfa, Elâzığ, Gaziantep, Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya ve Hatay’da 5 Şubat itibarıyla çadır stokunuz var mıydı? Bu tarih itibarıyla bu illerde hangi depolarda kaç adet çadır vardı? 6 Şubat itibarıyla 20 Mart 2023 tarihlerine kadar deprem bölgesinde kaç adet çadır dağıttınız? İllere ve ilçelere göre dağıtım sayısı nedir? 7 Şubat-20 Mart tarihleri arasında, Kızılay kurumu dâhil olmak üzere, hangi kurum veya şirketlerden kaç adet çadır satın alınmıştır? 6 Şubat-20 Mart 2023 tarihleri arasında kaç adet konteyner satın alınmıştır, bunlara ne kadar ödenmiştir?

AFAD’ın envanterinde 5 Şubat itibarıyla afet ve acil durum iletişimi için, özellikle telefon görüşmelerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için gerekli teknolojik araçlar var mıydı? Deprem sonrasında bu araçlar kullanılmış mıydı?

Depremın gerçekleştiği 6 Şubat 2023 tarihi itibarıyla yurt içi, yurt dışı yardımlar ve bağışlar, AFAD bünyesinde toplanan nakit tutarı ne kadardır? Toplanan yardımların 20 Mart 2023 tarihi itibarıyla ne kadarı AFAD’ın özel hesaplarına aktarılmıştır? AFAD’ın Kamu İhale Kanunu’na tabi olmayan ve adına “özel hesap” denilen harcama hesaplarından depremden önce, 1 Ocak 2022 tarihi ile 5 Şubat 2023 tarihleri arasında nereye, ne kadar harcama yapılmıştır?

AFAD envanterinde 5 Şubat 2023 tarihi itibarıyla kaç adet aydınlatma kulesi; kaç adet değişik ebatlarda germe, açma, kesme özelliği taşıyan ve ayrıca demir, ahşap ve beton kesici; kaç adet enkaz altı canlı arama dedektörü ve canlı arama kamerası; kaç adet metale ve ahşaba dayanaklı ve destek için enkaz çalışmalarında beton blokların parçalanması, kolonların, kirişlerin zayıflatılması ve kanal açma işlerinde kullanılan hilti, balyoz, çekiç, testere, manivela, demir kesme makası; kaç adet pilli el feneri, istasyonlarda şarj edilen şarjlı el projektörleri ve araçta şarj edilen el projektörleri; kaç adet gaz, ısı, radyasyon ölçme cihazı; kaç adet jeneratör; kaç adet krika, kurtarma halatı, makaralı kablolar vardı?

Son olarak, tüm afet riskli konteynerlerde güncel afet tahliyeleri koordinatörü verisi var mıydı? AFAD’ın herhangi bir kentteki deprem adına hangi tahliye koordinatlarını açık tutması gerekliydi? Bu çalışmaları siz yönetirken hangi şartlarda yönettiniz? Kahramanmaraş ve depremden etkilenen diğer kentlerimizde afet planında gelecek arama kurtarma ekipleri için hareket planınız var mıydı? Bu yönden gerçekçi bir tatbikat yapılmış mıydı? Dördüncü seviye ilanı yapıldıktan sonra Ankara’dan Kahramanmaraş iline ve depremden etkilenen diğer kentlerimize gidecek arama kurtarma birliklerinin hava yolu intikali için yapılan çalışmalar nelerdir? Hava yoluyla kaç arama kurtarma ekibi birinci sahaya ulaşmıştır? Kahramanmaraş ve depremden etkilenen diğer kentlerimize ulaşan ilk arama kurtarma ekiplerinin sahaya intikal, görev dağılımları ve ekiplerin planlaması ile lojistik ihtiyaçları için AFAD tarafından hangi işler ve işlemler yapılmıştır?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Toparlayalım Vekilim.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Şimdi, şunu söyleyeyim: Sayın Başkan, AFAD’ın önerileri yapılmış, ilgili bakanlıklar mı sorumluluklarını almamış, bu depremler yaşanmış ve gerekli hazırlıklar yapılmamış? AFAD birçok arama kurtarma faaliyetini bünyesinde bulunduruyor, yeterli ekibi var mı? AFAD’ın elinde kaç tane ekip var şu an? Verileri verdiniz ama deprem anında kaç kişi vardı, müdahale ediyordu? Depremın ilk üç günü Adıyaman’da neden yoktunuz, neredeydiniz, gerçekten merak ediyorum. Adıyaman Valisi sizi mi yanılttı, siz mi Adıyaman Valisine “Böyle bir açıklama yapın.” dediniz. “Efendim, üç beş bina, üç beş kişi hayatını kaybetti.” dedi Adıyaman Valisi ve son otuz güne kadar görevinin başındaydı. Adıyaman Valisi bu verileri verirken kafasını sağ tarafa çevirip baksaydı 1 milletvekilimizin de canını belki

kurtarmış olacaktı, oysa bu bilgilerin hepsi yanlış ve yalandı. Peki, AFAD bu temsilciliklerini bu illere kurup... Gerekli hazırlıkları hep deprem sonrası konuşuyoruz. Şu an olası bir depremde siz hangi illerde hangi hazırlıkları yaptınız? Şu an olası deprem riski olan yerlerde, açıkladığımız deprem haritalarında, fay haritalarında, bu bölgelerde hazırlıklarınız nelerdi ve bunları hem ekip hem ekipman olarak hangi bölgede barındırıyorsunuz veya depoluyorsunuz? Öncelikle AFAD'ın insanları barındıracağı binalar sağlıklı mı? AFAD'ın binaları sağlam mı, sağlıklı mı bu bölgelerde veya illerde? AFAD'ın binaları öncelikle yıkılıyorsa AFAD yıkılmış olmuyor mu? Şimdi, bunların tamamını söylüyoruz Başkanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Peki, teşekkür ediyoruz.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Başkan, bir iki kelimeyle toparlıyorum.

Konuşmalardan bahsettiniz. Ya, Sayın Başkan, televizyon programlarına insanlar çıkar, yanıltıcı, yalan bilgilere kimse aldırmaz etmez. Bakın, yanıltıcı, yanlış bilgilere hepimiz karşıyız ama doğru bilgileri de aktarmak zorundalar. Çünkü neden aktarmak zorundalar? İşte, yönetim olarak burada bulunan AFAD Başkanına, AFAD yönetimine halkın inancı kalmamıştır. Çünkü burada yaşanan can kayıplarının...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, o sizin kanaatiniz.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Evet, benim kanaatim, ben bunu söylüyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İyi ki AFAD var yani.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Halkın öncelikle güven duyacağı bir yönetim neden oluşmamıştır? Bu işte siyaset mi geç kalmıştır, talimatla hareket eden AFAD kendi imkânlarını veya kendi düşüncelerini uygulamakta kendisi mi geç kalmıştır? Şunu söylemek istiyorum ben size Sayın Başkan: Ben Kürşat Bey'e de Orhan Bey'e de çok teşekkür ediyorum, doğru bilgiler veriyorlar ama gelecekle ilgili, şu anki uygulamalarla ilgili değil. Şu an AFAD yönetimi olarak... Sayın Başkan, demin sordum, siz "Yönetmelik çıktı." dediniz. Yeni bir AFAD yönetmeliğiyle inşaat uygulamasına hazırlanılması lazım. Siz "Hazırlandı." dediniz. 2019'dan sonra böyle bir hazırlık yapıldı mı? Şu an acil olarak bunun çıkartılması gerekmiyor mu? Şu an bu binalar yine eski yönetmeliklere göre yapılmıyor mu? Onlara göre yapılıyor. Yine risk altında olmuyor muyuz? Risk altında oluyoruz. "Yani biz sadece bina yaptık, teslim ettik, burada beş yüzyıl sonra deprem olacak." Bu anlayıştan uzaklaşmak lazım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Değerli Başkanım, şunu söyleyeyim: Ben hepinizin huzurunda, bütün illerimizde malını kaybetmişlere geçmiş olsun, canını kaybetmişlere rahmet diliyorum ama onların canını kurtaramayan, gerekli ekibi, ekipmanı kuramayan, bugün bizim sağ tarafımızda oturan AFAD Yönetimini buradan çıkmadan istifaya davet ediyorum. İstifayı etsin, bu işi bilen, siyasetin emrine girmeyen, insanların canını, malını kurtarmaya yönelik planlama yapan doğru yönetimlerin gelmesini ben şu an öneriyorum. Eğer AFAD Yönetimi Başkanının vicdanı rahatsa bir şey demiyorum, eğer vicdanı rahat değilse buradan çıkarken istifa eder, öyle çıkar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Şimdi, Sayın Vekilim, böyle bir usul yok, kusura bakmayın. İstifa edip etmeyeceğine kendileri karar verir. Yaptıkları...

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – AFAD üzerine düşeni yaptı, kendi üzerine düşeni yaptı.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – O sizin kendi görüşünüz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani şöyle... Sayın Vekilim, kusura bakmayın...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ben gördüğüm eksiklikleri bildiriyorum, siyaset yapmıyorum.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Bize yaptıklarını anlatıyorsun ama.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Mürsel Bey, bakın, eksiklikleri bildirmek, birtakım tenkit ve tavsiyeleri bildirmek doğrudur ama...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Evet.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – ...yok “İstifa et.” falan, bunlar doğru değil.

Teşekkür ederim.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Bence istifa etmeli.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, CHP Grubunun özel bir toplantısı var.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ben de oraya yetişmek zorundayım, tekrar geleceğim dinlemeye.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bir yarım saat ara verelim.

Yalnız tabii, Sayın AFAD Başkanım, siz de bu arada arkadaşlarla tezekkür edersiniz. Yarım saat sonra, 5 arkadaşımızın talebi var, 5 arkadaşla söz vereceğim, ondan sonra toparlayacağız.

Peki, AFAD ekibine teşekkür ediyorum. Biz, tabii, görüyoruz arazide, biz de varız yani hatta ben diyorum ki iyi ki AFAD var. Daha önceki durumu ben yaşadım arkadaşlar, bunları anlatmaya gerek yok.

Teşekkür ederiz, emeği geçen herkesi gönülden kucaklıyoruz.

Toplantıya yarım saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.47

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 17.20****BAŞKAN: Veysel EROĞLU (Afyonkarahisar)****BAŞKAN VEKİLİ: Recep UNCÜOĞLU (Sakarya)****SÖZCÜ: Zeynep YILDIZ (Ankara)****KÂTİP: Sefer AYCAN (Kahramanmaraş)**

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, öğleden sonraki toplantıyı açıyorum, dolayısıyla görüşmelere devam edeceğiz.

Tabii, AFAD Başkanımız ve ekibi güzel bir sunum yaptı; gerçekten teşekkür ediyoruz, iyi ki AFAD var diyoruz. Tabii ki elbette her kurumun eksikleri olabilir ama biz istiyoruz ki mükemmel olsun, bunun için gayret edeceğiz. İnşallah, bundan sonraki deprem riskli bölgelerde daha önceki depremlerde aldığımız dersleri dikkate alarak yeni tedbirler alacağız.

Şimdi, burada, özellikle şu anda Derya Bakbak Milletvekilimiz, Gaziantep Milletvekilimiz, aynı zamanda kendisi şehir plancısı.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Yok, mimarım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mimar, mimar. Dolayısıyla kendisine söz veriyorum. Ayrıca o bölgede bizzat bulundu, yaşadığı depremi.

Buyurun efendim.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Teşekkür ederim Başkanım.

Evet, mimarım, Ankara Gazi Mimarlık mezunuyum. Gaziantep Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Mekanik, yüksek lisans ve doktora o alanda ve AFAD’a dair de göçle ilgili o zaman konteyner çalışmaları, çadır kentlerle ilgili de çalışmalarım olmuştu ve açılıp kapanabilen konteyner tasarımı da yapmıştım. Sahada, o alanda, tabii, o dönemde Gaziantep Milletvekiliydim, yapılan çalışmaların neticesinde “Neler yapabiliriz?”i de çalışmıştım.

Tabii, depremin ilk olduğu gün gerçekten zor bir dönemdi. Ben Adana’dan AFAD ekiplerinin havalimanına yoğun bir şekilde indiklerine şahidim yani çok yoğun bir iniş oldu ve çok yoğun bir şekilde de ekipmanlarla aynı şekilde, kargo uçaklarla gelen çok ciddi ekipmanlar da iniş sağladı ve Adana’dan, Kahramanmaraş’a, Gaziantep’e, Hatay’a tüm geçişleri Adana üzerinden sağlandı tabii AFAD ekiplerinin. Tabii, saha çok geniş bir sahaydı. Nurdağı’na girdiğim zaman çok ciddi bir yıkımla karşı karşıya kaldık. Gaziantep’e daha sonra geçtim. İkinci depremde, bir buçuktaki depremde -ben o gün de açıklamıştım- tam kayaların düştüğü, üst otobanda yarığın olduğu, alt eski otobanda yine bir yarığın olduğu ve araçların geçişlerinin çok zor olduğu, geçişlerde AFAD ekiplerinin de çok ciddi anlamda zorlandığı... Hatta AFAD ekipleriyle geçişi sağlayabildim, AFAD Daire Başkanınızla geçişi sağlayabildim çünkü bizim araçlar dahi gelip bizi alamadılar, ben sizin ekiplerinizle geçişi sağladım; bu konuda da teşekkür ederim. Gerçekten onlar da çok büyük bir gayret ve çaba içerisindeydiler.

Saha çok genişti 11 il; 11 ilin ilçelerini düşündüğünüzde, binaların tek tek hepsinin sayısını düşündüğünüzde alan gerçekten çalışma yürütmek için çok geniş bir alandı. Şunu gördüm: Eşleştirmelerin yakın illerle yürütülmesi çok mantıklı bir çalışmaydı; bunlar yürütülmüştü ama bu deprem beklediğimizin üzerinde çok büyük ve geniş bir alanı kapsadı. Ben bu süreç içerisinde de yeni düzenlemelerin, yeni planlamaların, ekstra durumların neler olduğunu ve ona karşı hangi önlem alınabileceğini AFAD’ın da farkında olduğunu ve bu konuda çalışmalar yürüttüğünü de biliyorum.

Tabii, Orhan Hocamız söyledi, Richter ölçeğine göre depremin şiddeti 11; çok ağır, yıkıcı bir depremdi. Ben de yine ilk gün de bu konuya, ağır, yıkıcı depremin özelliklerine değinmiştim. Ve şunu da gözlemledim: AFAD ekipleri, tabii, daha sonraki çalışmalarda, kurtarma işlemleri bittikten sonraki süreçte köylerimizde... Şimdi, bazı arkadaşlar söyledi. “Köyleri ne yapacaksınız?” “Fay hattı üzerine mi yapacaksınız?” “Ne olacak?” gibi yorumlar yaptı ama AFAD ekibinin de bu konuda çok yoğun bir çalışma yürüttüğünü, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımızın da koordinasyonunda kendileriyle birlikte bir çalışma yürüttüğüne şahidim. Köylerin, fay hattı üzerinde bulunan köylerin nereye taşınabileceği, tüm sahaların tek tek, arazi arazi çalışıldığını, defalarca gidip bakıldığını, defalarca arazi ölçümlerinin yapıldığını ve bunlarla ilgili çok yoğun bir çalışma yürüttüklerini biliyorum. Daha önceki konuşmamda da değinmiştim aslında, mesela 80 hanelik bir mahallemiz, köyümüz; bunun 70’i yıkılmış, 10 hane kalmış. Bu mahalle fay hattı üzerinde ve bunun tamamen taşınmasıyla ilgili çalışma, en iyi arazi, en doğru arazinin ne olması gerektiği ve bununla ilgili Bakanlık tarafından da projeler hazırlanmış durumda. Bu çalışma çok önemli bir şekilde dikkate alınıyor. Alan çok geniş, çok köyümüz var, tabii, tüm 11 il var, 11 ilin ilçeleri var; bunun tek tek yürütülmesi kolay değil, bir zaman alacak ama doğru işi, doğru tespitleri yapmak için gerçekten canla başla çalışmaktalar. Kürşat Hocamızın da yine değindiği gibi mühendislik hizmeti görmemiş binalar var ciddi anlamda. Geçmişten kalan, 99 öncesinden de kalan çok çok büyük bir yapı stoku da var.

Ben açıkçası deprem olduğunu ilk duyduğumda “Eyvah Şahinbey!” dedim çünkü kentsel dönüşüm çalışmamızın en yoğun yürütüldüğü bölgemiz ve yapmak istediğimiz bölge orasıydı ama tabii, Nurdağı ve İslâhiye bizim fay hattı üzerinde olan bölgemizdi. Bu bölge en büyük, birinci riskli bölgemizdi. Ve şunu gözlemledim: Aslında geçen de anlattım, zemin etütleri arkasındaki tasarım mimarlar tarafından yapılıyor; kolonların aksları, kolonların konuluş şekilleri ve binaların kolon dizaynları, perde dizaynları hem plan anlamında hem kesit anlamında, süreklilik anlamında, uyumsuzluklar anlamındaki tasarımlar mimarlar tarafından yapılmakta. Bunlarla ilgili yönetmeliklerde aslında tüm kurallar belirtilmiş durumda ama sahada gezdiğimizde bunların uygulanmadığını, pek çok yıkım sebebinde aslında temelde bunların da etken olduğunu gözlemledim ve bunları aslında anlatmıştım. Ama şöyle ki sahada bulunan arkadaşlarımızdan, hasar tespit çalışmalarında bulunan -benim de arkadaşlarımin olduğu- mühendislik ekibinde olan bizim arkadaşlarımız var; bunların da raporlarını, gönderdikleri önerileri sizinle paylaşmak istiyorum.

Gaziantep sınırları içerisinde hasar tespit çalışmaları yapılmış olup göçen ve ağır hasar alan yapılarda projelendirme ve imalat esasında hasarların oluşmasında büyük etken olan aşağıdaki sıralanan hususlar tespit edilmiştir: Zemin katlarda ticari bölümler olan binalarda bu katlar üstteki konut katlarından çok daha yüksek inşa edilmiş ve böylece yumuşak kat oluşumu sebebiyle zemin kat kolon birleşiminde aşırı zorlanmalar ve hasarlar görülmüştür. Zemin kattaki ticari bölüm yüksekliğinin konut katlarıyla aynı olması gerekir. 90’lı yıllarda inşa edilen ve zemin katlarda ticari bölümler bulunan binaların bir kısmında, bu katta bina arkasına doğru, daha düşük katlarda yarım katlar inşa edilmiştir. Bu nedenle bina bodrum katı ile zemin katını ayıran giriş sistemlerinde süreksizlikler oluşmuş ve deprem kuvvetleri kattaki yapısal elemanlara dağılmamıştır. Bu nedenle yarım kat başlangıcındaki kolon giriş birleşimlerinde hasarlar olmuştur. Yapıların zemin katlarında, düşük kotlarda yarım katlara müsaade edilmemelidir.

Bazı yapılarda zemin kat sonrasında oluşan çıkma konsolların çok uzun olduğu, normalde 1,20 ama eski TAKS KAKS sistemine göre taban alanı katsayısından 1,20 bütün binanın etrafına çıkış sağlama izni veriliyordu ama bunlar 1,50’nin ve daha üzerinde olması ve bütün binanın dışına çıkılması ve

belirli oranların üstüne çıkılması ve bu durumda yapılarda çok ciddi hasarlar görülmüş. Çıkma konsollar yapılarda en fazla 1 metreyle sınırlandırılmalıdır. Tabii, bu rakamlar değerlendirilebilir ve bana göre de çıkma hiç verilmemesi gerekirken ama bunların yapılan çalışmalar sonucu değerlendirilmesi gerekir.

Asmolen döşemelerin yapıların çökmesinde önemli bir rol aldığı gözlemlenmiştir. Bu döşemeler, plak döşeme sistemine göre ağır olduklarından bu döşeme çeşidinin projelendirilmesi, yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Yüksek katlı binalarda ara katlardan biri tesisat katı olarak inşa edilmektedir. Bu kat yüksekliği de genellikle diğer katlardan daha az olarak inşa edildiğinden kısa kolonlar oluşmaktadır. Bu da yumuşak kat olayının aslında aynısı, binanın sünekliliğinde düzgünlüğünü sağlayamamakta, bu da bir sıkıntı oluşturmaktadır.

Hasar alan yapıların büyük çoğunluğunda beton içerisinde doğal dere malzemesi kullanıldığı tespit edilmiş; doğal dere malzemesi, şekil sebebiyle donatı ile betonun kenetlenmesini zayıf hâle getirmiş, bu sebeple hasarlı birleşimlerde donatı betondan kolayca sıyrılabilmiştir. Doğal dere malzemesinin betonarme ve prefabrik betonarme yapılarda kullanımı yönetmelik ve şartnamelerle kesinlikle yasaklanmalıdır. Bunun yerine ocaklarda imal edilen kırma taş malzemesi kullanılmalıdır. Bunu daha önce vekilim de dile getirmiştii. Hasarlı kolon birleşimlerinin çok büyük bir kısmında vibrasyon yapılmadığı için betonda segregasyon meydana geldiği, kalın agrega ile ince çimento şerbetinin ayrıştığı görülmüştür. Bu sebeple birleşim bölgelerinde beton donatıları saramamış ve zayıf birleşimler hasarlara tespit olmuştur. İnşaatlarda beton dökümü sırasında vibratör kullanmak mecburi hâle getirilmeli, eğer vibratör kullanılmayacaksa beton dökümüne müsaade edilmemelidir. Bazı yapılarda dilatasyon derzlerinin aynı çizginin üzerinde olmadığı, bunun aksine girinti ve çıkıntılı olduğu tespit edilmiş. Bu konu çok önemli bir konu. Dilatasyonların doğru bir şekilde tasarlanması, binaların sürekliliğinde farklılıklar varsa bunların binaların, yüksek ve düşük olan binaların da aynı şekilde ayrılması ve dilatasyon mesafelerinin doğru hesaplanması ve dilatasyon aralarının doğru hesaplanması ve dilatasyonların arasına XPS esnek köpük gibi malzemeler konulması ve mesela kirişlerin geldiği noktaya kolon öbür binada gelmemeli. Bu da karşı taraftaki kolonda ciddi hasarlara sebep olmakta, “çekileme” dediğimiz sisteme sebep olmakta. Bunlara da dikkat edilmesi gerekmektedir. TBDY 2018 ve TS 500 standartlarına göre kolon kiriş birleşimlerinde hem kolon hem de kirişlerde etriye sıkıştırılması olması gerekir. Ancak hasarlı bazı yapılarda bu bölgelerde etriye aralıklarının çok geniş olduğu hatta bazı yerlerde etriye kullanılmadığı anlaşılmıştır. Hasarlı yapıların bir kısmında katlar arasında kolon donatılarındaki bindirme boylarının yetersiz olduğu ve kolon hasarlarının bu yetersiz birleşimlerde oluştuğu görülmüştür. Kolon donatılarının sürekliliğinin sağlanması için bindirme boylarının en az 70 fi olması gerekir. Bina asansör perdeleri kesinlikle 3 taraflı olarak projelendirilmeli inşa edilmelidir. Bazı hasarlı yapılarda asansör perdelerinin sadece kapı yönüne doğru sağda ve solda inşa edildiği, asansör kovası ve arka yüzünün briket duvar olarak inşa edildiği görülmüştür. Ayrıca yapıların büyük bir kısmında asansör imalatçıları perdelerle ray montajı yapmak için betonu kırıp kızaklar, asansör perdesinin ana donatılarına kaynakla montaj yapmaktadırlar. Bu işlem perde ana taşıyıcı donatılarına zarar vererek perde kesitlerinde çatlamalara meydan vermektedir. Asansör ray montajları, çelik kiriş montajı gibi başlıklı plağı kullanarak bulonlar epoksi yardımıyla asansör perdelerine monte edilmelidir. Bina, bodrum ve zemin katlarındaki ticari işletme bölümlerinde temiz ve atık su tesisatları kolon ve kiriş elemanlarının içerisinde veya bu elemanlar tıraşlanarak beton ve çelik donatının tahrip edilmesiyle ele geçirilmiştir. Yapılar hem inşaat sırasında hem de inşaat sonrasında kontrol altına alınıp su tesisat borularının, taşıyıcı elemanların içeriğinden geçirilmesine müsaade edilmemelidir. Ticari işletmelerin çoğu kiracılar olup kiraladıkları dükkanlarda rahatça tadilat yapıp taşıyıcı elemanlara zarar verebilmektedirler. Hasar almış birçok kolon ve kirişlerde elektrik buat ve

spiral borularının kiriş içlerinden ve kolon yüzlerinden yürütüldüğü görülmüştür. Bu uygulama taşıyıcı elemanların kesitlerini küçültmüş ve donatı düzenlerini bozmaktadır. Bu sebeple zayıf kesitler oluşmakta ve deprem kuvvetleri sebebiyle bu kesitler çatlamaktadır. Eski yapılarda çok görülen, çok sık görülen bu uygulamalar elektrik tesisatları için yasaklanmalı ve tüm tesisatlar sadece taşıyıcı olmayan tuğla, gaz beton ve briket duvarların içerisinden geçirilmeli ve buatlar sadece duvarlara monte edilmelidir. Prefabrik betonarme yapılar daha çok şehrin organize sanayi ve kısımlarında, bunun haricinde ticari imalathane yapıları için tercih edilmektedir. Betonarme prefabrik yapıları üreten fabrikaların çoğu şehir dışında olup Yapı Denetim Sistemi kontrolü zordu. Şimdi bir büyük merkezde bir organize sanayi var, bir de uzaklarda olan organize sanayiler var. Buraya yapı denetim firmaları ve yetkilileri bu ziyareti çok az yapmakta; kendi sorumlu olduğu inşaatların yapı elemanlarının içinde bulunan donatıların ve beton kalitesinin kontrollerinden uzak kalmaktadırlar. Ayrıca bu fabrikaların çoğu imalatlarında doğal, yuvarlak deri agregası kullanılmaktadırlar. Yapı denetim personellerinin bu fabrikalara ziyaretlerinin sıklığı zorunlu hâle getirilmeli ve bu fabrikaların doğal dere malzemesi kullanmaları yasaklanmalıdır. Prefabrik yapı elemanlarında meydana gelen hasarların bir kısmı mafsallı çatı makaslarının kolon ve prefabrik döşemelerin kirişler üzerine oturduğu birleşim bölgelerinde meydana gelmektedir. 2 farklı prefabrik ve betonarme elemanı... Bu geçen seneki kar olayında da benim çok dikkatimi çekti. O mesnet birleşimlerinde uygulama hataları var sanırım. Sistem doğru ama birleşimler doğru olmadığı için çok ciddi yıkılmalar olmuştu geçen sene kar yükünden kaynaklı da. Burada da aynı olay var. Deprem esnasında farklı hareket eden bu yapı elemanları büyük kuvvetler etkisinde birbirlerine çarpıp hasarlara sebep olmaktadır. Bu birleşim bölgelerinde elastomer kauçuk mesnetlerin kullanımı zorunlu hâle getirilmelidir. Böylece deprem esnasında meydana gelecek farklı hareketler esnası sonucunda elastomer mesnetler büyük kuvvetleri sönmüleyerek yapı elemanlarının hasar almasını engelleyecektir. Mafsal bağlantı tipine sahip prefabrik makasların ve bazı prefabrik kirişlerin pim deliklerinde çelik boruların kullanımı zorunlu hâle getirilmelidir. Böylece deprem esnasında veya yanal kuvvetlerin yapıya etkimesi durumunda pimlerde meydana gelen kuvvetler makas ve kirişlerde bir noktaya değil, daha geniş alanlara yayılarak bağlantı güvenliği sağlanacaktır. Planlamada ve projelerde yapılan kusurlara ek olarak imalat ve işçilikte de hasarlara sebep olan çok ciddi kusurlar görülmüştür. 6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremlerde yapılan saha incelemeleri ve tespitler sonucunda görülen bazı projelendirme ve imalat hataları da... Fotoğraflarla da verdik burada, fotoğraflarla da bu anlattıklarımızın örnekleri bulunmakta.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, bunları rapora koyarız.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Evet, rapora konur Başkanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ediyoruz.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Evet, rapora konur Başkanım.

Ben bunları kısaca arz etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, teşekkür ederiz.

Gerçekten Sayın Milletvekilimiz, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak Hanımefendi'nin sunduğu şeyler çok önemli. Hakikaten pek çok yerlerde, işte zemin katta, iş yeri dolayısıyla, yüksek kat, yükseklikler sebebiyle yumuşak kat oluyor ve yıkılmaların sebebi bu oluyor.

Bir de ben de 1999 depreminde Avcılar'da yıkılan binaları incelediğim zaman... Oto galerisi açmak için kolonları kesmişler tamamen; o binalar tamamen yıkıldı. Şimdi, geçenlerde Diyarbakır'da ve Şanlıurfa'da da benzer şekilde kolon kesme hatta kiriş içinden kirişi tamamen delerek tesisat geçirme

işlemleri olduğu anlaşıldı. Yani burada mutlaka bizim yönetmeliğe koymamız lazım. Belli sürelerde nasıl olsa asansörler için benzer bir uygulama yapıldı. Binalar için de benzer, üç yılda bir, en azından beş yılda bir denetim yapılması lazım ve mutlaka burada izinsiz olarak tadilat yapan, kolon kesen veya kirişi tamamen tahrip eden, tesisat geçiren kişilerin de mutlaka cezalandırılması lazım. Sadece yaptıran değil, aynı zamanda yapanların da ceza görmesi lazım ki bir daha buna tevessül etmesin. Yani bu konuyu da dikkatlerinize arz ediyoruz.

Bir de tabii, malzeme çok önemli. Özellikle sayın vekilimizin dediği bazı... Şimdi en çok, tabii, betonarme yapılarda çimento, demir kullanılıyor. Tabii, özellikle çimentonun kalitesini mutlaka yerinde denetlemek gerektiği kanaatindeyim. Ya, bunu mutlaka çimento fabrikasından... Keza demirler, kullanılan demirler... Geçmişte yıkılan binaları da gördük. Yani hurdadan demir yapmış, o kullanılmış. Demirlerin normalde nasıl kesildiğini bizzat yıkılan binalarda gördük. Ya, bunların yerinde denetimi için de özel bir planlama yapılması gerektiği kanaattemim.

Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de gene bir Ankara Milletvekilimiz Sayın Zeynep Yıldız Hanımefendi'ye söz veriyorum.

Buyurun efendim.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, değerli AFAD yetkilileri; ben de hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Tabii ki çok çok büyük bir afet yaşadık. Daha önceki süreçte de toplantının önceki kısımlarında CHP'li vekillerimizin de belirli noktalarda sorduğu sorular oldu fakat bir vekilimiz -yanılmıyorsam Gökhan Bey- dedi ki: "400 bin insanın mobilize edilmesi gereken bir afetle karşı karşıyaydık." Şimdi ben yıkılan binalara ve acil yıkılması gereken konut sayısına baktım; 518.009. Bu, takriben 90 bin ve üzeri binaya tekabül ediyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bağımsız bölüm...

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Yok, bağımsız bölüm değil, bina. 518 bin bağımsız bölüm ve 90 binin üzerinde bina.

Ben depremin ilk gününden itibaren Malatya'daydım ve orada gördüğüm en temel şeylerden biri; bir ekip gittiğinde... Bir kere çok geniş kapsamlı ekiplerin gitmesi gerekiyor, binaların bir kısmı ağır hasarlı, oraya müdahale ederken titreşim olmaması gerekiyor, öte yandan oradaki bir katı kaldırmak için vince gereksinim var ve dolayısıyla, oraya vinç geldiği zaman yandaki ağır hasarlı binalar o yıkıntının üzerine yıkılabilir, bu sefer kurtarma ekibinin canı riske edilebilir. Dolayısıyla, çok zor kararlar gerektiren bir kurtarma operasyonuna şahitlik ettiğimizi bizler de orada müşahade etmiş olduk ve bunların her birini yaparken mesela ben TKİ'nin, işte, madencilerimizin de müdahale ediş tekniklerini gözlemledim ve kendi içimde de saygı duydum.

Burada, tabii, diğer vekillerimiz "TKİ'yi gördük, AFAD neredeydi?" dediler. Vallahi ben çok enkaz gezdim, hepsinde Kömür İşletmeleriyle birlikte AFAD gönüllüleri vardı yani belirli noktalarda, benim şahitlik ettiklerimde öyle; fotoğraf arşivimi de tekrar bir şey yaptım çünkü yanıltıcı hiç bir şey söylemek istemem ve gittiğimiz enkazlarda böyle bir görüntüyle karşılaştık ve orada şu geldi aklıma: Mesela, işte, madencilerin kullandığı o "domuzdamı" denilen teknik vesair, belirli noktalarda daha büyük makinelerin gelmesine de gerek kalmadan güvenli bir şekilde içeriye girebilmeyi sağlıyor. Benim de mesela 20'li yaşlarda bir kardeşim var, üniversite öğrencisi, arkadaşlarıyla birlikte gidip gönüllü olmak istediler ki ben kendim de AFAD gönüllüsüyüm esas itibarıyla ama eğitim sürecini tamamlamamıştım vakit darlığı sebebiyle ama AFAD gönüllülük eğitimlerinde acaba madencilerin bu bilgi birikimiyle mezc edilip yeni bir sistemin kurulması mümkün olabilir mi? Çünkü sivil savunma,

kişilerin gerçekten çok majör bir... Bütün kötü senaryoların üst üste gelebildiği ihtimaller mümkünmüş, burada onu gördük. Tek bir büyük deprem olup ona göre bir planlama yapıldığına dair şeyleri görüyoruz zaten; İRAP'lar var, bütün illere dönük risk azaltma planları var, majör seviyede alınan çeşitli kararlar var fakat bakınca dokuz saat içerisinde 6 büyük depremin olduğu ve aynı anda hava muhalefetine de çok yüksek bir şekilde etki gösterdiği bir afetle karşı karşıya kaldık. Dolayısıyla, en kötü senaryolara dönük hazır bulunuşla bir katkı sunması adına sivil savunma... Çünkü her birimiz gerçekten belirli noktalarda vatandaş olarak üzerimize bir şeyin düşmesi hâlinde inisiyatif alabilecek bir donanıma sahip olmayı arzu ettik çünkü gerçekten çok büyük bir afetle karşı karşıya kaldık. “Acaba bu noktada adımlar atılabilir mi?” diye sormak istedim.

Ben tekrar teşekkür ediyorum sunumunuz için.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Değerli Vekilimiz Zeynep Yıldız Hanımefendi'ye gönülden teşekkür ediyorum.

Şimdi de Osmaniye Milletvekilimiz Sayın Mücahit Durmuşoğlu'na söz veriyorum efendim.

Buyurun.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok değerli milletvekili arkadaşlarım, çok Değerli AFAD Başkanı ve heyeti; hepiniz hoş geldiniz.

Tabii, Osmaniye ilimiz de deprem yaşayan illerimiz arasında yer almaktadır. Biraz önce AFAD tarafından hazırlanıp bizlere dağıtılan sunum için ben gerek Başkanımıza gerek Sayın Genel Müdürümüz Hocamıza yürekten teşekkür ediyorum; çok güzel, detaylı bir sunum hazırlamışlar, bu sunum için teşekkür ediyorum.

Tabii, burada biraz önce de ifade ettikleri gibi, hakikaten şu anda yeryüzünde tespit edilen en büyük depremi Türkiye olarak yaşadık. Sadece Türkiye değil, 120 bin kilometre etki alanına sahip, 15 milyon kişiyi ilgilendiren, ayrıca Orta Doğu'da da hissedilen bu büyük deprem toplamda 1 milyon 200 bin kilometrekareyi etki alanına alan bir deprem. Suriye, Irak, İran, Mısır, Lübnan gibi ülkelerde de hissediliyor. Mesela Suriye'de 6 bin kişi hayatını kaybetmiş. Dolayısıyla sıradan bir afet yaşamadı Türkiye. Eğer bunu mukayese edecek olursak; Almanya'da geçen yıllarda bir sel felaketi yaşandı, sel felaketinde çamurun içinde kaldılar, bir ay onu çıkaramadılar ama Türkiye'de, hamdolsun, tüm kamu kurum ve kuruluşları kısa süre içerisinde organize olarak Türkiye'deki tüm güçlerini... Gerek mülki amirlerimiz gerekse AFAD ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarımız kısa süre içerisinde hakikaten çok güzel organize oldular. Biz de Osmaniye ilimizde bu deprem felaketinin yaşandığı ilk saatlerden itibaren Sayın Valimizin koordinasyonunda tüm kurumları bir araya getirdik, kriz koordinasyon merkezi kuruldu. Orada, tabii, bizim şanssızlığımız şu oldu: AFAD il binamız hasar görmüştü, bu bir dezavantajdı ama biz kısa süre içerisinde jandarma alayının içerisinde kriz koordinasyon merkezini kurarak orada çalışmalarını yakinen takip ettik. Bu süreçte bize dışarıdan da destekler geldi; mesela Altındağ Belediye Başkanımız, Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanımız... Burada arama kurtarma önemliydi ilk saatlerde; bunlarla ilgili gerek AFAD ekiplerimiz gerek gönüllü ekipler kısa süre içerisinde geldi ve organize şekilde çalışıldı. Zannediyorum biz 94 vatandaşımızı bu enkazdan kurtarma şansına sahip olduk. Tabii, Osmaniye olarak bizim 1.008 vefatımız var. Deprem sırasında vefat eden tüm vatandaşlarımıza Rabb'imden rahmet diliyorum, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum. Tabii, depremin boyutu çok büyük olduğu için...

Tabii, burada kısa süre içerisinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilileri enkaz kurtarmadan sonra hasar tespit çalışmalarına başladı ama biz ilk saatlerden itibaren vatandaşlarımızın iâşesi konusunda özellikle ekmek ihtiyaçlarını, su ihtiyaçlarını, yemek ihtiyaçlarını kısa süre içerisinde karşılama imkânına sahip olduk. Burada AFAD, Kızılay, diğer sivil toplum kuruluşları, Osmaniye Belediyesi ve herkes el ele vererek dayanışma içerisinde bu yaraları bir an önce sarmak için gerekli çalışmaları yaptık.

Tabii, burada ilk etapta bir çadır konusu vardı; olan çadırları verdik vatandaşlarımıza, sonra AFAD’la koordine içerisinde çadır kentler oluşturduk. Mesela ilk başta biz 27 çadır kent oluşturmuştuk, daha sonra yavaş yavaş okullarda, okul bahçelerinde, yurtlarımızda, gençlik merkezlerimizde, buralarda bu kardeşlerimizin, vatandaşlarımızın barınma ihtiyaçlarını karşıladık ve kısa süre içerisinde Gençlik ve Spor Bakanımız geldi.

Hükümetimiz zaten tüm illere başından itibaren Bakanlarımızı görevlendirmişti; Osmaniye’ye Spor Bakanımız geldi, daha sonra milletvekillerimiz geldi. Mesela Necip ağabey bu konuda tecrübeli İzmir depreminden, Necip Nasır abimiz geldi, çok büyük katkı verdi, diğer milletvekillerimiz geldi, Genel Başkan Yardımcımız geldi ve bölgede tespit edilen, sahada tespit ettiğimiz sıkıntıları, sorunları hemen bürokratik anlamda Vali Bey’in başkanlığında -Niğde Valimiz, Balıkesir Valimiz ve birtakım kaymakamlarımız da gelmişti ilimize- koordinasyon içerisinde yürüttük.

Ve burada bir kez daha hakikaten insanlarımızın ne kadar yardımsever olduğunu gördük. Tüm Türkiye’nin her yerinden, tırlar dolusu yiyecek, içecek, giyecek, tüm yardımları seferber ettiler; 4 tane depo oldu, 870’e yakın yardım tırları geldi. Tabii, bunları, bu tasnifleri AFAD koordinasyonunda ve ilgili valilerimizin koordinasyonunda kısa süre içerisinde yaptık ve ihtiyaç duyan vatandaşlarımıza bunları kısa süre içerisinde teslim etme imkânına kavuştuk

Şimdi de konteyner konusunda, bir konteyner kent kurulması konusunda AFAD’la yine görüşüyoruz. Şu anda vatandaşlarımızın bir kısmını yavaş yavaş konteyner kentlere alıyoruz. Tabii ki arkasından hemen Çevre ve Şehircilik Bakanımız geldi; rezerv alanlarının tespitini yaptık ilimizde. Tabii, burada en önemlisi şu: Diri fay hatlarının bulunduğu bölgeler zaten gözüktüyor. Burada geçen MTA da geldi bize bilgilendirme yaptı; Türkiye’de 485 diri fay hattının olduğu konusunda bilgi verdiler. Bu çalışma için de MTA’ya teşekkür ediyorum. Hakikaten Osmaniye, Adana, işte Gaziantep, Hatay o bölgedeki diri fay hatlarının geçtiği alanlar belli. Burada artık bundan sonraki süreçte kesinlikle yeni yapılara müsaade edilmemesi lazım. Burada denetimin devreye girmesi lazım. Yani koordineli bir şekilde kurumlar arası koordinasyon sağlanarak diri fay hatlarının bulunduğu bölgelerde kesinlikle yeni yapı stokunun yer alması gerektiğini düşünüyorum. Bununla ilgili zaten -ben buradan Sayın Uncuoğlu’na da çok teşekkür ediyorum, çok güzel bir rapor hazırlamışlar; Temmuz 2021’de yayınlanan bu rapor. Hakikaten bundan sonraki süreçte neler yapılması gerekli, öncesinde mevcut yapı stoklarıyla ilgili neler yapılması gerekli, bundan sonraki yapılar, mevcut yapı stoklarıyla ilgili, kentsel dönüşümün yapılması gerekliliği konusunda, finansmanı konusu, velhasıl tüm yönleriyle ele almışlar- çok güzel bir rapor var elimizde. Bunun hayata geçirilmesiyle ilgili olarak da takipçisiyiz. 1998 Deprem Yönetmeliği’nden bahsedildi. Hakikaten -ben Osmaniye Milletvekili olarak- Osmaniye’de şunu gördük Sayın Başkanım:

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buyurun.

MÜCAHİTDURMUŞOĞLU (Osmaniye)–Osmaniye’de yüzde 98 1998 Deprem Yönetmeliği’nden önce yapılan yapılar yıkıldı. Yani burada bu son derece önemli. Demek ki yani hakikaten deprem öldürmüyor, bina öldürüyor insanları diye bir yaklaşım var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ben bütün bölge için bir rakam vereyim: Yüzde 97’si tamamen 2000 yılından önce yani Deprem Yönetmeliği’nden önce yapılan binalar yıkıldı, sadece yüzde 3’ü 2000 yılından sonra yapılan, yeni Deprem Yönetmeliği’nden sonra yapılan binalar yıkıldı, istatistik var.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Gerçekten biz bunu yaşadık Hocam.

Bir de şunu gördük: Mutlaka sıvı zeminler üzerine, alüvyon topraklar üzerine bina yapılmaması gerekir.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kesin.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Bizim Osmaniye’de özellikle 2 mahalle; Rahime Hatun ve Esenevler mahallelerinde yıkıldı yani vatandaşımızın çoğunluğunu orada kaybettik. Buradaki yasal düzenlemeler yapılmış aslında ama bunun hayata geçirilmesi, uygulanması, takibi, denetimi ve bu süreç yönetiminin çok iyi takip edilmesinin gerekli olduğunu düşünüyorum. Hakikaten inşallah bundan sonra böyle depremler veya afetler yaşandığında bunlardan ders çıkarıp, bundan sonra bundan önceki yapılan yanlışların yapılmamasının doğru olduğunu düşünüyorum. Burada hakikaten biraz önce bir sayın milletvekilimiz kurumları suçlarcasına ifadelerde bulundu, üzüldüm. Yani tabii ki böyle büyük bir deprem, böyle büyük bir afet içerisinde zaten oradaki kurum yetkilileri de -biraz önce Sayın Kaşıkçı da ifade etti- onlar da depremlerde olmuş yani onlar da şaşırmış. O depremi yaşayıp ondan sonra kısa süre içerisinde müdahale edebilmek, bu da kolay bir şey değil. Ama şunu gördüm ben sahada: Hakikaten devlet sahadaydı, milletiyle beraberdi, herkes elinden gelen her şeyi yapma gayreti içerisinde oldu. Tabii ki eksiklerimiz olabilir. Bir de dezavantaj şuydu: O gün hakikaten hava koşulları çok kötüydü; don vardı, buzlanma vardı, kar vardı, yağmur vardı. Biz ikinci depreme mesela -Sayın Bakanımız Kasapoğlu oradaydı- enkaz kaldırmaya giderken orada yakalandık. O ağaçlar böyle sallanıyor, yerde duramıyoruz böyle yani âdeta; 7,6, Elbistan depremi. Yani şimdi siz bunun içerisinde bu mücadeleyi sürdürüyorsunuz. Bunu yapmak kolay bir şey değil. Tabii ki eksikler olabilir ama bunları telafi etmek de bizim görevimiz, kurumlarımızın görevi ama burada yani itham etmek, “istifa et” demek falan bunların da çok uç bir ifade olduğunu düşünüyorum. Kurumlarımız, AFAD Başkanımız zaten yönetici ve koordinasyonu sağlıyor. Bakanlarımız da her bakanımız alanında uzman bakanlık değil ama önemli olan orada icranın başında olmak ve bu kurumu yönetebilmek kabiliyetine haiz olması. Sayın Valimiz, valilik yapmış, yöneticilik yapmış ama onun yanında 2 genel müdürü var; Ersin Hocam işte bu konunun uzmanı, yanında tabii koordine içerisinde çalışılıyor. Bir kurumu tek başına bir kişiye indirgeyemezsiniz, bir ekip ruhuyla çalışılıyor ve sahada ben başarılı bir çalışma yaptıklarına inanıyorum ve emeği geçen herkese yürekten teşekkür ediyorum.

Tekrar, hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Rabb’imden rahmet diliyorum, yaralılarımıza da acil şifalar diliyorum. Allah ülkemize, milletimize, insanlığa böyle bir afet bir daha yaşatmasın diyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok teşekkür ederiz.

Şimdi Hatay Milletvekilimiz Lütfi Kaşıkçı. Bir önceki toplantıda tam olarak söz verememiştik, tekrar bu konuda bazı...

Buyurun efendim.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Başkanım, nezaketiniz için çok teşekkür ederim, çok sağ olun.

Ben herhangi bir tartışma ortamı yaratmadan sadece birkaç hususu dile getirmek istiyorum.

Öncelikle Gökan Bey benim meslek büyüğümdür, kendisi Türkiye Büyük Millet Meclisinde, Araştırma Komisyonunda bilgisinden, tecrübesinden son derece istifade ettiğim birisidir. Her zaman, özellikle afetlerle ilgili konulardaki yaklaşımı... Birçok konuda da aynı şeyleri düşünürüz. Sadece kamera önünde değil, kamera arkasında da benim sohbet ettiğim, tecrübesinden yararlanmaya çalıştığım bir isim. Gökan Abi’nin -abi diyeyim müsaadenizle- konuşmasını dinledim. Allah razı olsun öncelikle.

Hatay'a geldi, Hatay'da milletimizin yaralarının sarılmasıyla ilgili önemli çalışmalar yaptı. Kendisiyle karşılaşmadık ama ortak dostlarımız var. Onlardan ben Gökân Bey'in varlığıyla ilgili hep sahadan bilgi aldım. Ben şunu ifade etmek istiyorum efendim: Türkiye Cumhuriyeti devletin karşı karşıya kaldığı bugüne kadarki en büyük afetten bahsediyoruz. Dolayısıyla bu afeti yorumlarken Elâzığ'daki, İzmir'deki depremleri şöyle bir hatırlamakta fayda var diye düşünüyorum. Elâzığ'da -eğer yanlışım varsa Sayın Başkanım, Yunus Başkanım veya hocalarım beni düzeltsin- 155 tane enkaz vardı, İzmir'de toplam 17 enkaz vardı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bir ilçedeki sayının onda 1'i neredeyse.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Gökân Bey'le beraber, Necip Abi'yle beraber biz İzmir'e ve Elâzığ'a gittik Recep Bey'in başkanlığında. Şimdi hatırlarsanız İzmir'deki 17 enkazı biz aylarca televizyonlarda izledik. O enkaz kaldırma çalışmalarını, öncesinde enkazdan canlı çıkartma çalışmalarını. Yine, Ali Rıza Bey Apartmanı; hiç unutmuyorum ki milletimizin de unutacağını düşünüyorum. Toplam 17 enkazın olduğu bir depremi neredeyse bir ay tartıştık, bir ay izledik. O depremler sonrasında Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan Komisyonunda üyeydim. O Komisyonunda AFAD Başkanı toplantıya aynı bugünkü gibi geldiği zaman Sayın Başkanı bir konuda eleştirmiştım -Yunus Başkandan önceki AFAD Başkanımızı- eleştiri konum da şuydu: "Sayın Başkanım, yıkılan binalar üzerine neden bu kadar fazla insanın çıkmasına müsaade ediyorsunuz?" Akşam televizyonda haberleri izlerken bir binanın yıkıntısının üzerinde yüzlerce insan görüyorduk; arama kurtarma ekipleri. Dolayısıyla AFAD Başkanımıza da şunu rica etmiştik. "Bu görüntüler hoş değil, bir yıkık binanın üzerinde 10 kişi, 15 kişi olur ama yüzlerce insan var. Bunlara lütfen müsaade etmeyin." Şimdi dün insan fazlalığından dolayı eleştirdiğimiz bir AFAD vardı. Bugünkü yıkımla ilgili, sadece kendi ilimle ilgili müsaadenizle birkaç sayısal veri vermek istiyorum ki Gökân Bey biraz önce aslında bütün eleştirilerini rakamlarla, bir nevi "Ya, bu afet çok büyük, aslında yapılabilecek çok da fazla bir şey yok." demeye getirdi. Hatay'da toplam efendim 12.328 tane enkaz var. Gökân Abi "8 bin enkaz." dedi, aslında resmî rakam 12.328. Gökân Abi her enkazı 10 kişiyle çarptı. O, 80 bin buldu.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – 3 vardiya.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Ben, 12.328 enkazı 10'la çarpıyorum. 123.280 arama kurtarma ekibi. Yine sizin dediğiniz gibi olsun efendim, 3 vardiya. 3'le çarptığım zaman 369.840 tane sadece arama kurtarma personeli lazım. Bu personelin arkadan lojistik desteğini, yeme içme gibi birtakım ihtiyaçlarını karşılamak için "Siz 100 bin." dediniz, ben sayı arttığı hâlde 100 bin diyorum, 469 bin kişi yapıyor. Ortalama elli bin güvenlik görevlisinden bahsediyoruz -ki Hatay'da vardı bu sayı- bunun yanına 10 bin sağlık görevlisini de koyarsanız toplam 500 bin arama kurtarma gönüllüsü, UMKE çalışanı, güvenlik görevlisinin sadece Hatay'a o söylediğiniz kritik saatte gelmesi gerekirdi ama bu rakamlara baktığımız zaman ve sizin de vicdanlı olduğunuzu bilerek -ki ilk bir hafta ben de bunun çok muhasebesini yaptım ama- inanın, ben o şehirde yaşayan biri olarak şehirdeki toplam enkazı ancak bir haftada anlayabildim. Hatırlarsanız ilk iki gün hava çok kapalıydı dolayısıyla insansız hava uçaklarını uçurup devletimiz yıkımla ilgili net bir bilgi dahi alamadı. Dolayısıyla böylesine büyük bir kafa karışıklığının yaşandığı bir ortamdan bahsediyoruz, bu kadar insanın oraya intikali sizce de mümkün değildir, bizce de mümkün değildir ve bu işle uğraşan aklı başındaki tüm insanlar da bizimle bu konuda hemfikirler.

İhmaller var mıdır? Sayın Cumhurbaşkanımız bununla ilgili çok net bir ifade kullandı Adıyaman'da. "İlk iki günden dolayı milletimden özür diliyorum." dedi, bizi bağlayan cümle budur. "İlk iki gün yaşananlardan dolayı özür diliyorum." Elbette kabul etmeyebilirsiniz ancak devletimizin en üst makamındaki kişi bu işin örtülmesiyle ilgili değil bilakis yaşanan eksik ve problemlerin de bir muhasebesini yapıp, milletimizin karşısına çıkıp böyle bir helallik istedi.

Asker var mıydı? Ben, saat on bir buçukta İl Jandarma Komutanlığında idiydim, öncesinde AFAD’a gittim, AFAD’da daha sonradan ilave edilen çelik konstrüksiyon bir yapı vardı, o yapı çöktüğü için -o yapının da duvarları çökmüş aslında, bina kullanılabilir büyük bir bina ama- o olayın olduğu ilk anda AFAD İl Müdürümüz -bence de tebrik etmek lazım- binayı kullanmaya müsaade etmemiş çünkü Çevre ve Şehircilik Bakanlığında bir hasar tespit ekibi gelip şu binayı bir kontrol etsin eğer onlar “Tamam, kullanabilirsiniz” derlerse kullanalım diye bir yol seçmişler. Akabinde Sayın Valimiz İl Jandarma Komutanlığına gitmiş, ben de İl Jandarma Komutanlığına gittiğini duyunca saat on bir, on bir buçuk gibi ben de İl Jandarmadaydım. Saat on bir buçukta, ben İl Jandarma Komutanlığında Millî Savunma Bakanımızı, Sağlık Bakanımızı, Tarım ve Orman Bakanımızı orada kendim gördüm, benden yirmi dakika sonra da CHP Milletvekili Güzelmansur Bey geldi, ondan bir on, on beş dakika sonra da İsmet Bey geldi. Asker yoktu; Genelkurmay Komutanımız oradaydı, Kuvvet Komutanlarımız oradaydı, Özel Kuvvetler oradaydı. Ancak tekrar ifade ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Aynı gün değil mi?

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Aynı gün, saat dört 4.17’de deprem oldu. Ben saat dokuz, on gibi AFAD’daydım, AFAD’da kimsenin olmadığını görünce Kriz Merkezi’nin İl Jandarmada kurulduğunu söylediler yani depremin üzerinden takriben altı, yedi saatlik bir zaman sonra İl Jandarma Komutanlığında kurulan Afet Koordinasyon Merkezinde -tekrar hem kayıtlara geçsin- Millî Savunma Bakanımız, Sağlık Bakanımız, Tarım ve Orman Bakanımız, Genelkurmay Başkanımız, Jandarma Genel Komutan Yardımcımız, Özel Kuvvetlerden arkadaşlar o alandı. Fakat tekrar ifade edeyim; yıkımın hangi boyutta olduğunu anlamak biraz zaman aldı, bu da aslında biraz meteorolojik şartlardan kaynaklandı yani deprem olduğu andan itibaren Mevla’nın gökyüzünü de yarı, -oradan da- Hatay’da hiç olmayan bir yağmur iki gün boyunca aralıksız devam etti dolayısıyla böyle bir ortamda insansız hava uçaklarını kaldırıp yıkımın Hatay’daki boyutuyla ilgili net bir bilgi alınma konusu biraz zorlaştı, ben o yüzden...

Çok büyük bir felaketti, çok büyük bir yıkımdı, kurumlar hepimizin kurumları, göz bebeği kurumlarımız, muhakkak eksik ve problemi olan varsa bunlar hesabını verirler ama bu kurumlar yarın da bize lazım -ki afet riski çok yüksek bir coğrafyada yaşıyoruz- dolayısıyla AFAD zaten kendi içerisinde muhasebesini muhakkak yapıyordur. Ben, deprem öncesinde ilgili değil... Deprem sonrasında özellikle 11 ilimizdeki vatandaşlarımız, Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan bu Komisyondan çok büyük beklenti içerisinde. Bir beklentiyi söyleyeyim Sayın Başkanım: Kiracılar; devletimiz sağ olsun, kiracıya 3 bin lira kira yardımıyla bulunuyor ancak bu vatandaşımızın kiralayabileceği bir konut kalmadı ortada dolayısıyla bunlarla ilgili bir çalışma yapılması, bunlara da bir hak sahipliği noktasında bir şey yapabilir miyiz, bunlara bir sosyal konut üretebilir miyiz? Bu konuların hepsinin bence bu süreçte bolca tartışılması lazım.

Yine, Sayın Başkanım, Hatay’daki toplam yapı stokunda her 4 binadan 1 tanesi yıkılmış veya acil yıkılması gereken veya ağır hasarlı veya orta hasarlı. Suzan Hanım burada yok, Suzan Hanım’ın ilçesindeki hasar oranı bağımsız bölümlerde yüzde 17, Antakya’da yüzde 58.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Suzan Hanım hangi ilçede?

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – İskenderun ilçesinde.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Orada daha az.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Evet, ben Antakya’yla ilgili bir veri daha sizlerle paylaşmak istiyorum.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – İskenderun’da binalar yıkılmış, Antakya’nın şehir yıkılmış.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Doğrudur.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Antakya’nın kırsal mahallelerini çıktığımız zaman yani geriye kalana hani “şehir” diyoruz ya şehirdeki her 10 binadan 8 tanesi kullanılmayacak durumda, böylesine büyük bir yıkımdan bahsediyoruz.

Yine, Gökan Başkanım, daha önceki toplantılarda eleştirdiğim zaman kızılıyordu ama ben senin vicdanımı biliyorum ağabey, Hatay Büyükşehir Belediye Başkanıyla ilgili de 2 cümle etmeni hassaten rica ediyorum senden, sen bu mesleğin içinden gelen, duayen bir isimsin, hiç mi kabahati yoktu? Rönesans Rezidansın müteahhidini savunmayı -Allah’ını seversen- neyle izah edeceksin ağabey? Hep sana bu konuda takılırdım hatırlarsan, “Ağabey, büyük bir problem bu adam.” diye, geldin, o şehirde bu insanın varlığını gördün. Hatay Valiliği Başkanlığındaki Risk Azaltma Toplantısı’na kimi gönderiyor biliyor musun ağabey? Veteriner hekim bir arkadaşı gönderiyor. Hatay Valisinin Başkanlığındaki Risk Azaltma Toplantısı’na tüm ilçe belediye başkanları katılıyor, ilçe kaymakamları katılıyor, üniversitedeki akademisyenler katılıyor, Hatay Büyükşehir Belediyesi adına bir veteriner hekim arkadaş katılıyor. Vali Bey bu arkadaşla soruyor: “Hatay Büyükşehir Belediyesi olarak sizin risk azaltma faaliyetlerinizden bahseder misiniz?” “Benim bu konudan haberim yok.” diyor. “Peki, niye bu toplantıya geldin?” “Bana ‘Git.’ dediler, geldim ama şunu iyi biliyorum: Mezarlık olarak kapasitemiz herhangi bir deprem anında yeterli.” diyor. Kayıtlara geçmiş bunlar, bir gün seninle de paylaşırım inşallah ve böylesine ciddiyetten uzak bir isim. Senin meslekteki durumunu bildiğim için ve bunlara fırsat vermeyeceğini düşündüğüm için Hükümeti, evet , eleştiriyorsunuz ama dönüp bu tarafa bu konuda da bir şeyler söylemeni bir kardeşin olarak beklerim.

Söyleyeceklerim bu kadar Başkanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok teşekkür ederiz.

Tabii, siz depremi bizzat yaşadınız, deprem anında oradaydınız dolayısıyla tespitleriniz gerçekten çok önemli, kayda geçti.

Şimdi, özellikle İzmir Milletvekilimizin kendisine söz vereceğim efendim. Necip Nasır Beyefendi’nin kendisi daha önce de Deprem Komisyonunda üyeydi, kendisi de mühendis aynı zamanda hem uygulamacı onu da dinleyelim.

Size söz veriyorum, buyurun Necip Bey.

NECİP NASIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, öncelikle bugün sabahleyin İzmir Organize Sanayi Bölgesi’nde toplantım olduğu için sunuma katılamadım, daha yeni gelebildim.

Ben, depremden sonra çok değerli milletvekilimizle ilk defa şimdi, burada beraber olabildim, Antakya’ya da gitmiştim ama görmemişim, geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Teşekkür ederim Necip ağabey.

NECİP NASIR (İzmir) – Başımız sağ olsun, yaralıları acil şifalar diliyorum, milletimizin başı sağ olsun, Allah bir daha böyle afet vermesin. Bunu biz “küçük kıyamet” diye nitelendiriyoruz.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – İki yıl önce Necip ağabeye başsağlığına gittik.

NECİP NASIR (İzmir) – Evet. Allah bir daha bu millete böyle acılar yaşatmasın.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İnşallah.

NECİP NASIR (İzmir) – Sayın Vekilimin de ifade ettiği gibi 2020 yılında 20 Ekimde İzmir’de beraberdik. Orada, çok değerli AFAD’la muazzam bir deprem süreci yönetilmişti ve oradaki gözlemlerimle... Sadece AFAD değil tabii, bütün kurumlarıyla, milletiyle, yerel yönetimleriyle... 17

binamız yıkılmıştı, 117 canımız kaybolmuştu ama muazzam bir süreç yönetilmişti, yapılabileceklerin en iyisi yapılmıştı. Ben, o gün AFAD'ın o çalışmalarını, o olaya hâkimiyetini görünce yıllardır, 2012'den beri -geçen bir saatlik sizi yorduğum o sunumda da ifade etmiştim- mesleğim icab, depremdeki çekincelerimden dolayı umutlarım afete karşı, afet sonrası düzenlemelerle ilgili çok perçinlenmiş ve özel bir güvenim gelmişti. AFAD muazzam bir yönetim sergilemişti ama -demin sayın vekilim de ifade etti- orada, İzmir'de olan deprem, lokal bir noktada, 17 binamızın yıkıldığı, değişik yerlerde de hafif hasarlar ve ağır hasarlarla atlattığımız bir süreci fakat 500 kilometrekare mesafede, 110 bin kilometre, yanılmıyorsam 10 bin yerleşim yerini -ilçe ve köyü- kapsıyor, küsuratı da var. Bu alanda bu şekilde bizim İzmir'deki organizasyona müdahaleyi beklememiz mümkün değil. İlk gün ben -sunumdan önce burada mevzu geçmiş herhâlde askeriyeyle ilgili- direkt Osmaniye'ye görevlendirildim ve öğle vakti askerî kargo uçağıyla İzmir'den mavi bereliler bölgeye intikal ediyordu. Ben de onlarla birlikte, Bornova'daki mavi berelilerimizle birlikte Osmaniye'ye intikal ettim ve orada Hasanbeyli'de görevlendirilmiştim, direkt oraya gittim. Yani askerî birliklerimizle geldik İncirlik Havaalanı'na, oradan gittik.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Aynı gün değil mi?

NECİP NASIR (İzmir) – Aynı günde ben gittim ve akşam da sayın vekillerimle, Mücahit vekilimle koordinasyondaydım. Hatta askerler de hepimiz üzüntülü bir durumdaydık -fotoğraflarımız da var- o saatte intikal ettik, İzmir Havaalanı ana baba günü olmuştur.

Şimdi, orada bir şey gördüm, ona AFAD'ın dikkatini çekmek isterim. Tabii, bu kadar geniş alanda eşleştirmeler yapılmış, yakın illerle yapılmış, mutlaka buradan dersler çıkarttırılarak çapraz farklı eşleştirmeler, iller arasında yapılacaktır. Ben, İzmir'de gördüklerimle direkt AFAD Müdürümüzün yanına gittim. Genel Başkan Yardımcımız Ömer İleri Bey orada, Sayın Bakanımız orada, hatta komutanlarımız orada, koordinasyonda. Ben İzmir'de gördüklerimi istedim ikinci gün fakat orada o istediklerim temin edilemedi. Sonra biraz sayın müdüre yüklenince şunu gördüm: Tabii, ben ona dikkat etmemiştim, AFAD İl Müdürlüğümüz binası da hasar görmüş, arzu edilen bilgileri, belgeleri temin etmede sıkıntı var ve benim AFAD Müdürümün de yaşadığı travmadan dolayı ben bir milletvekili olarak hani sanki biraz sıkıntılı taleplerde bulunmuşum diye de sonra üzüldüm. Ya, bu da aynı travmanın içinde, bir kıyameti yaşamış ve ben belgeler istiyorum ama o da nezaketinden bana AFAD il binasının hasarlandığını en son ifade etti, zorunlu kalınca.

Aslında, buradan şu dersi çıkarmamız lazım: Tabii, ben de inşaat mühendisiyim, geçen sunumda da ifade ettim. İzmir depremi de bölgede yaşadığımız deprem de hem 1975 yönetmeliğine ait 2000 öncesi yapılan yapıların tamamının -ki önerilerimizde onu ifade edeceğiz- risk kapsamına alınması, riskte olmadığını iddia eden varsa performans analizlerinin yapılarak ispatıyla sürdürülmesi, hem malzeme hem daha önceki hazır beton olmaması, denetiminin olmaması, müteahhitlik hizmetleri, yapı malzemeleri, bütün bileşenler ve zemin mekaniğinde yapının uyumsuzluklarından kaynaklı alüvyon zeminin üzerindeki çöküntüler... Zaten İzmir depremini de biliyoruz. İzmir'in depremi değil, İzmir'de 17, 1 tane de geçen ay tespit edildi, sabahleyin de söyledim, İzmir'de 1 çocuğumuz daha oldu, 18 tane fay hattı oldu, hareketli fay hatları, merkezinden geçiyor, kırılan o değil, ta Yunanistan'da Sisam Adası'nda deprem oluyor, alüvyon zemin diye Bayraklı'da o yapı ruhsatlı hem de mühendis-mimar odalarının onayladığı ve yüzde 4 harç aldığı... O yüzde 4 harçla ben uzun yıllar mücadele ettiğim için özel vurguluyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Orada sıkıntı var.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Öyle bir harç yok.

NECİP NASIR (İzmir) – Yüzde 4, makine mühendisleri de yüzde 2 alıyordu, bizim İzmir’de öyleydi. Onunla çok mücadeleimiz olduğu için onu biliyorum. Şimdi aldı, denetimli ama yapı tasarımı kaynaklı o binalar çöktü, İzmir Bayraklı’da çöken ruhsatsız bir bina yoktu.

Şimdi, orada yapı malzemeleri vardı ama sözü oraya getireceğim. Biz, mühendislik olarak, özellikle 2018 deprem yönetmeliği, tasarım yönetmeliği, çıkan müteahhitlik yasının sınıflandırılmasıyla o ciddi boyuta gelmiş, dünyada 2’nci sıradaki iyi bir donanım ve altyapıya sahibiz. AFAD il binalarının, zemin etütlerinin özellikle yapılar çok ciddi olarak dizayn edilmesi gerekiyor ve bunun da önemle vurgulanması gerektiğini düşünüyorum.

Ben, geçen haftaki sunumda bütün hastalıkların aslında daha önce Deprem Araştırma Komisyonunda Sayın Recep Uncuoğlu Vekilimizin Başkanlığında bizlerin de içinde bulunduğumuz komisyonda tespit edilen hastalığın teşhisinin de konulduğunu, ilacının da söylendiğini ama bu hiç beklenmedik, dünyada bin yılda bir olabilecek bir depremden de çıkarımlar yaparak, ikisinin birleştirerek hızlı bir aksiyonla ne alınabilir, onun bu komisyonda gerçekleştirilmesi gerektiğini ifade etmiştim ki burada da kentsel dönüşüm ortaya çıkmıştı, başlık olarak oydu, onunla ilgili de tereddütlerimi ifade etmiştim. Orada Sayın Bakanımızın bir önerisi olmuştu. Bu bizim önerilerimiz içerisinde hem idari hem kanuni, kanun değişikliği gerektiren öneriler var hem hızlı aksiyon alabilecek, idari talimatlarla hızlandırılacak düzenlemeler var, bunlarla ilgili bir çalışmayı zaten Komisyon olarak Sayın Bakanımızın başkanlığında hazırlıyoruz. Bugün, sabahleyin -özellikle ona ek olsun, idari olarak hemen aksiyon alalım diye ifade etmek istiyorum- İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi’nde toplantı yaptık, orada bir teknoparkla ilgiliydi. Herkes huzursuz ama bir şey düşünmüyor. Örneğin, İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi tamamen sıvılaşmaya müsait bir zemin üzerinde yapılmış yapılar ve Sayın Bakanım, oradaki yapıların çoğu da İzmir’in ilk organize sanayisi, ihracata büyük katkılar koyan bir organize sanayi ama yapıların çoğunluğu 2000 öncesi yapılmış.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Neredeki, Kemalpaşa’daki mi?

NECİP NASIR (İzmir) – Hayır Çiğli’de, Karşıyaka’nın hemen arkasında ve ben biliyorum, çoğunun temelleri soket temel, pabuç temel olan binalar ve çoğunluğu da ki...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, orada tamamen sıvılaşma söz konusu.

NECİP NASIR (İzmir) – Biz 1999 depreminde Kocaeli’de o düğüm noktalarındaki problemlerden dolayı sanayi tesislerindeki o prefabrik yapıların nasıl kağıt gibi devrildiğini gördük. Orada şunu gördüm: Konumuz bir teknopark kurulmasıydı, orada herkes tereddütte, evini düşünüyor, evle ilgili, kentsel dönüşümle ilgili soruları sorunca konu fabrikalara geldi, esas ekonomik boyutu işin. Allah muhafaza bir Marmara depreminde ne diyoruz? “Dilovası’na kadar olan bölüm, Türkiye’nin yüzde 60 ekonomisini etkileyecek bir bölüm, alüvyonlu bir bölüm.” diyoruz ama aynı şey de İzmir Atatürk Organize için geçerli. Oradaki görüşmemizde organize sanayilerin ayrı bir yapıları olduğu için organize sanayisi başkanına organizedeki binaların tespitlerinin yapılmasıyla ilgili bir eylem planı yapmalarını, bir yol almalarını ifade ettim. Bizim Komisyonumuza da önereceğim Sayın Bakanım, bizim bu... Kanuni öneri değil de hızlı aksiyon alabileceğimiz önerilerden biri, idari önerilerden. Çok hızlı sanayi ve organize sanayilere Bakanlığımız aracılığıyla gerekli talimat mı ya da ne gerekiyorsa hızlı... Sanayilerde bulunan yapıların hızlı bir şekilde kontrollerinin yapılması, güçlendirme gerekiyorsa güçlendirilmelerinin sağlanması gerektiğini düşünüyorum. En azından zemin ki yüksek yapılar değil, bunlar basit yapılar...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok kolay, kolay.

NECİP NASIR (İzmir) – ...çok kolay zemin güçlendirilmesi yapılabilir ve bunun da çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Ben, yine, ifade ettim biraz önce, Osmaniye’ye gittim, Osmaniye’deki toparlanma sürecinden sonra diğer illerimize de gittim. Orada çalışmalarından dolayı Başkanımız başta olmak üzere, bütün AFAD teşkilatına... Ki İzmir’de biz görmüştük, orada da bire bir şahit olduk. Bu 500 kilometre, 110 bin kilometrekare bir alanda yaptıkları koordineli çalışmadan, insan üstü çalışmadan dolayı hepsine teşekkür ediyorum. Komisyona ilk girdiğimde, gördüğümde de kendilerine ifade ettim. Allah hepinizden razı olsun.

Bu AFAD, mutlaka bir kamu görevi ama bu görevi, kamu görevini de yaparken insanın yaptığı işi gönülle yapması da çok önemli. Orada, gittiğimiz her ilde, her yerde AFAD görevlilerinin o canla, o inançla, o samimiyetle, Allah rızası için görevlerini tam layıkıyla yapmaya çalıştıklarını gördük. Tabii ki eksiklikler -demin Sayın Vekilim de ifade etti- öngörülmeyen eksiklikler de varsa onları tespit edeceğiz.

Allah sizlerden razı olsun. Çok teşekkür ediyoruz. İyi ki varsınız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Başkanım, özellikle Necip Bey’in bahsettiği husus var. Yani AFAD binalarının yıkılmaması lazım. Bu konuda bence belli başlı merkezler olmak üzere, illerde gerçekten depreme dayanıklı binaların kurulması şart veya varsa takviye edilmesi lazım. Ben 1999 depreminde bunu gördüm; hatta öyle ki ya, kimse nerede, ne olacağını bilmiyor. Ben özellikle, 1999 depreminde İSKİ Genel Müdürüydüm ve altyapıyla ilgili hiçbir bilgi yoktu ve dedim ki: “Ya, burada en azından bir AKOM merkezi gibi bir merkez kuralım.” Hatta bunu ben üstlendim, dedim ki: “Çok sağlam bir yere en az 8,5-9 büyüklüğe dayanacak bir merkez kuralım.” Ve bunu bir yılda kurmak için karar aldım. İSKİ olarak yüklendik ve Kâğıthane’de gerçekten şu anda... Ki ben Kaliforniya’daki bütün AFAD birimlerini heyet gönderip incelemiştik. Kendi tecrübemi de katarak gerçekten şu anda Kâğıthane’deki AFAD birimi muhteşemdir ve bütün altyapı, üstyapı orada avcunuzun içinde gibidir, hatta valinin, büyükşehir belediye başkanının, AFAD’ın ilgili birimlerinin orada kalıcı yatacağı yerler bile planlandı. Bu, çok güzel bir örnek. Yani hatta Kaliforniya’daki AFAD merkezinden çok daha ileri bir noktada AKOM merkezi, onu bir incerseniz onun projeleri var, örnek bir... Amerika’yı yeniden keşfetmeye gerek yok, gerçekten çok başarılı. Yalnız orada sadece toplantı yapılmıyor. Bütün altyapı haritaları, Türkiye’nin -ilk defa coğrafi bilgi sistemini İstanbul’da ben şey yaptım- bütün hatları, yolları, her şeyi orada görmek mümkün hem altyapıyı hem üstyapıyı. Şimdi mümkünse bütün şehirlerde buna benzer bir yapı oluşturalım. Yani oraya valimiz gelsin, koordinasyon orada olsun, her şey orada olsun yani emniyetli bir yer olsun ve hatta bir şehirle ilgili bütün bilgiler orada depolansın diye ben böyle bir teklifte bulunuyorum.

Şimdi, bu arada daha önceki Komisyon Başkanımız... Gerçekten arkadaşlarımız çok güzel bir rapor hazırlamış, bu raporu zaten siz de biliyorsunuz.

Şimdi, Recep Başkanımız da görüşlerini ifade etmek istedi. Müsaade ederseniz son konuşmayı da ona vereyim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – İsterseniz bir dakikalık bir...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ama burası... Sataşmadan dolayı söz istiyorsunuz.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yok yok, sataşmadan değil Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kısaysa önce size vereyim.

Evet, buyurun Sayın Vekilim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben kriz yönetimi tarafında olan biri değilim, ben riskin sıfırlanması tarafında sürekli olarak konuşan biriyim ve Lütfi Bey’in de söylediği, benim de rakamlarla verdiğim bazı büyüklükleri kriz yönetiminde istesenez de başaramayacağınızı... Ancak verilen bütün sayılar gösteriyor ki biz bu krizi önleyebildik, azaltabildik, riski yayabildik ve çok daha az insanımızın yaşamını yitirmesine, çok daha az binamızın yıkılarak ortadan kalkmasına engel olabildik.

Sayın Başkanım, çok önemli bir mesele, Marmara depreminde İstanbul’daki yapı stoku... Kahramanmaraş, Hatay ya da diğer şehirlere göre bu ekonomik dönüşümde özellikle de gayrimenkul fiyatlarındaki yüksek artışlar sebebiyle Anadolu kentlerine göre çok daha kendini hızlı yenileme avantajı var. Ama milyonlarca dolarlık bir sanayi tesisini düşünün, içinde bina maliyetinin çok üzerinde araç gereç, ekipman ve kurulu bir düzen var. Bizim ülke olarak bu riski artık hiç almamamız gerekir. Yani 1 milyon dolarlık bir fabrikanın içinde eğer 10 milyon dolarlık sizin araç gereç, ekipmanınız, makineniz varsa ve bu bina yıkıldığında bütün bunlar yok olacaksa, oradaki üretim bandı ortadan kalkacaksa, mesela, hiç beklemeden biz bunların tedbirini alalım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok doğru, çok doğru.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şöyle de tamamlayalım: Bugün bir karar alalım Necip Bey, mesela “karne kiralama” diye bir kavramı Türk inşaat sektöründen çıkaralım. Ya, “karne kiralama” diye hani diyoruz ya, çıkaralım yani mesela bu Komisyon desin ki: “Karne kiralama bitmiştir.”

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok doğru, çok doğru.

Evet, çok teşekkür ederiz.

Şimdi, son sözü Sayın Başkanımız Recep Bey’e veriyorum.

Buyurun efendim.

NECİP NASIR (İzmir) – Sen zaten devlet, kamu müteahhitlerinden söz ediyorsun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Kamu ya da özel fark etmez. Özelde de biliyorsun, iş bitirme belgesini belediyeler arıyorlar firmayı...

NECİP NASIR (İzmir) – Şimdi sınıflandırma getirdiğimiz için bundan sonra zaten olmaz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onu bir inceleyelim.

Buyurun efendim.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buyurun Sayın Recep Uncuoğlu Başkanımız, önceki Başkanımız.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Teşekkür ediyorum.

Değerli Komisyon üyelerimiz, kıymetli AFAD Başkanımız, çok kıymetli heyetimiz; ben sunumlardan dolayı hassaten teşekkür ediyorum.

Tabii çok büyük bir acı yaşadık, çok büyük bir afetle karşılaştık. Hem sismolojik olarak hem yer hareketlerine baktığımızda kimsenin öngöremeyeceği büyüklükte, ardı ardına gelen ikili bir deprem, aynı zamanda 6 adet fay segmentinin birlikte kırıldığı, arkasından hem yıkıcı artçıların hem bağımsız yıkıcı depremlerin de meydana geldiği, yüzey kırığının 450 kilometreyi geçtiği... Bunlar görülmemiş şeyler. Bu kadar büyük heyelanlar, kaya düşmeleri, yüzeyde deformasyonlar... Mercalli Endeksi’ne göre, Türkiye’de 11 şiddetinde, 10 şiddetinde deprem belki yerel olarak, lokal olarak bazı yerlerde

görülmüştür ama hiçbir zaman bu kadar yaygın yaşadığımız bir deprem değildi. 120 bin kilometrekareyi etkileyen, 14 milyon insanı yerinden eden, 11 ili; âdetâ 3 ili yerle bir edip diğer illeri de felç eden çok büyük bir afet yaşadık. Yani dünya depremler tarihinde karada meydana gelmiş, sonuçları itibarıyla da büyüklüğü itibarıyla da diğer bütün jeofizik özellikleri itibarıyla da çok büyük bir deprem yaşadık yani bunu bilerek bütün deprem sonrası tabloyu, bu gerçeği unutmadan değerlendirmekte, ölçmekte, tartmakta, yorumlamakta fayda var. Ben 1999 depremini Sakarya’da yaşamış bir inşaat mühendisi olarak o yer hareketini ve deprem sonrasındaki insanların düştüğü hâli, enkaz görüntülerini, oradaki sesleri hâlâ kulağında bilen, yaşayan bir insanım ama 99’u milat olarak gördük, bildik. Çok şükür 99’dan sonra ülkemizde gerek yapı stokunu depreme güvenli hâle getirebilmek gerekse afetlerle mücadele edebilecek, Türkiye’de kurumsal kapasiteyi sıfırdan inşa edebilecek çok büyük hamleler yapıldı. AFAD bunların en başında, en büyük kapasiteyi Türkiye’ye sağlayan kurumdur fakat AFAD’ın bugün sadece belli noktalarda değerlendiriliyor olması, sadece görünürlüğüyle ilgili kanaatler ortaya konulması tabii ki vatandaşa bizim AFAD’ı da zamanında, daha doğru, daha kapsamlı anlatmamız gerektiği gerçeğini de ortaya çıkarıyor.

Şimdi, tabii, 26 binden fazla enkazda çalışılmış, uluslararası alanda 4’üncü seviye alarm durumuna geçilmiş; bu, tüm ulusal kapasitenin harekete geçirilmesi demek yani “AFAD niye komşu illeri eşleştirmiş de diğer illeri eşleştirmemiş?” eleştirisinin hiçbir anlamı yok, karşılığı yok çünkü 4’üncü seviye demek tüm ulusal kapasitenin harekete geçirildiği, hatta üzerine uluslararası yardım çağrısının yapıldığı seviyedir. Yani “Ulusal kapasitemiz bu afetle baş etmeye yetmiyor, uluslararası yardıma açığız.” dendiği anda hem Birleşmiş Milletler hem Avrupa Birliği nezdinde uluslararası yardıma açığız alarmının verildiği bir aftır bu deprem. Şimdi, bu manada 4’üncü seviye... Türkiye, bu büyüklükte, bu kadar yıl aradan sonra bu kadar afetlerle mücadele kapasitesi kazanmışken; bu kadar büyük bir nüfusu, bu kadar büyük bir yapı stokunu, bu kadar büyük bir coğrafyayı, alanı etkileyen bir deprem tecrübesini ilk defa yaşıyor. Allah korusun, hayal bile edemeyiz, bu büyüklük, bu tablo 99’un Türkiye’de yaşansaydı, Allah korusun, hayal bile etmek istemiyorum, düşünmek dahi istemiyorum. Ben, Van Edremit, Simav hem inşaat mühendisleri odasıyla hem il başkanlığım döneminde hem komisyon üyelerimizle birlikte Elâzığ’da, İzmir’de tüm çalışmaları hem yakinen takip eden hem mesleğim itibarıyla orada depremin olduğu ilk andan itibaren binaların hasar alma şekli, müdahale şekli, arama kurtarma faaliyetleri, yürütülen bütün afet sonrası iyileştirme çalışmalarının hepsini yakinen takip eden, mesleki anlamda da bu konuda ilgili ve hevesli birisi olarak böyle bir depremin altından kalkmanın öyle koca koca ülkelerin dahi kolaylıkla başaramayacağı bir kapasite gerektirdiğini hatta karşılanabilecek bir kapasite olmadığını anlıyorum, hissediyorum. Bu noktada da Türkiye bu büyük tecrübeyi kazanacak inşallah ama bu 4’üncü seviye düzeyinde edinebileceğimiz tüm tecrübeyi de buradan çıkarmak durumunda kalıyoruz.

Şimdi, birçok vatandaş şundan habersiz: TAMP’ı bilmiyor, Türkiye Afet Müdahale Planı’nı bilmiyor; sanki oraya gelişigüzel milyonlarca araç, milyonlarca insan, binlerce ekipman akmış, gitmiş, hiç koordinasyon olmamış, hiç bunlar önceden planlanmamış, sanki çalışma grupları yok, sanki AFAD bunları tek başına yapıyor, sanki AFAD’ın bu çalışma gruplarında diğer bakanlıklar, diğer bütün unsurların hepsi bir plan dâhilinde hareket etmiyormuş gibi bir algı, bir plansızlık algısı maalesef yeri geliyor sahada çok büyük bir kapasite kullanıldığı gerçeğinin dahi önüne geçiyor.

Bakın, TARAP yürürlüğe girdi, siz de burada sunumunuzda söylediniz, bizim de raporumuzda öneriler kısmında da öncelikler kısmında da altını çizdiğimiz bir husustu ve TARAP’la birlikte il risk azaltma planları da güncel tutulmak üzere tüm illerde toplantılar devam ediyor. Ama bunu vatandaşın anlayabileceği bir dilde dendiğinde işte, “Maraş’ta risk azaltma adına ne yaptınız?” sorusuyla karşı karşıya kalıyoruz çünkü her şey yapı stokunun güvenli hâle getirilip getirilmediğine dayanıyor. Yani

karşımızda bir enkaz bulmadığımızda “Evet, siz riskleri azaltmışsınız.” denecek ama o yapı stokunun Türkiye’de 70, 80, 90... Şu otuz yılda Türkiye’deki yapı stokunun yüzde 62’si inşa edilmiş. En yüksek enflasyonun olduğu, denetimin olmadığı, belediyelerin en zayıf olduğu zamanlarda, mevzuatın yetersiz olduğu, yönetmeliklerin, bütün cezai müeyyidelerin dahi uygulanmadığı, yetersiz olduğu zamanlarda biz bugün deprem riskine açık olan bu yapı stokunun yüzde 62’sini inşa etmişiz. Kullandığımız betonarme donatısından tutun, kullandığımız çimento türüne, hazır betonun olmadığı... Ve böyle yer ivmeleriyle karşılaşmadığımız, ölçmediğimiz, ne 99 Marmara ne de 12 Kasım Düzce depreminde görmediğimiz ivmeleri, hayal bile etmediğimiz... Şu ekrana yansıttığınız Türkiye deprem tehlike haritasının dahi olmadığı, deprem bölgeleri haritasının olduğu, çok daha kaba yaklaşımların olduğu dönemlerde biz bu binaların yüzde 62’sini inşa etmişiz, 70 öncesini saymıyorum. En çok kırdan kentte göç olduğu, en çok plansız şehirleşmenin olduğu, nüfus artışıyla beraber konut ihtiyacının tavan yaptığı dönemlerde herkes bir sokak başına, efendim, belediye meclisleri vesaire, zemine bakmadan istediği gibi bina yapıp kat yüksekliklerini de “Efendim, yerlerimiz değerli olsun, belediyemizin de geliri artsın.” diye o yıllarda hiç zemine bile bakmadan imar planlarıyla oynandığı bir şehirleşme tablosuyla karşı karşıya kalmışız. O yüzden AFAD’ın yaptığı iş çok büyük ama AFAD bunu çok iyi anlatacak.

Maraş’ta enkaz altından kurtulan 25-28 yaşlarında bir genç “Ben tahmin ettim, daha önce filmlerde izlemiştim, telefonumu kapattım, bana iki gün, üç gün ulaşamayabilirler şarjım bitmesin.” dedim, diyor. “Filmlerde izlemiştim.” diyor. Bir başka genç, sakin kalması gerektiğini, uyuduğunu, hiç kendisini yormadığını ve bu şekilde enkaz altında hayatta kalıp arama kurtarma ekiplerinin sesini duyana kadar o sakinliğini koruduğunu, daha sonra da kontrollü bir şekilde enerjisini harcadığını... O da filmlerde izlediğini söylüyor. İşte, birçok çalışma var, tatbikatlar... Tatbikatlar yaptık -32 binden fazla tatbikat sunumunda var- ama bu tatbikatların çok gerçekçi senaryolarla, bütün paydaşların katıldığı, herkesin yeri geldiğinde aletini edevatını aldığı, aracına bindiği, o bölgeye intikal etme hâline dahi geçtiği ya da intikale başladığı gerçeklikte yapalım, yetmiyorsa filmler yapalım, yetmiyorsa dizi filmler çevirelim. Şu depremin koordinasyonunda yaşananlar, o ilk yirmi dört saat, ilk kırk sekiz saatte birçok acı vardı, her insanımızın acısı o kadar büyük ki ama o anlarda tüm Türkiye’deki seferberlik hâlini, o yabancı gazetecilerin dahi hayran kaldığı, tüm milletin de seferber olmasıyla böyle bir operasyonun nasıl gerçekleştirildiğini anlatalım, buradan da dersler çıkaralım, insanımızın zihnine bunları daha iyi kazıyalım.

Biz, bunları “Toplumsal Farkındalığı Arttırma” başlığında raporumuzun hem öncelik alanlarında hem de önerilerimizde çok kapsamlı bir şekilde yazmıştık. Tabii, burada birçok gönüllü sahaya indi, biz demiştik ki: “Gönüllüler için de mutlaka bir çalışma grubu oluşturulsun.” Çünkü bu gönüllerin koordinasyonu çok kritik bir hâl alıyor. Bütün millet, tüm Türkiye o bölgeye akmaya başladığında trafikten lojistiğe, onların koordinasyonundan depolanmasına her türlü güvenlik riskinden tutun da akla gelmedik öyle bir tabloyla karşılaşıyoruz ki belki de o arada AFAD’ın uygulamaya çalıştığı planlar dahi sekteye uğruyor. O yüzden, bu gönüllülerin özellikle böyle bir afet durumunda.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Eğitilmesi lazım.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Hele hele dördüncü seviyede gönüllü çalışma grubu olarak da mutlaka TAMP’da -TAMP da güncellendi, TAMP’ın kapsamı genişledi- buradaki çalışma gruplarındaki paydaşları da vatandaşa da anlatmak lazım. Vatandaş hâlâ Kızılaydan çadır bekliyor. Kızılay burada sadece beslenme çalışma grubunda, beslenme destek çözüm ortağı. Bunları diğer bakanlıkların görevleriyle birlikte, diğer kurumların görevleriyle birlikte daha iyi anlatmakta fayda var.

Bir yandan da psikososyal destek noktasında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı afet sonrasında, özellikle deprem sonrasında bazı akreditasyonlar yapmaya çalışıyor. Bunları deprem öncesinde yapalım, hepsi hazır olsun ve bunları sürekli güncel turalım. Bir kere akredite ettiğimiz o STK'lerin akreditasyonlarını da güncelleyecek mekanizmalar kuralım. O kapasitesini, o kabiliyetini yitirmişse akreditasyonunu tekrar gözden geçirelim, ödevler verelim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet.

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – Bir yandan, tabii, erken uyarı burada, sunumuzda da vardı. Özellikle ikincil afetler endüstrinin yoğun olduğu Marmara Bölgesi'nde bütün kritik altyapı tesisinin olduğu metro gibi, limanlar gibi, bazı kritik sanayi tesisleri gibi, dönüşüm santralleri gibi bunlara ilişkin erken uyarı sistemini geliştirmek, bunlara ilişkin sadece halka duyuru yapmaktan ziyade birtakım elektronik sistemlerle de bazı kritik tesislerin gerekirse enerjisini kesmek, gerekirse orada başka sistemleri devreye almak gibi çalışmaları da bugünden gözden geçirmekte fayda var. Çünkü ikincil afetler Marmara gibi endüstrinin bu kadar yoğun olduğu bir bölgede Allah korusun önümüze çok farklı tablolar çıkarabilir.

Bir yandan, burada geçtiğimiz Komisyon toplantısında yurt dışından gelen arama kurtarma ekiplerinin sayısı AFAD'daki profesyonel ekiplerin sayısı ile kıyaslandığında bu sayının artırılmasının mutlaka ve mutlaka gerektiğine dair yorumları oldu değerli vekillerimizin ki bizim raporumuzda da vardı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet.

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – İşte, yatılı hizmet veren bütün kurum kuruluşlarda, efendim, ceza infaz kurumlarında, bir milletvekilimizin bu noktada bir önerisi olmuştu... Sayın Çelebi'nin miydi Sayın Bakanım?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, evet; hatta şey demişti, bedelli askerlik...

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – Bedelli askerlik yapanların afet gönüllüsü olarak yetiştirilebilmeleri ve sertifikalı birer eğitim almış personel olmaları noktasında düzenleme yapılması...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Vallahi, nereden duydularsa bana hep mesaj geliyor yani.

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – Silah Kuvvetlerde bu kapasitenin daha da artırılabilmesi, onlarda da böyle bir çalışma grupları içerisinde...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – DSİ, Karayolları gibi...

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – DSİ, Karayolları ki onların bazılarında...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Askerî hastanelerin hemen açılması değil mi? Sahra hastanesi kurmak...

NECİP NASIR (İzmir) – Onların bir şeyi yok ki.

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – Bu noktada...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Neyi yok? Hastanesi yok.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Neyse...

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – Tabii, bir başka sevindiren husus daha var, Türkiye Afet Sonrası İyileştirme Planı'nın hazırlanmış olması, bütün altlığının hazırlanmış olması, mevzuat ve bilişim altyapısının da tamamlanmak üzere olması bizi de ziyadesiyle memnun etti ki bu Komisyon

raporumuzda Afet Sonrası İyileştirme Planı'nın hazırlanmasına dair geniş değerlendirmelerimiz olmuştu. Burada sunumunuzda da gördük ki TASİP'in yani Afet Sonrası İyileştirme Planı'nın da süratle hazırlanıyor olması bizi ziyadesiyle memnun etti.

Tabii, burada bir yandan da bizim KENTGES ve UDSEP gibi 2002'den beri devam eden ve birçok kurum, kuruluşa Ulusal Deprem Stratejisi Eylem Planı kapsamında görev, ödev, yükümlülük yükleyen, bunun da yüzde 30'dan fazlasının tamamlandığı, yüzde 20'ye yakınının devam ettiği, işte yüzde 50'sinde de daha yapılacak çalışmaların olduğu bu Strateji Eylem Planlarının, bu ve benzeri planların güncel tutulması ve sürekli izleme, denetleme kurullarıyla aktif hâlde tutulmasında fayda var. Bizim yeniden başka bir stratejiye geçecek, yeniden başka planlamalar yapacak zamanımız, lüksümüz yok. Bu planlarımıza da sadakatle sahip çıkmalı, buradaki eylemleri de süratle tamamlayacak bir seferberlik duygusu hâlinde geliştirmemiz lazım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, toparlayalım Sayın Vekilim.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Evet.

O yönüyle, bu depremin büyüklüğünü, bu depremin etkilediği alanı, bu kadar yıkımı hesaba katmadan AFAD'ı eleştirmenin sağduyulu bir yaklaşım olduğuna inanmıyorum.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Tabii, muhalefette eleştirmek daha kolay!

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Muhalefet için eleştirmek daha kolay. Muhalefet çünkü eksiklikleri öne çıkarmak için kendisini maalesef...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sonuca bakıyor muhalefet, biz öldük, sonuç bu.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Maalesef öyle bir yaklaşım var.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sonuç bu, biz öldük.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Bunun bir mücadele olduğunu, bunun daha iyisini yapmakla hepimizin yükümlü olduğunu biz biliyoruz, hissediyoruz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ben şimdi anlatacağım, yani izin verirse Sayın Başkanım.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Bugüne kadar Türkiye'de afetlerle mücadele kapasitesinin bu noktaya taşınması...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Nereden nereye geldik.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Nereden nereye gelindi... 1999 depremi milat olarak bilindi ama ondan daha büyüğünü yaşadık. İnşallah, Allah'ın izniyle buradan edinilecek tecrübelerle de Türkiye çok daha güçlü bir şekilde; AFAD'ımızla bütün koordinasyonunu, halkla ilişkilerini, kamu diplomasisini en iyi şekilde yürüterek, toplumsal farkındalığıyla en yüksek seviyeye çıkararak çok daha güçlü bir tecrübe edinecektir diyorum.

Emeğinize sağlık.

Cenab-ı Allah bu afetlerden, daha büyüklerinden ülkemizi, insanımızı muhafaza etsin diyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok teşekkür ediyorum.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Başkanım...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müsaade buyurun, söz vereceğim.

Aslında, siz yokken, biz sizden önce en son konuşmacı olarak daha önceki Sayın Başkanımıza söz vermiştik ama siz de geldiniz, bu şeyimizi bozalım. Sizin de kısa, öz bir konuşma yapacağınıza ben inanıyorum çünkü vaktimiz de epeyce azaldı, benim de söyleyeceklerim var. Beş dakika içinde toparlarsak memnun olurum.

Buyurun.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Ben biraz heyecanlıyım, biraz da duyguluyum elbette. O bakımdan bu konuda toparlamayabilirim, biraz zamanımı aşabilirim.

Öncelikle, bütün Türkiye'nin başı sağ olsun, başımız sağ olsun. Yaralılarımıza acil şifalar diliyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Âmin.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bu anlatılan, biraz önce bizim Komisyon temsilcilerimizden Sayın Gökân Bey, Sayın Müzeyyen Hanım konuştu; bilimsel verilerle konuştular. Sayın Müzeyyen Hanım yer bilimci, bu işin o kısımlarına hiç girmeyeceğim. Onlarla ilgili, bunlar gizli saklı değil, bilinen gerçekler, “Bunlara göre tedbir alınmalıydı.” derken bir de şu kitabı gösterdi Sayın Müzeyyen Şevkin “2019’da -yani dört yıl önce- aha da bunları saydık.” dedi.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – 2021.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – 2021.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Pardon, 2021. “2021’de bunları saydık.” dedi. Ayrıca, Sayın Gökân Zeybek “Bu konuda bilumum, acil önlemlerin alınması gereken hastanelerin, işte okulların, belli yerlerin bu konuda hemen dikkate alınarak taşınması, tedbirlerin alınması, ona göre bir önlem alınması konusunun değerlendirilmesi gerektiğini.” söyledi. Tespit var, bugün de konuşuyoruz. Maalesef konuşuyoruz, yazıyoruz, çiziyoruz, yönetmelik çıkarıyoruz ama fiiliyatta bir şey yapmıyoruz. Liyakatli bir yönetimimiz de yok. Bunu “Efendim, bu kadar büyük bir felaketti, bu felaketin üstü daha Türkiye’de, dünyada hiç görülmemiştir.” demenin de “Efendim, böyle bir algı yaratılıyor.” demenin de hiçbir manası yok. Neden yok? Bir kere, AFAD, siz burada bir şey yapmışsınız daha önce, işte 9-11 Ekim 2019 tarihlerinde hem de bire bir bu depremin şiddetiyle aynı, Kahramanmaraş Pazarcık merkez üssü 7,5’in üstünde bir deprem tatbikatı yapılmış, 7,5 şiddetinde. Bu tatbikata bu depremin bire bir aynısını kurgulamış ve yapılan tatbikatta Adıyaman, Gaziantep, Kahramanmaraş, Malatya depremden en çok etkilenen iller olarak sayılmış; Kilis, Osmaniye ve Şanlıurfa’nın az etkilendiği yerel düzeyde bir tatbikat yapılmış, bire bir ve bunun içine nedense tam bir deprem bölgesi içerisinde olan Hatay, Osmaniye, Adana alınmamış. Şimdi, sunum yapan arkadaşımız şiddetle Adana’yı söyledi, İskenderun Körfezi’ni söyledi, Hatay’ın bu büyük depreminin beklendiğini söyledi ama bu tatbikatta onlar yok. Bu, Sayın Soylu’nun önderliğinde yapılmış. O gün, Sayın Soylu o gün bile, konuşurken bir telsizle haberleşme yapmış. Bakınız, o zaman da söylemişler: “Deprem anında bütün iletişim konusundaki gerekli tedbirler alınacak.” Arkadaşlar, şimdi bir şey, bir örnek anlatıyorsunuz, bu örneği ben acıyarak dinliyorum kendi içimde, yüreğimde. Efendim, birisi pili bitmesin diye aşağıda telefonu kapatmış; aferin. Kapatmayana “Tu kaka.” mı diyeceğiz? Ne diyeceğiz?

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – Hayır, hayır.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bu bilinci vermediğimiz için, vermediğiniz için, vermedikleri için...

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – “Bu bilgileri vermeliyiz.” anlamında söyledim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – “Vermeliyiz.” ayrı bir şey ama o göçüğün altında üç gün... Bir başka baba da çocuğunun birisini çıkardığında, telefonunu eline aldığı anda dedi ki: “Üç gün boyunca -çocuğuma deprem eğitimi vermişim, en çok o zaman canım yandı- 112 dâhil her birimi aramış ama ulaşamamış.” Neden? GSM operatörleri çalışmıyordu. Biz o gün “Nerede göçük var?”ı bilemedik çünkü haberleşme imkânımız yoktu. Bir göçükte bir eksik varsa o eksikliği tamamlamak için yetkilileri arayamadık. O kriz merkezinden göçüğe, göçükten kriz merkezine, kriz merkezinden göçüğe bizzat gitmek zorundaydık; kazma için, kürek için, hilti için, jeneratör için, iş makinesi için. Ve size bir şey söyleyeceğim, kabul edersiniz, etmezsiniz, biz bunu yaşadık, bütün milletvekili arkadaşlarım bire bir sorarak yaşadı. Soruyoruz, oradaki AFAD yetkilisinin hiçbir şeyden haberi yok: Ne kaç tane aracı var, ne kaç tane jeneratörü var, ne kaç tane AFAD var, ne kaç tane arama kurtarma... Hangi yerde göçük var, hangisine ne gönderecek? “Bilmiyorum.” diyor, “Bilmiyorum.” Bilmiyorsa orada işi ne? “Bilmiyorum.” diyor ya! Şimdi bütün bunlara rağmen, bakın, şunu söyleyeyim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Öyle değil, öyle değil. Depremde öyle bir şok yaşanıyor ki, ben Adapazarı’ndaki valinin ne hâle düştüğünü o gün...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Efendim, ben yaşadım. Onun için Sayın Bakanım, ben şunu söyleyeceğim: Oradaki iktidar milletvekillerimiz, kaymakamlarımız, valilerimiz ve bizler, hepimiz söylediğiniz gibiydik. AFAD’ın görevi ne? AFAD’ın görevi ne? Oraya o gün bu yönetimi yapacak dışarıdan insan getirmek. 70 ilimizde bir şey olmadı, 70 ilimizde. Bir sürü helikopterimiz var, İncirlik Hava Üssü’müz var, Adana Havalimanı’mız var ve bizim arkadaşlarımız öğlen oradaydı, neden AFAD gelmedi? Neden arama kurtarma gelmedi? Ve ben şunu, bizzat yaşadığım bir şeyi söyleyeceğim: Bunun adı “akıl tutulması” “heyecan” falan değil, akıl yokluğu. Gelmiş AFAD yetkilisi, alet edevatı yok. Diyoruz ki nerede? “Havaalanında aldılar.” Niçin? “Arkadan gönderecekler.” Bir dakikanın bile önemli olduğu, hayati bir konuda nasıl olur da arama kurtarma ekibi üstünde teçhizatsız oraya intikal ettirilir? Nasıl olur? Köpek yok, o yok, bu yok. Gelelim şuna: Bu tatbikatta dahi, yapılan bu tatbikatta, bire bir aynı olan tatbikatta dahi...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yalnız bir düzeltme yapayım Suzan Hanımefendi, bir dakika.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Buyurun efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bakın, ben çok iyi biliyorum, 40 vali aynı anda aynı gün görevlendirildi, kaymakamlar...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Efendim, sonuç, bakın şunu anlatmaya çalışıyorum, bakın...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hayır ama yani şöyle, yani bu çok önemli çünkü daha önceki depremlerde bu yapılamadı.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ya, sonuç olarak şunu söylüyorum Sayın Bakanım, diyorum ki: Gelen AFAD’cılar biz karşıladık, gerekiyorsa o bu fark etmez.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tabii, tabii.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Arabalarımızla aldırдық.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz, sağ olun.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Yani tabii ki yapacağız, biz, hepimiz yapacağız, orada siyaset falan yok, AKP’si...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yok artık gerçekten.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Yok, tabii ki yok. Benden çok Abdülkadir kardeşim çaresizdi çünkü o iktidardı, ona daha çok yüklendiler.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Doğru, doğru.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Yani öyle değil, benim anlattığım bu değil, lütfen başka açıdan bakmayınız. “Muhalefet milletvekili” demeyiniz, acılarımızı anlatıyoruz. Bakın, neden oldu? İşte, anlatıyorum. Bu tatbikat o 3 ilde olmamış ve bire bir aynı tatbikat. Ona rağmen, GSM konusu o gün var olmasına rağmen bu problem çözülmemiş. Neden? Sorumlusu kim? Bundan dolayı gerçekleşen ölümlerin sorumluluğunu kim alacak? Neden?

Bunun dışında, bakın, orada, o gün tatbikatta aynı büyüklükteki bir depremin, aynı illerde olacağı zaman 1.413 personel, 1 helikopter, 271 araç, 1 arama ve kurtarma köpeğinin katılımıyla tatbikat yapılmış. Bu mudur? Yani sonra sayıyı vermişiz, bize, 7 şehre 1.413 personel, sadece 1 helikopter ve sadece 1 köpek. Bununla mı kurtaracaktık? Tatbikatta. Sonra bize verilen rakamlara bakın: 35.250 arama kurtarma personelinin çalıştığı ifade ediliyor bu şeyde. E, o kadar göçük var, her bir göçüğe 1 tane mi düşüyor? Bu mudur? Soruyorum ben AFAD yetkilisine 3’üncü günü, 3’üncü gününe kadar yaprak kımıldamadı, insanların hayat bağı, yaşam eşiği üç gün, bunu bilim adamları söylüyor. Yani o üç günü geçirdikten sonra biz cenaze toplamaya mı geldik, ne oldu? E, biz o üç günden sonraki kısımda... O yaşam eşiğinde yok, 3’üncü gün ve ben oradaki AFAD yetkilisine sordum, 35 kişi geldiler, üstlerinde aletleri yok, oradaki ne kadar hırdavatçı varsa 1 zabıta, 1 polis, gitti bizden 1 zabıta, emniyetten 1 polis; dükkânları kırdık; kazmaları, kürekleri, makasları getirdik. 16 yaşında bir çocuk gözümüzün önünde bağıyor: “Benim adım Kağan, Kağan. Ben buradayım. Üstümde annem ile babam var.” diye. O çocuğu iki gün sonra “Çıkarılır mı çıkarılmaz mı?” diye görececek bir AFAD yetkilisini iki gün aradık Burcu Köksal’la. Neyse, onlar da geçti, adama sorduk, gelen arkadaş: Nasıl çalışırsınız? Dedi ki: “Abla, biz göçüklerde ekip çalışırız, 1 kişi ne yapar bir göçükte?” dedi. “Biri aracı yönetir, öbürü ışığı tutar, öbürü ses dinler, biri ‘Kimse var mı?’ diye sorar, öbürü makası bilmem ne yapar. Ekip çalışırız, en az 10-15 kişi.” Yani bu 35 kişi 3 göçüğe yeterdi, bende 400 göçük var, sadece İskenderun’da. 3 göçük mü? Bu mudur gelme işi üç gün sonra? Ve beni bırakın...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İskenderun’daki göçüklerin miktarı daha azdı Antakya merkeze bakılırsa, Kırıkhan’a...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hayır, ya, bakan, başka bir şeyden bahsediyorum, ben yaşadığımı anlatıyorum. Ben oradaydım, onu anlatıyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Lütfi kardeşim Kırıkhan’daymış, onu anlatıyor; öbürü Defne’deymiş, onu anlatıyor. Ben bulunduğum yeri anlatıyorum. Yani duyduğumu değil gördüğümü anlatıyorum, yaşadığımı anlatıyorum. Hani kimsenin bana “Bu yoktu, hayır öyle değil.” deme şansı yok bu anlattıklarımnda çünkü bire bir yaşadım. Ve bütün bunlara rağmen, biz gelmişiz, hâlâ diyoruz ki: “Şu, şu, şu.” Peki, kim bu sorumluluğu alacak? Bu insanların evleri göçtü, öyle değil mi? En masum insanlar mülkiyet hakkı sahipleri. Şimdi anlattınız yani sadece müteahhit değil burada sorumlu, bir proje geliyor. Yer... Ne onun adı? Yer yapısı inceleniyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Zemin etüdü.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Zemin etüdü yapılıyor, bu proje zemin etüdüne uygun mu değil mi, değerlendiriliyor. Buna uygun yapıp yapılmadığını, yapı denetim firmaları, ki onlar da müteahhit firmalar, A’ninkini B, B’ninkini de A denetliyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – O değişti.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ya, neyse yani böyleydi, geçmişte konuşuyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, geçmişte öyleydi.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Tabii yani.

Ondan sonra e? Sonra yapı kullanma iznini alırken bir denetim var, sonra Şehircilik ve İklim Bakanlığının denetimleri var. Bakın, bir araç muayenesi yapıyoruz parayla yılda, bu araç trafiğe çıkmaya uygun değilse çıkarmıyoruz. E, yapı denetimi niye yapmıyoruz? Ve bunlar yapılmadı diye ölen bu insanların hem mülkiyet hakları hem can hem hayatlarının tazminatını kim ödeyecek? Bir afet yasası...

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Belediyelerin de orada sorumluluğunu düşünmek lazım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Herkes için söylüyorum.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Belediyeler bile...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Tabii, onu söylüyorum ben. Zaten belediye veriyor ruhsatı. Hayır onu söylüyorum, en başta onu söylüyorum. Müteahhit getiriyor diyorum, zemin etüdüne uygun mu değil mi, planına bakıyor, ruhsat veriyor. Ruhsattan sonra yapı kullanma iznini onlar veriyor. Sonra Şehircilik Bakanlığının denetimleri var, doğru mu? Bütün bu silsilede herkes sorumlu, şimdi niye kimse sorumluluk almıyor? Nihayetinde devlet ve devlet kurumları sorumlu. Bu yüzden bütün bu insanların bütün zararlarının giderilmesi için bir çalışma yapmanız lazım, kusursuzlar. Onlara devlet öder, rücu eder müteahhitine, belediyesine, yapı denetim kurumuna; kimeyse, kim imza atmışsa. En az 20-30 tane imzayla bu işler, bu sisilleden geçiyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Doğru, doğru, çok imza var.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Evet, onlar, bir müteahhidi alarak da böyle olmaz bu iş yani.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Sayın Vekilim, siz de...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Devam edeceğim efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Özür dilerim, bir şey soracağım, siz de iyi bir hukukçusunuz. Yani bu konuda ne gibi teklifleriniz var? Mühim olan bizim bundan sonra...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – E, söylüyorum, yani mevcut Afet Yasası'nı uygulayın, mevcut anayasal haklarını insanların verin.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani biz özellikle bundan sonra böyle...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Şimdi, bakın, Sayın Bakan...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, tenkitleri yapalım ama teklif ve tavsiyelerimizi de söylersek...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Bakan, hâlâ giderilmeyen birtakım şeyler var, ben bunu burada konuşmak zorundayım. Bugün 42'nci gün. 42'nci gün şu telefonumuza gelen, hâlâ çadır; çadır ya, geçici barınma yeri olacak çadır. Size gelmiyor mu Lütfi kardeşim, gelmiyor mu?

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Geliyor.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hepimize geliyor, 10 telefonun 9'u çadır, çadır ya. Bu çadır aslında ne demek biliyor musunuz? Geçici barınma alanı; on-on beş günlük. Şimdi, bu yağmurun altında, altlarında tablaları yok, yerden yüksekliği yok, zemine sıfır; bir çadır veriyoruz, her yağmurda battaniye, yorgan, minder ıslanıyor. Dışarı çıksa yağmur, içeride kalsa çamur. Rüzgâr esiyor bizde, Yarıkkaya, hop alıyor, uçuruyor.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – 130 bin çadır dağıtıldı Hatay'da sadece.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Olabilir ama durum bu, durum bu. Şimdi, hâlâ çadır, konteyner istekleri... Ve engelliler hiç düşünülmemiş, hiçbir yerde; kadınlar hiç düşünülmemiş. Bakın, bütün çadır kentler, 550 tane... Daha yeni yeni başladı, kırk iki gün sonra. 550 tane çadırın olduğu çadır kentlerimiz var, 150 var, 75 var, 50 var, altı var. Bunların her bir yanı açık. Çeşitli ahlaksızlıklar da oldu, sorunlar oluyor. Tuvaletler bir 500 metre, 1 kilometre, 300 metre ileride. En gerideki adam gece yarısı tuvalete gidecek, kadınlar çocuklarını koruyor ama kendilerini koruyamıyor. Ayrıca, mahremiyet alanları yok kadınların; emzirme vesaire, toplu alan...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – O konuda haklısınız, tabii, onların...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – E, söylüyorum, giderin diyorum yani.

Engellilerin tuvaleti yok, bakın, bütün tuvaletler alaturka; engelli oturup kalkamıyor, gidinceye kadar altına yapıyor çocuklar. Artık her şey kuyruğa büründü; bez alacak kuyruk, yemek alacak kuyruk, çamaşır alacak kuyruk, tuvalete gidecek kuyruk, banyo yapacak kuyruk. Bugüne kadar iki kez banyo yapmayan insanlar var, kırk iki gün, kırk iki gün! Uyuz, bit, bunların hepsi... İshal başladı, salgın hastalıktan da mı ölelim? Hijyen hiç yok, hiç yok; tuvaletlerin hâlini görmelisiniz. Mesela, duşların önünde giyinecek yer yok, bir duşa giriyorsunuz, şu kadar, önünde bir perde var, kıyafet asacak, giyinecek soyunacak yer yok. Bunlar yani nasıl... Hâlâ, hâlâ, hâlâ diyoruz ki “Öyle yönetiyoruz, böyle...”

AFAD bir de ne yapıyor? Gelen bütün yardımların tek elden alınması için, dağıtılması için el koyuyor birçok şeye. Benimkine de, 1.150 çadıma el koydu.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Doğru yapıyor abla.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Doğru yapıyor(!) Peki, doğru yapıyor, ulaştırmıyor ama.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Abla, ulaştırıyor.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ulaştırmıyor.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – 130 bin çadır dağıtılmış.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Şimdi, bakın...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Yetmez ama en azından 130 bin...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ya, yeter, yetmez ama neticede ulaştırılmıyor. Şöyle bir durum da var: Bakın, sokakta hâlâ hamile, engelli, sorunlu insanlar var ve yaşayamıyorlar. Bir kere yaşam alanları gerçekten konteyner bile değil. 21 metrekare konteynere sığmayan aileler var, bunların da tiplenmeye düşünülmesi lazım. 21 metrekarelik de olmalı, 30 da olmalı, 40 da olmalı, ailenin nüfusuna göre A, B, C formülleri olmalı. Sığmıyorlar, şu kadarcık yer, ranza da yok.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Doğru da tırla taşınması vesaire bunların...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ama bakın, prefabrik yapılabilir orada Sayın Bakan; Sayın Bakanım, yapılabilir, demonte... Yani 21 metreye 5 çocuk... Sayın Cumhurbaşkanımız “3 çocuk, 5 çocuk” dedi, yaptılar; şimdi sığmıyorlar 21 metrekareye; biri mutfak, biri yatak, tuvalet de var...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, özellikle, çok hızlı...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Şimdi, neticede şunu söylemeye çalışıyorum...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buyurun efendim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hâlâ bu perişanlık giderilmedi. Bunca tatbikatlar yapılırken de “Biz bunu öngöremedik, bu büyük bir afetti.” demenin hiçbir anlamı yok. “Algı yaratılıyor.” demek, üstünü kapatmaktan başka bir şey değil. Bire bir aynı şiddetle olacak bir tatbikat yapılmış 2019’da, 9-11 Ekim. Bunun için bu tatbikat gündemine alınmamış bile; Hatay, Adana, Mersin...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Aynı anda kırılacağı...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Neyse ama yapılmış, 7,5 şiddetinde. Ankara’yı etkileyeceği düşünülmüş ama Hatay’ı etkileyeceği düşünülmemiş ve ne olmuş? Bakın, ciddi... Sayın Müzeyyen Hanım ve Gökhan Zeybek Milletvekillerim anlattı; ya, hiçbir planlama... Bakın, havaalanları, hastaneler, bunun gibi kritik yerlerle ilgili hiçbir şey düşünülmemiş.

Askere gelince... Mustafa Kemal’de Serhan Asker bir program yapıyor: “Görkemli Hatıralar” Çok etkilendiğim sahnelerden biridir; bir genç kız, küçücük, ailesi göçük altında kalmış. Mustafa Kemal’in sırtı -Lütfi kardeşim de bilir- Deniz Alayının arkasına bağlıdır, Deniz Alayına bitişik; öyle değil mi? Mahallemiz bitişik. Kızcağız diyor ki: “İncindim, asker kapılarını açmadı ama ben ona üzülmedim, onu buraya göndermeyen iradeye kızdım.” Bu millet, askerini hâlâ böyle seviyor. Benim çocuğum, senin çocuğun, onun çocuğu ama göndermediler, beden gücüne de ihtiyaç vardı; bırakın onu.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Sizin askeri ne kadar çok sevdiğinizi biliyorum.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Biliyorum, evet.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Yalnız, asker bu konuda sizin laflarınızdan inciniyor.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – İncinmez.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – İnciniyor.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bakın, neden? Ben, burada...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Aileniz asker sevdalıdır.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Kesinlikle öyle, ben 4 nesil şehit torunuyum. Mesele o değil, ben askerimi çok seviyorum.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Asker sahadaydı.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bakın, şunu anlatmaya çalışıyorum...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Az önce siz yoktunuz...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bak, Lütfi kardeş, 70 tane ilde deprem olmadı. Orada sorumlu tuttukları kişi, kurumun kendisi de değil; bakın, kurum diyor. Bak, Kızılay bizim için çok önemli bir kurum değil mi? Ben madalyalı bir kan bağışçısıyım ama Kızılay çadır satınca, giyecek satınca, yiyecek satınca biz inciniyoruz. AFAD başka bir şey yapınca biz inciniyoruz. Bu yönetim, afet yönetme işi AFAD’ın madem, bu talimatları da verecek olan, organize edecek olan, hızlandıracak olan, zamanı doğru kullanacak olan bu kurumdur. Bunu yapamamıştır, becerememiştir ve sınıfta kalmıştır. Biz öldük, sonuç bu; biz öldük, üç gün sonra geldiniz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yalnız, Sayın Vekilim, bir hususu belirteyim. Yani biz, hep birlikte, hepimiz deprem bölgesindeydik; biz her yerde jandarmayı da gördük askeri de gördük.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sonradan, 4’üncü gün...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Hayır, ilk gün...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Açıklaması var, Genel Kurmayın açıklaması var.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – İlk gün de...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Genel Kurmayın açıklaması var.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Benimle birlikte...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Genel Kurmayın açıklaması var, resmî açıklamaları var.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Hayır, ben jandarmayla gezdim.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Sayın Vekilim, Malatya’da...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ben jandarmayla gezdim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bakın, resmî açıklamaları var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, şöyle...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Resimlerim de var, lütfen, Twitter’den bakın.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ben hiç yoktu demiyorum, 4’üncü gün...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Lütfen, Twitter’den bakın.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bakın, arkadaşlar...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – 2’nci gündü, jandarmayla gezdim, Twitter’den resimlerime bakın.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Kurtarma önemli, kurtarma. İnsanlar öldü mü; öldü.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bakın, birincisi, o üç gün kritiği önemliydi, kurtarmada beden gücüne ihtiyacımız vardı.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – 2’nci gündü, 2’nci gündü; lütfen, yalan yanlış konuşmayalım

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bilinçli insana ihtiyacımız vardı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sakin olun...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ben “Asker gelmedi.” demiyorum...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Twitter’ıma bakın.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – “Zamanında gelmedi.” diyorum.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – 2’nci gündü, Twitter’ıma bakın.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, şöyle, arkadaşlar, müsaade ederseniz...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – İkincisi, yağmalandı, her yer yağmalandı; kuyumcular, onlar, bunlar...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Hayır, ikinci gündü, jandarmayla gezdim, lütfen, Twitter’ımı açın, bakın.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ben kendi yaşadığım yeri söylüyorum.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Biz de yaşadığımızı söylüyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, şöyle... Müsaade eder misiniz.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Tamam, biz de kendi yaşadığımızı aktarıyoruz. Ben depremin ilk günü Malatya’da askeri gördüm.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Suzan Hanım, siz yoktunuz az önce, izah edildi efendim.

NECİP NASIR (İzmir) – Suzan Hanım, ilk gün, İzmir Bornova’dan mavi berelilerle kargo uçağıyla ben geldim, kalkınca resmin tarihini göstereyim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

NECİP NASIR (İzmir) – Bütün birlikler, İzmir Havaalanı’ndan deprem bölgesine intikal etti.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, şöyle yapalım...

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Van’dan gelen...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Allah aşkına...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Arkadaşlar, kendi kendinize karşılıklı...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Allah aşkına şunu söylemeyin. Deyin ki: “Evet, geç kaldık.”

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Hayır, geç kalmadı, oradaydı.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Deyin ki: “Evet, zamanında gelemedik.” Deyin ki: “Evet, biz kurtaramadık.”

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Lütfen, ezbere konuşmayın.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Deyin ki: “Evet, göçüklerden, aşağıdan insanlar bizden yardım istedi, el uzatamadık.”

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Siz, gördüklerinizle kendinizi sınırlandırmayın; bu doğru bir yaklaşım değil. Sadece kendi gördüklerinizle sınırlandırıyorsunuz, bizim de gördüklerimiz var.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Çünkü ben oradaydım.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Biz de oradaydık.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Benim Twitter’ıma bakın, o günün resmi var ya.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hanımefendi, bakın, bu AFAD neyi göremedi biliyor musunuz?

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ezbere konuşmayın, ezbere konuşmayın.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – İki gün Hatay televizyonlarda geçmemiş, sebep?

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ezbere konuşmayın, sizin olduğunuz yerde yokmuş demek ki, bizim olduğumuz yerde vardı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, arkadaşlar...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – 10 ilin büyüklüğünden daha büyük bir deprem oldu, 10 ilin can kaybından daha büyük bir can kaybı oldu...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sayın Vekilim...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Siz jandarmanın olmadığı yerde gezmişsiniz, olan yerde gezseydiniz keşke.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – 10 ilin göçüğünden daha fazlaydı...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sayın Vekillerim...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – 10 kat daha fazla gelmesi gerekiyordu..

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Olan yerde gezseydiniz, bizim olduğumuz yerde vardı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Derya Hanım...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bizim olduğumuz yerde Twitter yoktu, internet yoktu.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Televizyonlar gidiyor, herkes bunu anlatıyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, müsaade ederseniz...

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Van’dan gelen uzmanlarımız vardı, ilk gün.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Değerli arkadaşlar...

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – 7 şubatta paylaşımım var.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bizde yoktu hanımefendi, Hatay’ı iki gün televizyonlara geçmemişsiniz deprem oldu diye.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Çadırları kurmuşlar.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Olur mu öyle şey ya?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sayın Vekillerim, teşekkür ediyorum.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – 7 Şubatta paylaşımım var.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ya, bakın, en azından... 42’nci gün, hâlâ tuvalet yok diyorum ya, engelli için...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, müsaade ederseniz, ben de bir bilgi vereyim.

Evvela, ben şu ana kadar konuşmadım. Ben de deprem bölgesini iki üç defa dolaştım, müsaadenizle, kendi müşahedelerimi kısaca arz etmek istiyorum. Çünkü daha önce ifade ettim ben de, pek çok depremde bizzat işin içinde bulundum; 99 İstanbul depremi, arkasından Düzce depremi, Simav, Van vesaire, Dinar depremi, Eber depremlerinde bizzat faaliyet içindeydim. Dolayısıyla burada şunu ifade edelim: Hakikaten büyük bir deprem, bunu kabul etmek lazım.

Ben de özellikle Adıyaman Besni’de vazifelendirilmiştim. Hakikaten giderken tabii, mühendis gözüyle Pazarcık’ı, arkasından Gölbaşı’nı, daha sonra Besni’deki yapılan bütün binaları bizzat müşahade ettim. Kendim de iyi bir mühendisim ve bunların niçin yıkıldıklarını bizzat müşahade ettik, tespitleri aldık, hakikaten bu tespitlerimi rapora zaten koyacağız ama şunu ifade edeyim: Besni’ye gittiğim zaman tabii, orada da herkes çadır istiyordu, konteyner istiyordu ama orada binaların tamamı yıkılmamış. Biz orada şunu yaptık: Ben orada Çevre Şehircilik Bakanlığındaki özellikle denetim elemanlarıyla birlikte bizzat kendim oradaki büyük yapılara, KYK yurtlarına, diğer birtakım yıkılmayan yapılara, TOKİ’nin binalarına gittik, bunları çok süratli şekilde “Bunlar sağlamdır.” diye karar aldık, ben de kendim girdim, yapıları bizzat kontrol ettim ve bunlara bunları yerleştirdik. Mesela, Besni’deki hastaneye kimse cesaret edip girmiyor ama baktığımız zaman yapıda, herhangi bir sistemde bir hata yok ama bir iki sıva döküntüsü var veyahut da asma tavandan bir iki tane plaka düşmüş, bunları gördük, hemen bunu kontrol ettirdik. Hatta oradaki vatandaşlar binalara geçmek istemiyordu, arka arkaya iki deprem olmuş neticede. Hatta TOKİ’nin binalarının etrafında vatandaşlar toplanmış, evlerine girmiyor. Kendilerine şunu söyledim, çok dikkat çekici bir şey: “Bakın, benim burada kalacak yerim yok, araba içinde kalmak istemiyorum. Sizin bu evler çok güvenli, anahtarını verin, ben bu evlerden birine -girmiyorsunuz- gireyim.” deyince oradaki insanlar hakikaten inandı ve hemen TOKİ binalarına girdi. Tabii, orada BOTAŞ’ın doğal gaz hattında problem vardı, onu da yaptırdık. Yani herkes çadır istiyordu ama sağlam binalara kısa zamanda bunları yerleştirdik.

Arkasından ben Şanlıurfa’daki durumu gördüm, Kilis’teki durumu gördük. Tabii, barajlarla ilgili problemlerden bahsettiler. Kendim bizzat Tahtaköprü Barajı’nı inceledim. Ayrıca, Reyhanlı Barajı, Yarseli Barajı ve Büyük Karaçay Barajlarını bizzat yerinde görerek inceledik. Sayın Başkanım, burada şunu ifade etmek istiyorum: Öyle birtakım dedikodular çıkıyor ki; mesela “Yarseli Barajı yıkıldı, kaçın.” diye ve oradaki bütün herkes, Antakya’dan herkes kaçtı. Belki biz insanlara “Ya, yıkılma falan yok, geri dönün.” deyinceye kadar gerçekten zaman aldı...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Bakanım, çok özür diliyorum, bir şey söyleyeyim...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bitti, müsaade edin.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Orada tsunami ilanını bizim yetkililerimiz yaptı, sahilde, ikinci depremde.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müsaade ederseniz ben kendi müşahedelerimi anlatayım.

Daha sonra, ben Ankara'ya geri döndüğüm zaman “Büyük Karaçay Barajı yıkıldı, yıkılıyor.” diye bir şayia çıktı ve bu şayia neticesinde, inanır mısın -o baraj Bakanlığım döneminde yapılan bir barajdı- gecenin saat 03.00'üne kadar bütün hesaplara baktım ve gece saat 03.00'te dedim ki: “Bu baraj yıkılmaz.” Ondan sonra uyudum ve daha sonra da bizzat yerine gittim, barajda inceleme yaptık, herhangi bir sıkıntı yok. Hatta biz gittiğimiz zaman tabii, orada, Antakya'da vatandaş su istiyordu. Hemen tabii, Büyük Karaçay'dan Antakya'ya ve civar ilçelere giden isale hattımız vardı, barajdan arıtma tesisine. Arıtma tesisi ve isale hattının yapımını biliyorum ama isale hattıyla şehir arasında kırıklar vardı. Orada KOSKİ'nin ekipleri vardı, bizim Afyonkarahisar Belediyesinin ekipleri Antakya'ya gelmişti, onlara tamir ettirdik ve belli hatlara su verilmeye başlandı. Yani bunu özellikle vurgulamak istiyorum. Oradan, ben özellikle barajların kontrolünden sonra... Tabii, Kırıkhan da benim görev alanımdaydı, bizim Afyonkarahisar, Kırıkhan'ı sahiplenmişti.

Şimdi, değerli arkadaşlar, yani ben orada şunu gördüm: Besni'ye gittiğimiz zaman o kadar çok malzeme geldi ki Başkanım, hakikaten. Hatta belediyenin bütün depoları doldu, tırlar orada malzemeleri indirmek için sıra beklediler, hatta Besni merkezde biz Çankırı Valisiyle tırdaki malzemeleri indirmek için birlikte çalıştık yani o kadar çoktu. Ben buradan bütün milletimize, doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine her türlü anlayıştaki insanımıza gönülden teşekkür ediyorum, milletimle gerçekten gurur duyuyorum çünkü bütün millet gerçekten seferber oldu, hatta biz tırlardan çoğu yerde geçemedik. Tabii, bu arada İskenderun bana vazife verildi -İskenderun sizin memleket- orada tabii, gidince, vatandaş bizi görünce “Su.” diyor. Hakikaten orada da biz önemli bir çalışma yaptık. Bakın, burada şunu belirtirim: Lütfi Bey'e söylemiştim, biz 2017 yılında İskenderun için dev bir isale hattı, 1.500 milimetre çapında isale hattı yaptık, çok modern, İstanbul'daki gibi çok ileri bir içme suyu arıtma tesisini teslim ettik Hatay Su Kanalizasyon İdaresine. Fakat...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Nerede teslim ettiniz Sayın Bakan? Neresi bahsettiğiniz yer?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İskenderun isale hattı, içme suyu arıtma hattı. Müsaade et, bak raporlar var. Benim bildiğim konu.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Beraber toplantılarımız oldu...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hayır, müsaade eder misin. 2017'de teslim ettik. Ben Suzan Hanımefendi size onun teslim, tesellüm şeylerini gönderebilirim. Mükemmel, hatta depolara, yeni depolara su bastık fakat daha sonra şunu ifade edeyim, çok üzülüm: Orada, İskenderun'da vatandaşlar benden su istedi “Suyumuz yok.” deyince “Ya, burada isale hattı var, arıtma tesisi var, nasıl su gelmiyor?” dedim. Şöyle bir şey olmuş bakın, çok acı bir şey: HATSU bu tesisi aldıktan sonra çalıştırmamış, çalıştırmamış, hatta oradan limana bir boru hattı çekilecekmiş, belli bir hattı da tamamen kaldırmış, boruları bir kenara koymuş...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ben de izah edeyim Sayın Bakanım size...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bir dakika müsaade edin.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Biz Valilikle toplantı yaptık...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ya, bırakın Valilikle toplantıyı, ben bizzat işin içindeyim. Dedik: “Ya, bunu çok acele yapalım.” 750 metre uzunluğunda; 1,5 metre çapında duktıl font boru gerekiyordu. Tabii, bunu kim alacak? Ben bizzat Samsun Makinanın sahibini aradım Adana'da.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – 1 kişi üretiyor zaten Türkiye'de.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – “Ne olur, sana belki yüklü olacak ama bu boruyu tamamen ver.” dedim ve hiç tereddüt etmeden 750 metre uzunluğunda; 1,5 metre çapındaki boruyu verdi, döşedik, artıma tesisine bağladık. Ben bizzat bu...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Deprem zamanında bu oldu sanıyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tabii tabii, yeni.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bunu biliyorum ben. Abdulkadir Bey, sizler...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hatta Abdulkadir Bey’le beraber çalıştık.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Zaten bu afet yönetimi devletin artık yani sizin.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İkincisi... Suzan Hanımefendi bakın, burada az önce Sayın Vekilimiz Gökhan Bey şunu söyledi: “Ya, burada bazı hataları sadece Hükûmete yüklemeyelim, kurumlara yüklemeyelim, herkesin bir hatası var.”

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Hayır, bir araştırmaya başlarsak bu Komisyon amacından çıkar, bizden yardım bekleyen insanlar var, insanlar bir şey bekliyorlar.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bunu, Hatay’ı araştırmayacağız şimdi.

Bakın, ona bakarsak Lütfi Bey’e sordum: “Ya niye çalıştırmadı...”

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Başkanım, buraya belediye başkanlarını çağırın onlarla konuşalım. Bugün AFAD burada, AFAD burada olduğu için...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ya, dönüyor dönüyor, oraya geliyor. Maraş’ı anlatan yok, Antep’i anlatan yok, Urfa’yı anlatan yok.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müsaade eder misin...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Antep’i anlattık ya, siz yoktunuz, biz anlattık ya. Ne kadar çirkin ya!

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Arkadaşlar, bir dakika müsaade eder misiniz.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ya, çok çirkin Başkanım, gerçekten çok ayıp ediyorlar. Her toplantıda konuştum, kendileri gelmiyorlar, dinlemiyorlar “Konuşulmadı.” deniliyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Size söz vermedim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hangi toplantıda konuştun?

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Tutanaklardan lütfen...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Derya Hanım, size söz vermedim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hayır, ben başka bir şey söylüyorum; su konusu ya da başka bir konuda onların belediye başkanlarının eleştirildiğini duyduunuz mu arkadaşlar, siz katılmıyorsunuz?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bir dakika, müsaade edin.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Dönüyor dönüyor Lütfü Savaş, bunu da anlayamadım ya!

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ya, bir dakika müsaade edin, ben olanı anlatıyorum.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Bugün AFAD’ı konuştuk, AFAD’la ilgili...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müsaade eder misiniz arkadaşlar, söz vermiyorum.

Netice itibarıyla arıtma tesisine gittim. İnanır mısın, arıtma tesisinde otlar bitmiş, çok üzıldüm. Neticede, bunu DSİ’den rica ettik, KOSKİ, Denizli Büyükşehir Belediyesi ekipleriyle birlikte orasını şimdi ayağa kaldıracaklar, İskenderun’a son derece kaliteli, yüzde yüz güvenilir su verecekler. Burada şunu söylemek istiyorum: Yani orada bütün kurumlar, sadece KOSKİ değil, Afyonkarahisar değil, Denizli’den tutun, İstanbul’a, Ankara’ya kadar bütün kurumlar çalıştı. Bunlara, çalışan herkese...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bütün belediyeler de geldi, her parti.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, ben de onu söylüyorum. Yani dolayısıyla çalışan herkesi kucaklayalım, teşekkür edelim. Orada çalışmak kolay değil arkadaşlar.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Onların hepsine sonsuz teşekkür ediyoruz, ayrı. Biz bu kurtarma kısmında bir eleştiri yapıyoruz yani.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, burada benim de tabii tenkitlerim var.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ve şu an eksik...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müsaade eder misiniz, benim de tenkitlerim var.

Sayın Başkanım, benim sizden ricam, az önce söyledim, yeni gelen vekillerimiz var, mutlaka AFAD binalarını elden geçirin, gerekli ödenek için ne gerekiyorsa ayırtalım. Buraya İstanbul’da olduğu gibi depreme dayanıklı AFAD binalarını hemen yaptıralım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkanım, bir yapıcı eleştiri ilave etmek isterim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müsaade eder misiniz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Toplanma alanları, sığınma alanları da yok yani.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tabii, tabii onları söyleyeyim.

Efendim, ayrıca belli toplanma alanları maalesef işgal edilmiş.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müsaade eder misiniz, ben sizlere hiç müdahale etmedim, ben de bir toparlayayım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Pardon.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani tecrübelerimi anlatıyorum ve çok kısa, beş dakikada özetleyeceğim, müsaade eder misiniz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Tabii, tabii.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Başkanım, bir de şunu gördüm: Malzemelerin dağıtımı için – Allah aşkına ben bunu raporumla da ilgili makamlara bildirdim- AFAD’ın artık mutlaka çok iyi bir bilgisayar programına ve mutlaka barkodlu bir sisteme geçmesi lazım. Nerede ihtiyaç var? Bu lojistik meselesi... Bu konuda AFAD’a şunu tavsiye ediyorum: Bir program yazalım, bütün malzemeleri...

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Bir programı var Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bir dakika, var ama çalışmadı.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Büyük marketler var ya 10 bin bayisi olan, keşke bunların yöneticileri bize sunum yapsa da bu dağıtım nasıl yapılıyor bir görsek.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Arkadaşlar, müsaade eder misiniz.

Ben büyük marketlerle de görüştüm, aradım. “Bizimkiler ona uymaz, biz bir yerden dağıtım yapıyoruz.” dediler.

AFAD için özel bir program lazım ve tamamen barkod sistemiyle malzemelerin sınıflandırılması lazım. “Nerede ihtiyaç var, nereden temin edecek?” Bunun belli olması lazım Başkanım, bunu özetle vurgulamak istiyorum.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Sayın Bakanım, Amazon’dan geldi mesela, çok güzel bir şey yaptı.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – En hızlı ve en yakın ulaşılabilir noktalarda olması lazım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Arkadaşlar, bana izin vermiyorsunuz, ben hiç kimsenin sözünü kesmedim.

Başkanım, en çok ihtiyaç WC ve duş ihtiyacı. Gerçekten bunun başlangıçta düşünülmesi lazım, bunu her depremde görüyoruz. 99 depreminde tuvaletler yaptık, konteynerlerden özellikle duş ve WC’ler yaptık.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Engelli WC...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Engelliler için de yapılması lazım.

Başkanım, Van depreminde bazı kurum ve kuruluşlar için -burada arkadaşlarımız da var- çok hızlı prefabrik, çelik veya beton, betonarme yapılar yaptık; onlar uzun süre kalıcı olarak kullanıldı, hatta şu anda Van Gölü’nün yanındaki çelik konstrüksiyondan yapılan yapılar DSİ tarafından hâlâ kullanılıyor. Yani bu konuda İstanbul Teknik Üniversitesi şu anda bir çalışma yapıyor, konteynerlerden ziyade çok hızlı bir şekilde mümkünse bizim kalıcı konutları yapmamız gerekiyor. Bir de Sayın Başkanım, sizden şunu rica edeceğim...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Prefabrik kalıcı konut ama.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, evet prefabrik kalıcı konut.

Bu konuda da bir çalışma var, ben de gönderebilirim. Şu anda İTÜ’deki bir ekip çalışma yapıyor, birinci raporu çıkardılar, size de ulaşmıştır herhâlde. Şimdi, bu hafta sonuna kadar İTÜ’deki bütün gruplar diğer üniversitelerle iş birliğiyle ikinci bir rapor hazırlayacaklar, ben de rapora katkı vermek için gayret ediyorum.

Sayın Başkanım, size çok önemli bir hususu daha ifade etmek istiyorum. İl afet risk azaltma planlarını bütün illerde çıkartmışsınız, teşekkür ediyoruz ancak şunu belirtelim: Ama inanır mısınız, bazı yerlerde inceleme yaptık -şimdi isim vermeyeyim, burada bazıları için sıkıntı olabilir- bazı illerde bu raporlardan ilgili kurumların haberi yok. Gönderilmiş fakat takibi yapılmamış yani bu konuda sizden bütün bu raporların takibinin yapılmasını istiyoruz. Hatta biz Komisyon olarak şunu teklif edeceğiz Necip Bey’le beraber Komisyonunda, birkaç arkadaşın, sizlerin de görüşünü de alarak, hatta Cumhurbaşkanımızın bir tebliğiyle, karnamesiyle illerdeki valiliklere gönderelim: Bir üst kurul kurulsun, ardından ilçelerde, kaymakamlıkların başkanlıklarında ve teknik ekiplerle hızlı bir şekilde yapılması gereken çalışmaları yapsın, takipler yapsın. Bunu özellikle rica ediyoruz. Sorarsanız siz de zaten bunu göreceksiniz.

Binaların depreme karşı takviyesi konusu var. Bu takviye konusu gerçekten çok su götürür bir konudur hatta 99 depreminden sonra İstanbul’daki bütün üniversitelerdeki hocaları toplayarak “Depremde binaların güçlendirilmesi, takviyesi nasıl olur?” diye bir kitap da çıkarmıştık yani bu güçlendirmenin de ele alınması gerekiyor.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Suistimal eden firmalar oluştu efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Suistimal eden firmalar var “takviye” adıyla yapının yükünü daha da artırıyor, bunun da mutlaka ele alınması gerekiyor.

Konsollardan bahsetti az önce değerli vekilimiz.

Tabii, proje hataları var, zemin, temel hataları, inşaat malzemesi, beton, demir uygulama hataları var. Yani bir defa, dünyada pek çok yerde, deprem olan bölgede işçilerden ustalara kadar herkes sertifikalı hâle geliyor. Bakın, kalıp ustası... Eline bir çekiç alan geliyor “Ben kalıpcı ustasıyım ve demirci ustasıyım.” diyor. Dolayısıyla bu böyle olmaz, mutlaka sertifikasyon işlemleri; su tesisatçısı, demirci, kalıpcı, bunlar... Mühendisler için de... Bakıyoruz yeni mezun olmuş bir arkadaş, daha inşaat görmemiş ama 20 katlı bir binanın projesini imzalayabiliyor.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – 20 kata atabiliyor mu?

NECİP NASIR (İzmir) – Yok, atamıyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sonradan düzeldi.

NECİP NASIR (İzmir) – Düzeldi, doğru.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Düzeldi ama bana göre gene de...

NECİP NASIR (İzmir) – Sertifikada var da tam, net denetimi yok.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Net denetim olması lazım.

Sayın Başkanım, az önce arkadaşlar da Derya Hanım da bahsetti, pek çok yerde kolon kesilmesi veya kirişlerden tesisat geçirilmesi gibi yapının statliğini tamamen bozacak işlemler yapılıyor. Bunlar için mutlaka, belli bir süre, üç yıl mı olur, beş yıl mı olur... Yapıların mutlaka denetlenmesi gerekiyor, hatta yapıların özellikle bir kayda alınması gerekiyor. Buna ne diyeceğiz? Yapı stokunun bütün illerde envanterinin çıkarılması gerekir. Bunun için tek bir program yapalım ve önce bütün riskli illerden başlayarak bunu belirleyelim.

Biliyorsunuz bugün bir toplantı yapılıyor, TÜBİTAK ve MTA’nın katıldığı bir toplantı; “Hangi iller riskli?” buradan başlayarak onun isimlerini bize bildirecekler. Bu denetimleri yapalım.

Benim sizlere de şu teklifim var: Sizler özellikle kurum olarak mevzuatta; kanun, genelge, ilgili yönetmelik gibi hususlarda talepleriniz varsa, eksiklikler varsa, bunlarla ilgili birtakım tenkit, tavsiye ve teklifleriniz varsa bunları da bildirin ki... Mühim olan, maksadımız, bir daha böyle bir felaket yaşanmasın; yaşanır bile bunun sevk ve idaresi, yönetimi çok daha sağlıklı olsun diye teklif ediyoruz sadece konutlar için değil, organize sanayi bölgeleri için de. Gerçekten sanayinin yoğun olduğu bölgelerde de ciddi bir çalışma yapılması gerektiği kanaatindeyim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Enerji nakil hatları, doğal gaz hatları...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tabii, enerji nakil hatları, doğal gaz hatları, vesaire bunların hepsinin incelenmesi lazım.

Böylece biz konuşmalarımızı tamamladık.

Sayın Başkanım, size ve ekibinize şimdi söz veriyorum. Tabii bugün kısa bir süre zarfında, on beş dakika içinde sorulan sorulara cevap verebilerseniz memnun oluruz, yok veremezseniz bunları yazılı olarak bize, Komisyonumuza en geç önümüzdeki pazartesi akşamına kadar bildirmenizi rica ediyoruz; bir haftalık bir süre veriyoruz.

Teşekkür ediyoruz.

Söz sizde.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Teşekkür ederim.

Kıymetli Sayın Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz; öncelikle bu yaşanan büyük felaketten dolayı kaybettiğimiz canlar için kurum olarak ve de millet olarak duymuş olduğumuz üzüntüyü tekrar belirtmek istiyorum. Bütün canlarımıza Allah rahmet eylesin. Tabii, mesuliyet makamında olunca bunun yükü bütün arkadaşlarımızla beraber hepimizin omuzunda ve bunun üzüntüsünü de çok büyük bir şekilde hepimiz hissediyoruz.

Özellikle, konuşmaların hemen hemen hepsinde bir konu var. Türkiye Afet Müdahale Planı'nı bir şekilde tekrar hatırlatmak istiyorum. AFAD burada koordinasyon birimi olarak çalışıyor ama güncellenen TAMP'ta 23 afet grubu var. Dördüncü seviye ilan ettiğimiz afetlerde de 25 afet grubu aktif olarak çalışıyor. Burada haberleşmeyle ilgili grubumuz Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının uhdesinde. Yine, nakliye grubumuz Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızın uhdesinde çalışıyor. Afet, güvenlik ve trafik grubumuz var; bunlar İçişleri Bakanlığımızın... Ve burada hasar tespitleriyle ilgili, enkazla ilgili çalışmalar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın uhdesinde; Tarım, orman ve hayvancılıkla ilgili olan çalışmalar Tarım ve Orman Bakanlığımızın uhdesinde devam ediyor. Barınma ve arama kurtarmayla ilgili çalışmalar, çalışma grubu AFAD kapsamında devam ediyor. Burada şunu anlatmaya çalışıyorum: Bunu, biz, AFAD olarak tek bakışımıza yapmıyoruz. Şu anda Cumhurbaşkanı Yardımcımızın Başkanlığında AFAD Koordinasyon Kurulu hâlen daha devam ediyor. Orada hem Sanayi Bakanlığımız hem de Çalışma Bakanlığımız ilk günden beri koordinasyonda görev alıyorlar ve orada bütün bakanlıklarımızla beraber... Beslenme grubunun başında da Kızılay bu çalışmaları aktif bir şekilde yürütüyor. Bu hem ulaşım noktasında hem haberleşme noktasında büyük bir organizasyon; Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızın uhdesinde yürüyor, sorumluluğunda yürüyor. Büyük bir organizasyon ve buna bütün bakanlıkların, ilgili bütün kurumların, bazıları ana çözüm ortağı, bazıları da destek çözüm ortağı olacak şekilde yürütülen bir organizasyon. Aynı şekilde, illerde de bu yapının bir benzeri devam ediyor. Orada da il valimizin koordinasyonunda il AFAD, il TAMP grubu toplanıyor ve bu afetleri en iyi şekilde yönetmek için -yine aynı şekilde- ilgili bakanlıkların ve ilgili kurumların katılımıyla bu çalışmaları yürütüyorlar.

Tabii, AFAD olarak bizler koordinasyon kurumuyuz ve eksik kalan, koordinasyon gerektiren bütün konularda bizim müdahil olmamız gerekiyor. Bu konuda da ekibimizle beraber -yine aynı şekilde- koordinasyonda yer alan bakanlıklarımızla beraber bu çalışmaları yürütme gayreti içerisindeyiz.

Tabii, bu büyük bir afet. Bu büyük afetle beraber gerek Birleşmiş Milletlerden gerekse Avrupa Birliğinden ve dünyanın diğer ülkelerinden gelen ve çalışmalara katılan arama kurtarma birlikleri ve insani yardım birlikleri de oldu. Bu afetten sonra değerlendirme toplantıları yapıldı. Özellikle Birleşmiş Milletler INSARAG grubunun yapmış olduğu bir değerlendirme toplantısı var. Ben şunu belirtmek isterim: Burada arama kurtarma noktasında ve diğer insani yardımlar noktasında bu, bugüne kadar dünyada uygulanmış olan rutinlerin, konulmuş olan kuralların tamamının gözden geçirileceği bir afet olarak değerlendiriliyor. Müdahale noktasında, artık yeni paradigmaların ortaya konulması gerektiği konusunda herkes hemfikir olmuş durumda. Çünkü aynı anda 10 bine yakın yerleşim yerinin etkilenmesi, 26 bin enkazın aynı anda oluşması ve bununla beraber hava koşulları; hepsi eklendiği zaman bunun yürütmesiyle ilgili olarak yeni bir anlayışın ortaya koyulması noktasında iki hafta önce çok geniş katımlı toplantılar gerçekleştirildi. Burada her kurumun alması gereken dersler var, bizlerin de kendi adımıza aldığımız çok büyük dersler var. Bunlarla ilgili olarak, yeniden Allah bizleri bu tür afetlerle karşılaştırmamasın ama, her kurumun, bu Türkiye Afet Müdahale Planı kapsamındaki her kurumun, Risk Azaltma Sistemi kapsamında görev alan bütün kurumların üstlenmesi gereken bütün kurum... "Kurum" derken buna fert fert de bakmak lazım, millet olarak da bakmak lazım; hepimizin üstlenmesi gereken sorumluluklar var ve yeni bir anlayışın ortaya konulması gerekiyor.

Sayın Vekilimiz tatbikattan bahsetti. Farkındalık eğitimlerine 2020 yılında başlanmış durumda; -o zaman ben bu görevde değildim- her ay bir konu başlığı altında Türkiye’de ilk kez afet farkındalığıyla ilgili çalışmalar yapılıyor; okullarda yapılıyor, afet çantasıyla ilgili çalışmalar yapılıyor, “Çök-kapan-tutun”la ilgili yapılıyor; her ay yapılıyor. Daha sonra 2021 yılı “eğitim yılı” ilan ediliyor; bu da bir farkındalıktır, bunların olması gerekiyor yani bizim her eve ve her bir ferde ulaşmamız gerekiyor. Yine, burada 66 milyona yakın insana birebir ulaşıyor; bunlar büyük bir takip sistemiyle yapılıyor. Afet farkındalığıyla ilgili olarak bütün sivil toplum kuruluşlarına gidilmiş durumda, bütün askerî birliklere eğitim verilmiş durumda, bütün STK’lerle bir araya getirilmiş durumda. Yine, akreditasyon sistemi -sunumda da bahsettik- ilk kez oluşturuluyor. Akreditasyon sistemini hem bir farkındalık olarak almak lazım hem de afetselliğin yüksek olduğu bir ülkede afetle ilgili olarak ortak güç oluşturma adına ortaya koymak lazım. Bugün bizim 200 tane yani, 100 tanesi akredite edilmiş durumda, 100 tanesi de eğitimleri bitmiş durumda olan aktivite edilmiş birimiz var. Dünyanın her yerinde bunlar bu şekilde yapılıyor yani kamu kurumlarının arama kurtarma birlikleriyle müdahalesi sınırlı; her yerde mahalle birlikleriyle, sivil toplum kuruluşlarıyla yapılıyor. Bu tatbikatlar Türkiye’de yapıldığı gibi eyalet düzeyinde Amerika’da da yapılıyor ve Japonya’da her yıl ülke düzeyinde bu ortaya konuluyor. Bunların yapılması ve devam etmesi gerekiyor. Bununla beraber buraya yeni ikaz alarm sistemlerinin ve bizim teknolojiyi kullandığımız alanların da entegre edilmesi gerekiyor.

Biz, burada birçok çalışmayı aynı anda ortaya koymaya çalıştık. Yani, geçmişteki iki yıla bakarsanız her alanda sivil toplum kuruluşlarıyla, kamu kurumlarıyla, diğer birimlerle bir araya geldik; mesela, bu sene tatbikatlar kapsamında, tüm okullarda 2 defa tatbikat yaptık; bunun adı “çök-kapan-tutun” ama onunla ilgili olarak hem nisan ayında hem de kasımda yapmış olduğumuz tatbikata çocuklarda bir farkındalık eğitimi oluşturmayı -gidip ailelerine bunu anlatmalarını- sağladık. Bütün yurtlarda, kredi yurtlarda aynı şekilde tatbikatlar yapıldı. Bunlar farkındalık adına yapılması gereken ve devam etmesi gereken faaliyetler.

Bizim afet yönetim döngüsünde gözden kaçırdığımız bir şey var, o da şu: Biz kriz yönetimine odaklanıp, risk yönetimine odaklanmıyoruz. 2015 yılındaki Sendai çerçevesinde, bunun altı çizilerek, bu İRAP’ların, TARAP’ların yapılması riski önceleyen bir anlayışın ülke olarak, hükümet olarak benimsenmesinin sonucu. 81 ilimizde il risk azaltma planlarının tamamlanması, TARAP’ların ortaya konulması ve bu anlayışın devam ettirilmesi önemli.

Sayın Bakanım, TARAP’larla ilgili olarak, burada bir takip sistemimiz var. Üç ayda bir il koordinasyon kurulu toplantılarında il risk azaltma planlarının her ilde görüşülmesini zorunlu hâle getirdik, Bakanlık genelgesiyle de bunu zorunlu hâle getirdik. Aynı zamanda biz il risk azaltma planlarını hazırlayan -üniversiteden akademisyenler de dâhil olmak üzere- komisyonları dağıtmadık ve bu komisyonlara bunların takibiyle ilgili de görevler verdik. Aynı zamanda, altı ayda bir yani senede 2 defa bütün illerdeki birimlerin toplanarak genel değerlendirme yapmasını sağladık yani biz de depremde önce 5-6 ile uğrayarak orada da kendimiz de bizzat bu değerlendirme toplantılarına katıldık. Bunlar yaşayan planlar; bazı planların eksik olduğunu gördük, bazı planların, eylem planlarının orada sadece genel çerçeveyi çizdiğini gördük. Bunlarla ilgili olarak da her ilin kırmızı eylem planlarının oluşturulmasını -mesela önümüzde AFAD RED programı olsun, diğer konular olsun bunlarla ilgili olarak- ilinizde ne tür afetler yaşanacaksa sıralama yapılarak bunların önceliklendirilmesini istedik. Burada, yerel düzeyde çözülecekler yerel düzeyde çözülsün, Bakanlık düzeyinde çözülecekler Bakanlık düzeyinde ve yine Hükümetin karar alması gereken konularda tavsiyelerde bulunulması diye bunlarla ilgili olarak takip sistemimiz var. Yani bunu da Deprem ve Risk Azaltma Genel Müdürlüğümüzden Orhan Hoca ve ekibi takip ediyorlar.

Bizim, riski minimize edip onunla ilgili olarak... Zaten afet yönetim döngüsündeki en önemli konu riskin minimize edilmesidir, riskin mücadele edilebilir duruma çekilmesidir. O zaman, kriz yönetimi, kriz yönetimi olarak algılanır; yoksa burada, 11 ili doğrudan etkileyen bir afette riskin yüksekliği krizin yönetimini de çok boyutlu olarak, işin açıkçası, hem koordinasyon boyutuyla hem diğer boyutlarıyla zorlayan bir durumdur. Bizim, öncesinde riski minimize edecek ve kriz yönetimini daha makul bir şekilde ortaya koyacak bir anlayışı burada hep beraber gerçekleştirmek için çaba göstermemiz gerekiyor ki bu yönde de geçmişte çok önemli adımlar atıldı, bundan sonra da bu afet sonrasında da büyük adımların atılacağını ve şu anda da çalışmalarının başladığını belirtmek isterim.

Bir diğer konu, afetin yaralarının sarılmasıyla ilgili olarak, ilk andan itibaren, müdahale boyutuyla, bizim ekiplerin sevk edilmesi noktasında da burada sadece uçaklarla, askeri uçaklarla -ki afetin olduğu dakikada bunlar koordine edilmiştir yani daha afetin çözümünün yapılmadığı dakikada- bizim birliklerin sevk edilmesi için bir çalışma ortaya konulmuştur. Bununla ilgili olarak hem askeri kargo uçaklarıyla hem de Türk Hava Yollarına ait uçaklarla buradaki bütün -ulusal seviye ilan edildikten sonra- ulusal kapasiteyi bu bölgeye aktarmak için yoğun bir çalışma ortaya konulmuştur. Burada, sadece askeri uçaklarla, 6 Şubatta 28 uçakla 134 sorti yapılmıştır, bunlar bu bölgeye taşınan kişiler. Yine, Türk Hava Yollarına ait kargo uçaklarıyla 108 sefer gerçekleştirilmiştir, bunlar da her gün artarak devam etmiştir. Şunun da altını özellikle çizmek istiyorum: O gün, Hatay Havalimanı -malumunuz- kullanılabilir durumda değildi, Maraş yine aynı şekilde, Adıyaman aynı şekilde yani burada kullandığımız iki tane havaalanı; Malatya ve özellikle Adana'daki iki havaalanını aktif bir şekilde kullandık. Dolayısıyla bütün lojistik merkezini buraya konuşlandırmak durumunda kaldık. Burada hem askeri uçaklar hem yurt dışından gelen uçaklar hem bizim Türk Hava Yolları kargo uçaklarıyla taşınanlarla iki havaalanında yoğunluk had safhaya ulaştı. Dolayısıyla -Sayın Vekilimizin belirttiği beklentiler- araç bulma noktasında, bunların diğer illere gönderilmesi noktasında ilk gün belli aralıklarla sıkıntılar yaşanmıştır. İkinci bir handikabımız da suydur: Biz, gelen bütün araç gereç ve lojistik malzemelerini kara yoluyla sevk ettik ilk gün çünkü helikopterlerin ilk gün uçuşu söz konusu değildi, hava muhalefeti vardı.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Deniz yolu niye kullanılmadı?

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Deniz yolunu kullandık efendim. Biz İstanbul'dan ve diğer illerden birçok iş makinesini deniz yoluyla naklettik yani burada 18 bin tane iş makinesinin bu tarafa sevk edilmesi söz konusu.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Hâlâ konteynerler de nakledilebilir deniz yoluyla.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Deniz yoluyla konteynerleri naklediyoruz efendim, yurt dışından aldığımız konteynerler şu anda deniz yoluyla naklediliyor. Yine, konteynerleri demir yoluyla da naklediyoruz şu anda, bir taraftan da kara yoluyla da naklediyoruz yani biz, hemen, afetin 2'nci gününden itibaren, bir taraftan da konteyner alanlarını hazırlamaya başladık. Şu anda 30 binin üzerinde konteynerin kurulumu gerçekleştirilmiş durumda, 245 konteyner alanı şu anda yapılmış durumda.

Bir taraftan da burada, mağdur olan afetzede vatandaşlarımızla ilgili olarak bir şeyin de altını özellikle çizmek istiyorum: Hem bir taraftan bu tarafa afete müdahale için 271 bin personel taşındı, görevli taşındı, diğer taraftan da biz, yoğun bir şekilde tahliye faaliyetini gerçekleştirdik yani bugüne kadar 800 binin üzerinde tahliye edilen vatandaşımız var afet bölgesi dışına -kendi imkânlarıyla gidenler hariç- bunları da uçakla, kara yoluyla, tren yoluyla, deniz yoluyla tahliye ettik. Bu, hem müdahalenin yapıldığı hem de tahliyenin yapıldığı bir dönem.

Çadırlar konusunda, şu anda 501.069 çadır bölgede kurulmuş durumda. Özellikle Hatay özelinde -Sayın Vekilimiz bahsetti- 143.564 çadır şu anda bölgede.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – İhtiyaç ne kadar efendim?

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Efendim, iki tane konu var: Bir tanesi, biz, her gün, kendi çadır üretim kapasitemiz 3.500 civarında, bunları bölgeye sevk ediyoruz; ayrıca, yurt dışından şu anda 6 uçak geliyor, 3 tanesi Çin’den, 3 tanesi de Pakistan’dan geliyor.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Her gün mü geliyor?

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Her gün geliyor. Her gün uçaklarla biz çadır taşıyoruz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Şu anda ihtiyaç ne kadar sonuç olarak?

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Bir bu kadar daha düşünün bence.

NECİP NASIR (İzmir) – Şimdi, ihtiyaç değişiyor Sayın Vekilim, evine girmeyip tedirgin olup kapısının önüne koymak isteyen de oluyor.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Şey açısından söylüyorum şimdi, ağır hasarlı, hasarlı, yıkık binaların sayısının bile -şu anda 143 bin- yaklaşık dörtte 1, beşte 1’i kadar yani.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Ama o hesaplama yöntemi yanlış. Sonuçta, hasarsız evi olan insanlar da evine çıkmıyor, çadır istiyor.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – O zaman daha da yüksek talep yani.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Şu anda, Sayın Vekilim, iki konuyla, afetzedelerimiz iki noktada... Bir, afet bölgesi dışına çıkan afetzedelerimiz şu anda geri dönüş yapıyorlar. Çadır talebinde iki konuda bizde artış var, bu sebeple hiç durmuyor mesela, sürekli çadır talebimiz var.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Orada süreleri dolanlar da bir süre sonra tekrar, daha da gelecekler.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Yok, onları biz yurtlara alıyoruz, gerekirse kiralarnı verip kiraya alıyoruz ilçelerde. Yani otelden...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şu anda Afyonkarahisar’da 13 bin afetzede kalıyor otellerde.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – ...çıkarıp gönderdiğimiz hiçbir afetzedemiz yok yani bununla ilgili olarak. Bir, geri dönenler var. Sizler de zaten o bölgenin vekillerisiniz, içerisindeyiz, bizden daha çok yaşıyorsunuz. İkinci konumuz da şu: Artçı sarsıntılar devam ediyor. Dolayısıyla mesela, Hatay’da evine giren hiçbir vatandaşımız yok sağlam bile olsa.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Her gün sallanıyor.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Her gün sallanıyor. Yani Düzce depreminde yıkılan binamız yoktu bundan önceki.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bir de inşaat yasağı var, mesela tadilat yapamıyorsunuz, yeni ev yapamıyorsunuz yani benim açımdan bakın, hem yazlığım hem kışlığım yok, inşaat yapacağım diyelim, yapamıyorum. Bunun gibi şeyler de var, böyle kalakaldık yani. Ama bu arada, şununla da tezat tabii yani bir yandan TOKİ’nin yapması.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, toparlasın müsaade ederseniz.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Yani çadır konusundaki talep, özellikle 4 ilimizde, Hatay’da, Maraş’ta, Adıyaman’da ve Malatya’da -Malatya’da azalmaya başladı- devam ediyor. Bugün, her gün, 10 bin çadırı biz -kendi ürettiklerimiz artı yurt dışından gelenlerle beraber- gönderiyoruz, buralara teslim ediyoruz yani burada da bir tır en fazla 200 çadır alıyor. Yani büyük bir lojistiği, 500 bin şey yaptık... Yani bizim 160 bin çadırımız vardı fakat dünya çadır stokunun da çoğunun Türkiye’de olduğunu gördük. Çünkü dünyadaki bütün çadırları, ülkelerin kapasitesini almaya çalışıyoruz, ülkelerin gönderdikleri sınırlı sayıda. Bir taraftan kendimiz üretiyoruz, bir taraftan da ürettiriyoruz şu anda.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkanım...

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Buyurun efendim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkanım, iç donanımları konusunda da aslında bir şeyin farklı düşünülmesi gerekir, yapıcı bir öneride bulunayım: Yağmur yağıyor, ıslanıyor zeminler; rüzgâr esiyor, gidiyor. Mesela, altyapı paletlerimiz falan yok ama ranza sistemi en azından düşünülebilir hem battaniyeler, yataklar ıslanmasın, yukarıda kalsınlar diye. Ranza sistemi düşünülebilir çadır içerisine, palet düşünülebilir. O bimsler şöyle: Suyu çekiyor, onu denedik Abdulkadir’le bir ara, bimsleri falan her yerden stoklamıştık, o suyu çekiyor ve soğuk oluyor ama palet, paletin üstünde bir izolasyon...

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Şu anda bütün çadırlarımız için bunu getiriyoruz. Şimdi, şöyle bir konu var, Sayın Bakan...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Suzan Hanım, bakın, yeni bir uygulama yapıyorlar.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Bununla ilgili olarak palet sistemini çoğu ilimizde getirdik. Bizim çadırlarımızda beşik sistemi var yani bizim, AFAD’ın çadırlarında -gerçekten dünya standartlarının çok üzerinde çadırlar bunlar- beşik sistemi var yani hiçbir yerden su almıyor bunlar, her tarafı kapalı fakat bazı çadırlarda, bağış olarak gelen diğer çadırlarda zemin üzerine bir tane şilte atılıyor, etrafı kapalı dolayısıyla burada sıkıntı yaşanıyor. Bunlarla ilgili olarak şu anda illerimizde bütün koordinatör mülki idare amirlerimiz bu teminleri yaparak çadırların su almaması için gerekli tedbirleri alıyorlar şu anda. Tabii, yoğun bir yağış dönemi geçirdik geçtiğimiz iki günde. Burada da özellikle bizim tahliye ettiğimiz çadır sayısı 200 Adıyaman’da. 200 tane konteyner kent ve diğer bireysel çadırlarda kısmi olarak su alma oldu, onları da biz yurtlarımıza alarak misafir ettik ve o çadır konteynerleri de başka yerlere taşıdık. Buradaki sıkıntımız şu Sayın Bakanım: Afetin akut döneminde hem arama kurtarmaya katılanlar hem de vatandaşlarımız da oradaki afetzedeler de enkazın başından ayrılmayarak mahallelerinde bölüm bölüm alanlara çadır kentler oluşturdular. Bunlar bizim yerini seçtiğimiz alanlar değil fakat işte, Düzce’de de yaşadık, orada da vatandaşlar dışarıda kalmasınlar diye anında hemen parklarda falan kurduk. Yağmur anında sürekli olarak düşünülen işler... Çadır kentlerin ve konteyner kentlerin yönetmelik gereği bir standardı var, dünya standartlarına uygun yapılıyor bunlar.

Bir diğer konu, lavabolarla ilgili ilk günlerde tabii sıkıntılar yaşadık ama şu anda rakamları da verdim, çok yüksek oranda yapıyoruz. Mahremiyetin artırılması noktasında da gerekli tedbirler alınıyor. Şu anda bizim bireysel tuvalet olarak bıraktıklarımızı...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Engelli lavabolarınız hâlâ yok ama.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Engelli lavabosu şu anda yüzde 6 civarında verilmiş durumda ve bin tane de engelli lavabosu şu anda üretime verilmiş, onları da peyderpey sahaya sevk ediyoruz Sayın Vekilim. Onlarla ilgili olarak da hangi...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ama duşların dışında kabin yok, onlar asker tipi, koğuş tipi yani üryan birisi nasıl giyinecek?

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Onlarla ilgili mahremiyeti sağlayıcı tedbirler şu anda alınıyor. Yani akut dönemde tuvalet yok, işte, sayın vekilimiz bahsetti, insanlar duş alamıyor.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Çıktı, duşunu aldı, herkes anadan üryan...

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Şu anda soyunma kabinleri olan konteynerler bir taraftan üretilerek bölgeye gönderiliyor. Onlar da diğerleriyle değiştirilecek ama bunların hepsinin bir üretim süreci ve şeyi var. Yani bizim bu olaya başladığımız zaman 2.400 tane konteyner duş ve tuvaletimiz vardı AFAD olarak stokumuzda.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Şu an dağıttığınız toplam duş ve WC sayınız...

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Şu anda işte, 30 bine yakın duş ve konteyner dağıttık.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hâlâ çok eksik.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Bununla ilgili ikinci konu: Konteyner kent kurduğumuz alanlarda zaten konteynerlerde duş, içerisinde mutfak var dolayısıyla bizim yoğunlaşmamız gereken alanlar çadır kentler. Çadır kentlerin de gittikçe sayısı azalacak çünkü oradan konteyner kentlere alacağız. Bu bir süreç olacak ama hızlı bir şekilde 24.680 şeyimiz var, şu anda duş, WC...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sayın Başkanım, bir de şu, sağlam binalara bakıp en iyisi vatandaşı oraya yönlendirmek lazım.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Efendim girmiyorlar, korku var artçılardan dolayı.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Orada da şöyle bir tereddüt var Sayın Bakanım, giderilmesi gerekir. Şimdi 2 kez orada deprem oldu. Birinci depremde bir tespit yapıldı, diyelim sizin binanız hafif hasarlı birincisinde, benimki ağır hasarlı. İkinci defa bir deprem gerçekleşti, daha üst düzeye olması gerekir; ağır hasarlı hafife döndü, hafif hasarlı ağıra döndü. Böyle çelişkili sonuçlar sebebiyle Şehircilik Bakanlığının ya da AFAD yetkililerinin yaptığı testlere ve tespite şu anda halk güvenmiyor ve hiçbirini girmiyor yani böyle de bir durum var. Bakın, itiraz süresi de daha dün, bakın kırk iki gün sonra, dün muhtarlıklarda asıldı. Yirmi sekiz gün itiraz süresi var yani otuz gün diyelim, o itiraz süresinden sonra da sıra, şu, bu, bir iki ayda o sürecek. Şimdi, şunu anlatmaya çalışıyorum: Bir iki ay sonra zaten bahar gelir bize ama bizim aslında şimdi ihtiyacımız oluyor, yağmur yağ. Şunu demek istiyorum: Bu testlerin de halkın güvenini sağlayacak şekilde, bilimsel bir şeyle yapıldığını algılamaları lazım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, ben de onu ifade ediyorum yani herkese çadır vermek yerine sağlam binaları bizzat tespit edip, halka güven verip oraya yerleşmesini sağlamak lazım. Yani ben şahsen...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bir de onarım konusu önemli biraz önce...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, ben şahsen Besni’de bunu bizzat yaptım yani kendim yerleştirdim.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Hatay için Orhan Bey daha iyi bilir, kararı verecek bir kurumumuz yok.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hatay’da... Ama diğer yerlerde mümkün. Bakın, Sayın Başkanım, ben şunu söyleyeyim: Tabii, Hatay gibi, Kırıkhan gibi, Kahramanmaraş gibi büyük hasar alan ilçelerde ve il merkezlerinde bu zor ama bazı yerler var, hasar miktarı çok az, sağlam bina fazla, köyler var, oralarda özellikle vatandaşın bir an önce kendi konutuna geçmesini sağlamak lazım diye düşünüyorum.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Efendim, tabii, bu yaşanan afetin de kendine göre bir psikolojisi var. Yaşanan travmanın büyüklüğünden dolayı insanları ne kadar ikna ederseniz edin kendileri psikolojik olarak hazır olmadan oraya girmeyecekler. Yani biz Düzce depreminde işte, hocalarımızdan bir ekip kurarak kapı kapı gezdirdik yani burada hasarsız binalarla ilgili “Evinize girebilirsiniz.” diye ama kimseyi sokamadık çünkü 99 depreminin travması var üzerlerinde. Burada da büyük bir deprem var, bunu biraz zamana yayacağız efendim. Zaman geçince insanlar kendiliğinden girebilecekler. Bazıları belki hiç girmeyecekler, evlerini değiştirecekler, böyle bir durum var. Yani ikna çalışmalarına, psikososyal destek çalışmalarına devam ediliyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, birkaç dakikada toparlarsak çünkü sekizde bitirelim.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Sayın Bakanım, diğer bir konu efendim, Sayın Müzeyyen Vekilimiz belirtmişti Adana’yla ilgili olarak. Biz tabii, afetten etkilenen az hasar, orta hasar, ağır hasar ve yıkılacaklara kim etkilenmişse 10 bin lira genel bir ödeme yapalım dedik. Şu anda da 1 milyon 500 binin üzerinde ödeme gerçekleştirildi. Adana’da da şu anda 86.348 kişinin ödemesi gerçekleştirilmiş durumda. Burada bazıları, bazı afetzedelerimiz alamamış olabilirler. Dün bütün illere bir genelge bir de basından da duyuru yaptık. Burada adres uyumsuzluğu diye bir konu var. Fiili olarak bir yerde oturuyor ama resmî adresi başka bir yerde. Biz resmî olarak oturduğu adrese göre ödeme yapıyoruz. Mesela, polis memuru Hatay’da oturuyor, ikametgâhını almamış Hatay’dan, tayin olmuş gelmiş buraya. Biz ödemeyi yaptığımız zaman polis memuruna ödeme yaptık bununla ilgili olarak. Yani birçok kişi döndü bize bununla ilgili olarak, “Bunu nasıl geri iade edebilirim? Ben taşındım ama adresimi almadım.” diye. Bu adres uyumsuzluklarıyla ilgili olarak herhangi bir adresi kanıtlayıcı fatura, doğal gaz, su, elektrik faturasını e-devlet’ten alır ya da bizim AFAD müdürlüklerine, il müdürlüklerine müracaat ederse afete uğradığı ilde değil, herhangi bir ilde, nerede bulunuyorsa bulunsun.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müzeyyen Hanım, onu müracaat etse alıyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Çok sayıda Adana’dan böyle talep geldi de onun için.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şöyle, bakın, Afyon’da da afetzede gelmiş, alamamış. Biz onu hemen afet il müdürlüğüne gönderdik, aldılar yani.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – AFAD’a yönlendireceğiz yani.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – AFAD il müdürlüklerine yönlendirirseniz bizim arkadaşlar sonuna kadar takip edip ödemelerini yapacaklar.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Hesaplarına bakıyorlar, olmayınca bizi arıyorlar.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Doğrudur. Yani bu adres uyumsuzluklarıyla alakalı başka da bir problemimiz yok.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Numarataj... Hatay’da numaralar da uyuşmuyor, öyle bir problem de var.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Bu, numarataj değil. Hasar tespitinde öyle bir sıkıntı vardı, onu aştık ama ödemelerde sıkıntı yok, sadece adres uyumsuzluğu sıkıntımız var şu anda.

NECİP NASIR (İzmir) – Belediyelerin şeyinden kaynaklanıyor, Osmaniye’de de yaşadık.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Şehircilik Bakanlığı ile belediye arasında...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yalnız, şunu ifade edeyim: Yüzde 97’si ödendi, bildiğim kadarıyla, yüzde 3’ü adres uyumsuzluğu veyahut talep olmaması...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ama bazısında sistemde görülüyor, sorguluyor, sistemde görülüyor “Ödenecek.” deniyor. Hâlâ ödenmemişler de var galiba.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Tabii, şöyle: Ödeme talimatı bankaya gidiyor, bazen Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bu hasar tespitleriyle ilgili olarak verileri girdiği zaman biz onları eyleyip sistemimize göre aktarıyoruz. Orada bir gecikme olabilir ama dediğim gibi, şu anda Çevre ve Şehirciliğin 1 milyon 580 bin civarında bir tespiti var, bizim de 1 milyon 500 bin civarında bir ödememiz var; bugün de 300 bin kişiye ödemesini gerçekleştirdik.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ödenmesi gerekenin yüzde kaçını ödediniz şu anda?

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Yani şu anda bugün de 300 bin kişiyi ödedik, 1 milyon 500 bin civarında ödeme yaptırdık, şu anda 100 bin civarında bir ödeme kalmış durumda.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Bir şey sorabilir miyim bu konuyla alakalı?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bitirsin de şimdi... Yani daha buradayız biz, çok uzun bir toplantı oldu.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Tamam, ben özel olarak sorayım.

AFAD BAŞKANI YUNUS SEZER – Diğer konulara -arkadaşlarımız da burada Sayın Bakanım- cevap verebiliriz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Diğer konulara şöyle yapalım: Mümkünse yazılı talep edelim, sorulara yazılı olarak cevap bildirirsiniz.

Efendim, ben çok teşekkür ediyorum. Burada toplantıyı kapatıyoruz.

Yarın saat 11.00'de toplanmak üzere hepinizi bekliyoruz.

Yarın Çevre ve Şehircilik Bakanlığı sunum yapacak, size de gönderdik WhatsApp'tan.

Emeği geçen herkese gönülden teşekkür ediyoruz, sağ olun, var olun.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 20.03

